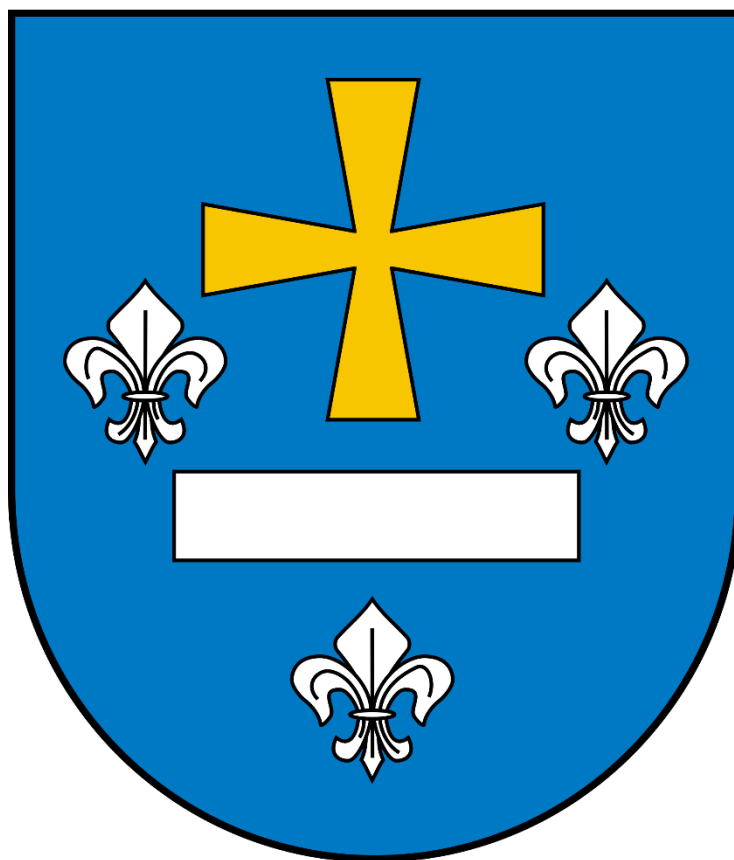

Załącznik do Uchwały
Nr XXXVII/53/2017
z dnia 27 kwietnia 2017r.

MIASTO SKIERNIEWICE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice na lata 2017-2020

przygotowana przez

 REMEDIS SA

ul. Petera Mansfelda 4
60-855 Poznań
tel. +48 61 665 78 00
fax +48 61 665 78 09
remedis@remedis.eu

NIP: 781-179-27-48
REGON: 300464078
KRS: 0000270485
Kapitał zakładowy: 6.330.010,20 zł

1.	WSTĘP	5
1.1.	STRUKTURA DOKUMENTU	6
2.	CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	8
2.2.	PODSTAWY PRAWNE.....	9
2.3.	PODSTAWY STRATEGICZNO – PROGRAMOWE	10
2.3.1.	DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE	10
2.3.2.	DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE.....	14
3.	CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	17
3.1.	POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIEĆ OSADNICZA	18
3.2.	DEMOGRAFIA	19
3.3.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	23
3.3.1.	EDUKACJA	23
3.3.2.	KULTURA I SPORT	26
3.3.3.	OPIEKA ZDROWOTNA	29
3.3.4.	ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	30
3.4.	GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POLITYKI SPOŁECZNEJ	37
3.4.1.	PROBLEMY NA RYNKU PRACY ORAZ MIESZKANIOWE.....	47
3.4.2.	BEZDOMNOŚĆ.....	49
3.4.3.	SYTUACJA DZIECI.....	50
3.4.4.	UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	56
3.4.5.	SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	61
3.4.6.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	66
3.5.	PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	68
3.6.	ANALIZA SWOT	84
3.7.	ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	90
3.8.	PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	91
4.	CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	92

4.1.	MISJA	93
4.2.	CELE STRATEGICZNE	94
4.2.1.	CEL STRATEGICZNY 1 – OGRANICZENIE SKUTKÓW NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI ORAZ AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA	94
4.2.2.	CEL STRATEGICZNY 2 – AKTYWNE DZIAŁANIA DLA RODZIN I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM	97
4.2.3.	CEL STRATEGICZNY 3 – WSPARCIE SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ.....	99
4.2.4.	CEL STRATEGICZNY 4 – SYSTEMATYCZNA ANALIZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I DOSTOSOWANIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ DO ZMIENIAJACYCH SIĘ WARUNKÓW	100
4.3.	METODY WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SKIERNIEWICE NA LATA 2017-2020.....	102
4.4.	RAMY FINANSOWE STRATEGII	103
5.	ZAŁĄCZNIKI	107
I.	WZÓR ANKIETY	108
II.	ZESPÓŁ REMEDIS SA	114
	SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW	115

1. WSTĘP

1.1. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice na lata 2017-2020 jest wieloletnim dokumentem programowym. Tworzenie jej obejmuje szereg działań i dziedzin polityki społecznej. Odpowiednio przygotowana i wdrożona strategia ma doprowadzić do wyeliminowania, a co najmniej istotnego ograniczenia kluczowych problemów społecznych w Skierniewicach.

Przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym stają do rozwiązania trudne problemy. Dysproporcje dochodowe rodzin, zjawiska związane ze sferą ubóstwa, niedostatek materialny rodzin, problemy egzystencji osób samotnych i starszych oraz niepełnosprawnych. Te wszystkie zjawiska tworzą mieszaninę problemów społecznych, które decydują później o sposobie odczuwania jakości życia przez społeczność lokalną.

Podejście do problemów sfery społecznej zaprezentowane w Strategii pozwala na przyjęcie rozwiązań w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych na terenie Skierniewic.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice składa się z trzech części, tj. części wprowadzającej, diagnostycznej i części programowej.

- I. Część wprowadzająca zawiera elementarne informacje dotyczące konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. W tym rozdziale przybliżono również związek z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.
- II. Część diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące Miasta oraz diagnozę. Wiedza ta została zgromadzona na podstawie analizy danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w Mieście bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, badań ankietowych, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej.

- III. Część programowa zawiera najważniejsze założenia polityki społecznej Miasta na lata 2017-2020. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, programów operacyjnych i działań. Wskazano również podmioty realizujące strategię, współdziałające oraz planowane źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Zaprezentowano także sposoby wdrożenia Strategii oraz prowadzenie monitoringu i realizacji.

Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych to proces, mający kilka etapów, wymagający zaangażowania wielu osób i instytucji. Każda strategia służy do osiągnięcia zamierzonych celów, za pomocą wskazanych programów, z określonymi wskaźnikami realizacji. Samorząd Miasta oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie wytycza i zatwierdza działania – wykonalne technicznie, realne ekonomicznie i akceptowalne społecznie ale nie mogą pozostać jedynymi ich realizatorami. Warunkiem powodzenia jest współpraca władz samorządowych przy realizacji zamierzeń zawartych w Strategii z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się polityką społeczną takimi jak oświata, służba zdrowia, policja itp. Odpowiednio zaprojektowana i wprowadzona polityka społeczna stanowi inwestycję, która procentuje dla wszystkich mieszkańców, także nie objętych bezpośrednio jej interwencją.

Dokument niniejszy jest również wyrazem dążenia władz Skierniewic do zapewnienia mieszkańcom jak najlepszych warunków życia na jej terenie. Strategia jest komunikatem skierowanym do lokalnej społeczności, stanowi wyraz troski o pomyślność obywateli, ukazuje zamierzone działania. Strategia ma szansę stać się nową jakością w relacjach pomiędzy uczestnikami życia społecznego na terenie Miasta i pobudzić aktywność społeczną mieszkańców.

2. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

2.2. PODSTAWY PRAWNE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zmianami). Przewiduje on w ramach zadań własnych „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Inne akty prawne, które mają wpływ na treść i kształt niniejszej Strategii to:

- Ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 487 ze zmianami),
- Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2016 r., poz. 575 ze zmianami),
- Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 1518 ze zmianami),
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015, poz.1390),
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 224 ze zmianami),
- Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 645 ze zmianami),
- Ustawa z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1828),
- Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 ze zmianami),
- Ustawa z 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 180),
- Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 1817),

- Ustawa z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 195 ze zmianami),
- Ustawa z 14 czerwca 1969 r. Kodeksu postępowania administracyjnego (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 23 ze zmianami),
- Ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz.U. z 2015 r., poz. 2082 ze zmianami),
- Ustawa z 5 sierpnia 2015r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2015r. poz.1255 z późn.zm.).

2.3. PODSTAWY STRATEGICZNO – PROGRAMOWE

Należy pamiętać, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice nie jest jedynym dokumentem w obszarze polityki społecznej, którego treść będzie dotyczyła mieszkańców. Analiza dokumentów programowych i strategicznych, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym.

2.3.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

„EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEMU WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU”

Głównym celem tego dokumentu jest powrót Europy po kryzysie na ścieżkę rozwoju, a następnie pozostanie na niej. Jej założenia to więcej miejsc pracy i wyższy standard życia mieszkańców Starego Kontynentu. Strategia pokazuje, że Europa może rozwijać się w sposób inteligentny i zrównoważony, może sprzyjać włączeniu społecznemu, umie znaleźć sposób na stworzenie nowych miejsc pracy i określić kierunek rozwoju społeczeństw. Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie powiązane ze sobą priorytety:

- Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Aby każde państwo UE mogło dopasować Strategię Europa 2020 do swojej szczególnej sytuacji wyznaczono cele, na których poszczególni członkowie wspólnoty powinni opierać swoje cele krajowe i metody działania.

- Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%,
- Na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczyć 3% PKB Unii,
- Należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (20% redukcji emisji dwutlenku węgla, 20% energii uzyskiwać z odnawialnych źródeł, zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%),
- Liczba osób przedwcześnie kończących naukę należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie,
- Liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

W ramach priorytetów i celów przygotowano również 7 projektów tematycznych, które mają umożliwić postępy.

- „Unia innowacji” – ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji,
- „Młodzież w drodze” – ma na celu poprawę wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy,
- „Europejska agenda cyfrowa” – ma na celu upowszechnienie szybkiego Internetu,
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – jest to projekt na rzecz niezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów,
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – ma służyć poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP,
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – ma pomóc w modernizacji rynków pracy,
- „Europejski program walki z ubóstwem” – zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS) stawia na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Na podstawie analizy wskaźników zestawionych w ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w NSIS sformułowano priorytety:

- Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- Ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- Zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- Upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- Powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- Wzrost liczby lokali (mieszkań) dla grupy najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- Dostęp do pracowników socjalnych,
- Rozwój pomocy środowiskowej,
- Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- Realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA (NSRO)

NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Zakładanym efektem strategii proponowanej przez NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i osiągnięcie spójności gospodarczej z innymi krajami UE. Polska i jej

regiony powinny stać się miejscem atrakcyjnym dla inwestowania, życia i pracy. W wyniku przeprowadzonej analizy, która wskazała różnice w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczym kraju oraz poszczególnych jego regionów, w stosunku do innych krajów Unii Europejskiej oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej sformułowano cel strategiczny NSRO, czyli „tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej”. Cel ten będzie osiągniany poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych:

- Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
- Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
- Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Europejski Fundusz Społeczny jest najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej. Jest on jednym z pięciu europejski funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (ESIF). Od 2014 fundusze te działają we wspólnych ramach, realizując dodatkowe cele związane z polityką. Są one głównym źródłem inwestycji na poziomie UE i ułatwiają państwom członkowskim powrót na ścieżkę rozwoju gospodarczego oraz zwiększenie liczby miejsc pracy, jednocześnie umożliwiając zrównoważony rozwój zgodnie z założeniami strategii Europa 2020. Głównymi celami Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2015-2021 są:

- **Pomoc w znalezieniu zatrudnienia:** wspierane będą organizacje, które chcą wprowadzić w życie projekty mające na celu prowadzenie szkoleń i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Finansowane będą również inicjatywy wspierające przedsiębiorczość poprzez udzielanie pomocy finansowej dla nowych firm oraz przedsiębiorstw, które przeprowadzają

restrukturyzację bądź zmagają się z problemem braku wykwalifikowanych pracowników,

- **Włączenie społeczne:** będzie kontynuowane finansowanie tysięcy projektów, które pomagają osobom znajdującym się w potrzebie oraz osobom z grup w niekorzystnej sytuacji w zdobyciu umiejętności zawodowych,
- **Lepsza edukacja:** Priorytetem jest ograniczenie zjawiska przedwczesnego kończenia nauki oraz poprawa możliwości edukacyjnych na poziomie wyższym i zawodowym,
- **Wzmocnienie administracji:** dążenie do polepszenia jakości funkcjonowania administracji publicznej i rządowej poprzez nadawanie im kompetencji administracyjnych i instytucjonalnych niezbędnych do przeprowadzenia reform strukturalnych.

2.3.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO DO 2020 ROKU

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego definiuje zasady wspierania i spojrzenia na rozwój województwa. Cele strategiczne wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego do roku 2020 o nazwach:

- Region wykorzystujący potencjał endogeniczny do rozwoju inteligentnej gospodarki, oparty na kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców,
- Aktywne społeczeństwo obywatelskie z dobrym dostępem do usług publicznych, sprzyjające włączeniu społecznemu,
- Zrównoważony rozwój przestrzenny regionu z silnie powiązaniem systemem osadniczym, z nowoczesną infrastrukturą racjonalnie wykorzystywanymi zasobami środowiska.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO NA LATA 2014-2020

Programy operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice są zbieżne z priorytetami osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 o nazwach:

- Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy,
- Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka,

- Transport,
- Gospodarka niskoemisyjna,
- Ochrona środowiska,
- Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu,
- Infrastruktura dla usług społecznych,
- Zatrudnienie,
- Włączenie społeczne,
- Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie,
- Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności,
- Pomoc techniczna.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA SKIERNIEWICE DO 2020 ROKU

Strategia Rozwoju Miasta Skierniewice do 2020 Roku jest dokumentem planowania długookresowego i stanowi podstawę do precyzowania rozwojowych przedsięwzięć społecznych i gospodarczych w Mieście. W jej ramach przeprowadzono analizę Gminy pod względem sytuacji społeczno-gospodarczej, wykonano analizę SWOT-TOWS, a także wskazano wizję, misję, strategiczne obszary zrównoważonego rozwoju, kierunki rozwoju i cele szczegółowe. Celami strategicznymi dla rozwoju Skierniewic w perspektywie do 2020 roku przyjęto:

1. Rozwój gospodarczy Miasta z wykorzystaniem istniejącego potencjału,
2. Rozwój turystyki, sportu i rekreacji,
3. Rozwój infrastruktury,
4. Rozwój rynku pracy i aktywne społeczeństwo,
5. Rewitalizacja kulturowa, przyrodnicza i społeczna,
6. Efektywność energetyczna i OZE.

Problematyka społeczna wpisuje się w czwarty cel strategiczny „Rozwój rynku pracy i aktywne społeczeństwo”

WOJEWÓDZKA STRATEGIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ 2020

Misją Strategii w zakresie polityki społecznej dla województwa łódzkiego jest zatem dążenie do wysokiego poziomu jakości życia mieszkańców regionu poprzez skuteczne działania odpowiedzialnych za to instytucji polityki społecznej oraz wspieranie własnej aktywności życiowej mieszkańców w sferach: rodzinnej, zawodowej, społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej

oraz kulturalnej. Wsparcie to pozwoli na osiągnięcie satysfakcjonującego poziomu zaspokojenia potrzeb materialnych i niematerialnych. Kluczowym elementem przyczyniającym się do realizacji misji jest koordynacja działań sektora publicznego, społecznego i prywatnego na rzecz różnych grup społecznych mieszkańców, profesjonalizacja tych działań oraz dążenie do wykorzystania potencjału podmiotów zaangażowanych w realizację działań z zakresu polityki społecznej w regionie. Celem Strategii jest poprawa jakości życia w regionie w zakresie spójności społecznej, zdrowia, aktywności mieszkańców i zaangażowania zawodowego.

3. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

3.1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA I SIĘĆ OSADNICZA

Miasto Skierniewice położone jest w środkowej Polsce, we wschodniej części województwa łódzkiego, pomiędzy aglomeracjami: łódzką i warszawską. Skierniewice są miastem na prawach powiatu (powiatem grodzkim) i jednocześnie siedzibą powiatu skierniewickiego ziemskiego, skupiającego dziewięć gmin: Skierniewice, Bolimów, Maków, Lipce Reymontowskie, Słupia, Godzianów, Głuchów, Nowy Kawęczyn i Kowiesy. Granice miasta wyznaczają: od strony północnej – kompleks Lasu Bolimowskiego, od zachodu – kompleks Lasu Zwierzynieckiego, od południa i południowego wschodu granice lasów PGL w Strobowie i w Pamiętnej, a od północnego wschodu – linia brzegowa rzeki Rawki.

Rysunek 1 Skierniewice na mapie powiatu skierniewickiego
(źródło: www.osp.org.pl, wgląd styczeń 2017 r.)

Miasto zajmuje powierzchnię 35 km² (3460 ha) co stanowi 0,19% powierzchni województwa. W 2016 roku zamieszkane było przez 47.837 osób (1,92% ludności województwa).

Rysunek 2 Odległość [km] Skierniewic od niektórych, większych miejscowości
(opracowanie własne, kilometraż www.mapa.pf.pl, wgląd styczeń 2017)

3.2. DEMOGRAFIA

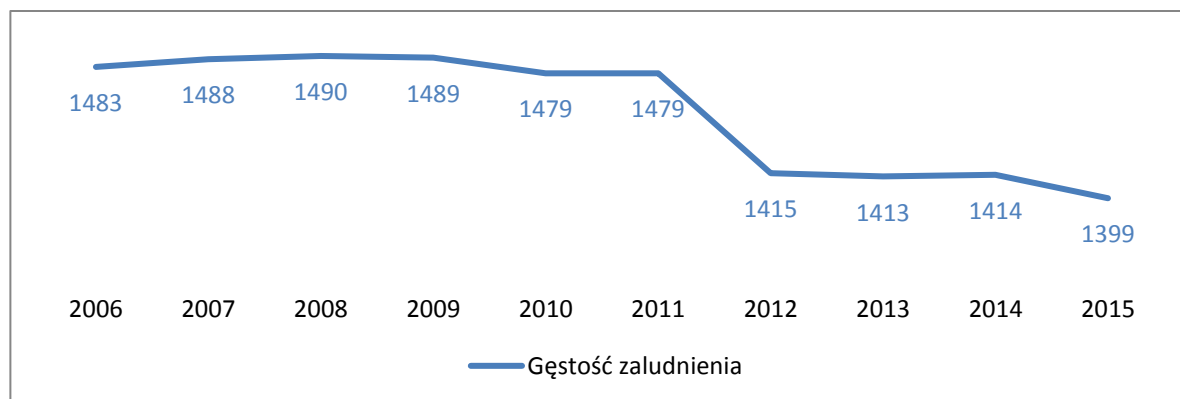
W 2016 roku miasto zamieszkiwało (wg. Urzędu Miasta) 47.837 (pobyt stały i czasowy) osób, w tym 22.311 (pobyt stały) mężczyzn oraz 24.588 (pobyt stały) kobiet. Kobiety mają nieznaczną przewagę liczebną nad mężczyznami (4,86%). Należy więc stwierdzić, że podział wg płci jest niezwykle równomierny, nie tylko w roku 2016 ale także na przestrzeni wielu lat.

Tabela 1 LICZBA MIESZKAŃCÓW MIASTA SKIERNIEWICE W LATACH 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	48.772	48.932	49.016	48.958	48.633	48.658	48.695	48.634	48.660	48.388
Mężczyźni	23.446	23.529	23.546	23.484	23.313	23.321	23.277	23.249	23.255	23.114
Kobiety	25.326	25.403	25.470	25.474	25.320	25.337	25.418	25.385	25.405	25.274
Mężczyźni [%]	48,07%	48,09%	48,04%	47,97%	47,94%	47,93%	47,80%	47,80%	47,79%	47,77%
Kobiety [%]	51,93%	51,91%	51,96%	52,03%	52,06%	52,07%	52,20%	52,20%	52,21%	52,23%

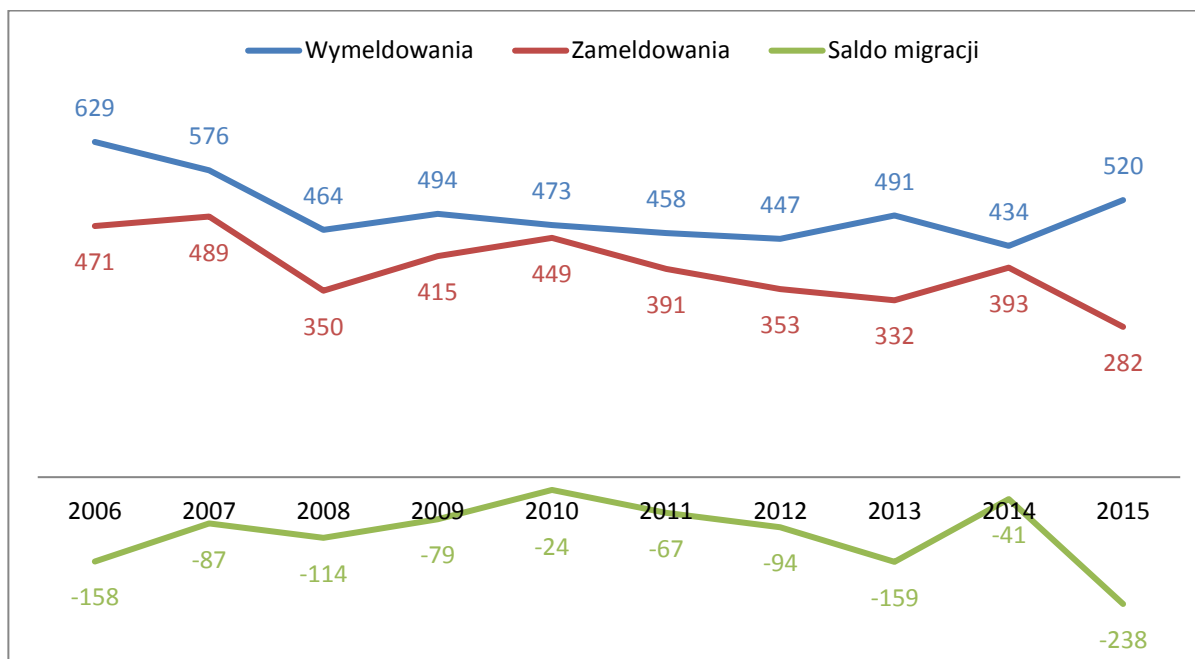
Źródło: Źródło: Bank Danych Lokalnych [wgląd styczeń 2017 r.]

Gęstość zaludnienia w Skierniewicach od 2008 roku spada, co zaprezentowano na wykresie 1. Jeżeli uwzględni się dotychczasowe trendy migracji wewnętrznych i ich ujemne saldo to Skierniewice w następnych latach może wykazywać spadek liczby mieszkańców. Sytuację na pewno ratuje dodatni przyrost naturalny. Według informacji z Banku Danych Lokalnych gęstość zaludnienia w Skierniewicach w 2015 roku wynosiła 1.399 osób na kilometr kwadratowy.

Wykres 1 Gęstość zaludnienia w mieście Skierniewice
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd styczeń 2017 r.)

Jak wynika z danych, w mieście utrzymuje się nadwyżka wymeldowań w stosunku do liczby zameldowań. Saldo migracji, w badanym czasie, ani razu nie było dodatnie. Przez cały okres przyjmowało wartości ujemne i w 2015 roku wynosiło -238 (bez migracji zagranicznych).

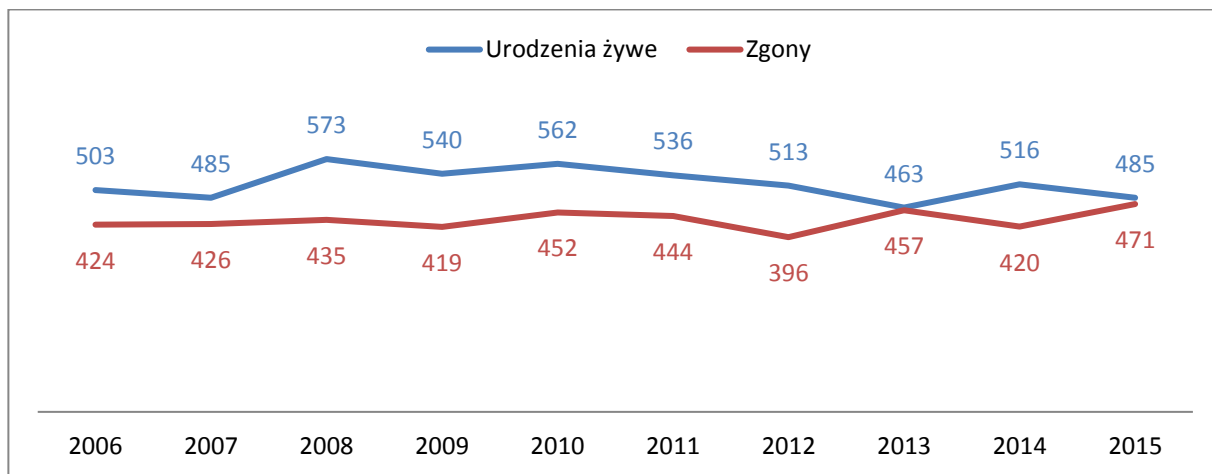

Wykres 2 Migracje mieszkańców Skierniewic
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd styczeń 2017 r.)

Prezentowane dane niestety nie oddają całego rozmiaru zjawiska, ponieważ dotyczą wyłącznie osób, które zgłosiły się do Urzędu Miasta i dopełniły formalności związanych z procedurą – najpierw – wymeldowania się z dotychczasowego miejsca pobytu, a następnie – zameldowania w nowym. Stąd to zjawisko jest trudne do oszacowania.

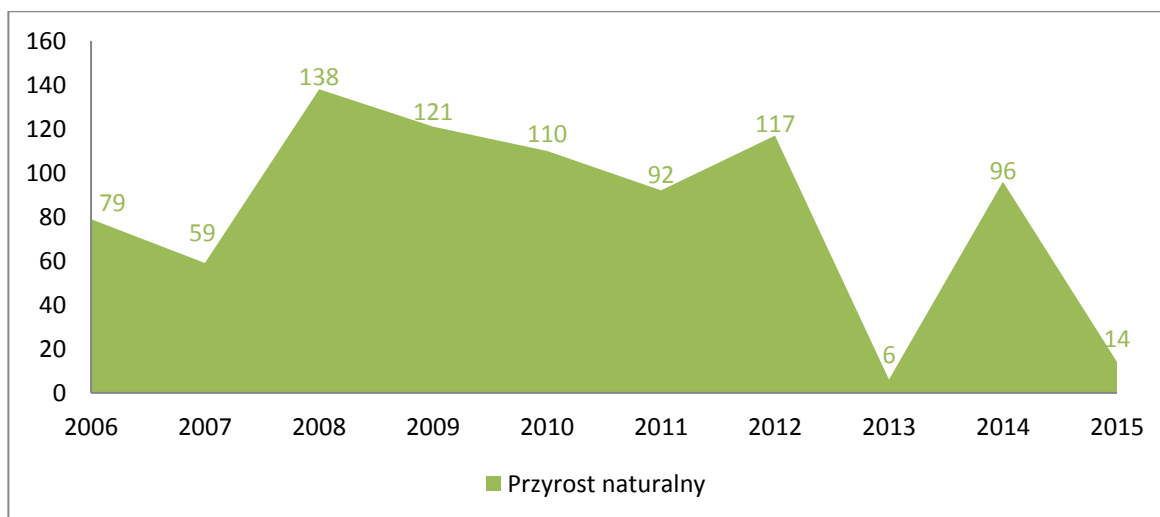
Według Banku Danych Lokalnych w 2015 roku 229 osób wymeldowało się ze Skierniewic do innych miast. Taki stan rzeczy spowodowany może być dobrym połączeniem komunikacyjnym i bliskością większych ośrodków miejskich (Warszawa, Łódź), będących miejscem zatrudnienia i nauki mieszkańców. Odptyw ludności nastąpił również do miejscowości wiejskich (291 osób). Z miast w tym czasie odnotowano 106 przypadków zameldowań na teren Skierniewic, oraz 176 z obszarów wiejskich.

Struktura ludności według wieku jest bardzo nierównomierna. W ostatnich latach można zauważyć, że liczba zgonów i urodzeń utrzymuje się na podobnym poziomie. Odnotowana liczba urodzeń żywych na terenie Miasta w roku 2015 to 485, natomiast zgonów zanotowano 471.

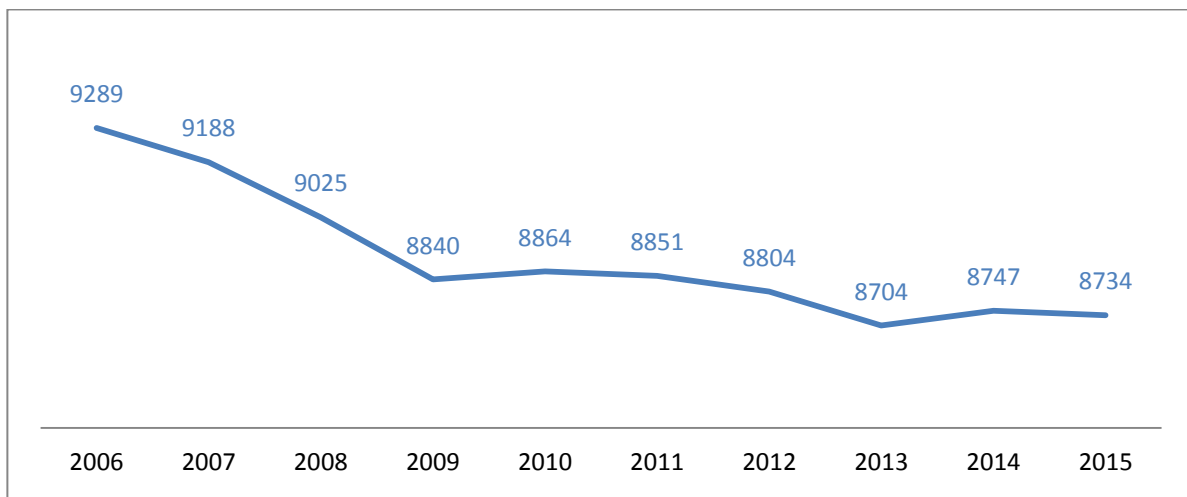
Wykres 3 Urodzenie i zgony w Skierniewicach
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd styczeń 2017 r.)

Przyrost naturalny w Skierniewicach w 2015 roku był dodatni i wynosił +14. Odwrotnie sytuacja wyglądała w całym województwie łódzkim (-9.012) i kraju (-25.613).

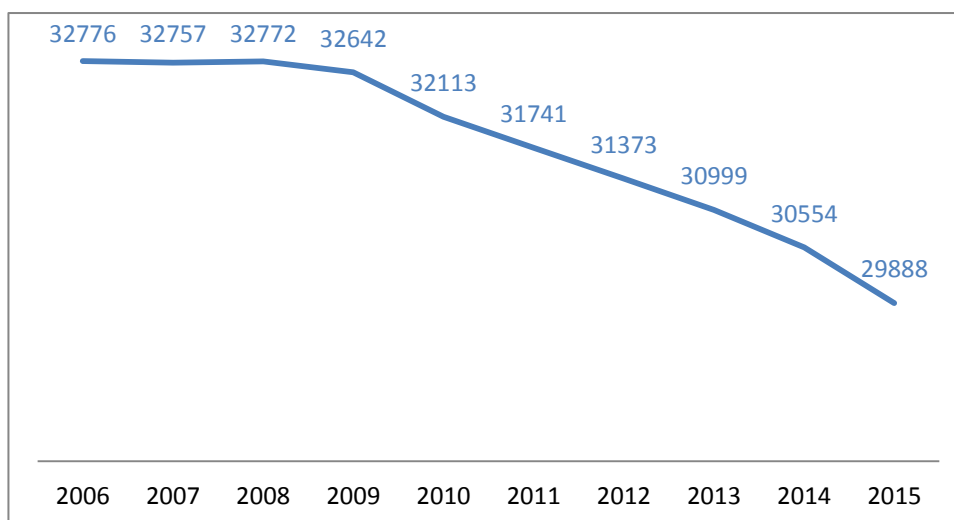
Wykres 4 Przyrost naturalny w Skierniewicach
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd styczeń 2017 r.)

W ostatnich dziesięciu latach liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym maleje – jest to bardzo niepokojące zjawisko. Liczba osób w wieku produkcyjnym również maleje. Z kolei liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrasta. Te informacje oraz fakt, że w przyszłości grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie licznie zasilana przez grono osób znajdujących się aktualnie w wieku produkcyjnym, świadczy o tym, że prognozy demograficzne dla Skierniewic wyglądają mało korzystnie. Jest to sytuacja identyczna z sytuacją Polski. Z pewnością powyższe tendencje będą wymagały przystosowania usług społecznych do potrzeb przyszłych seniorów.

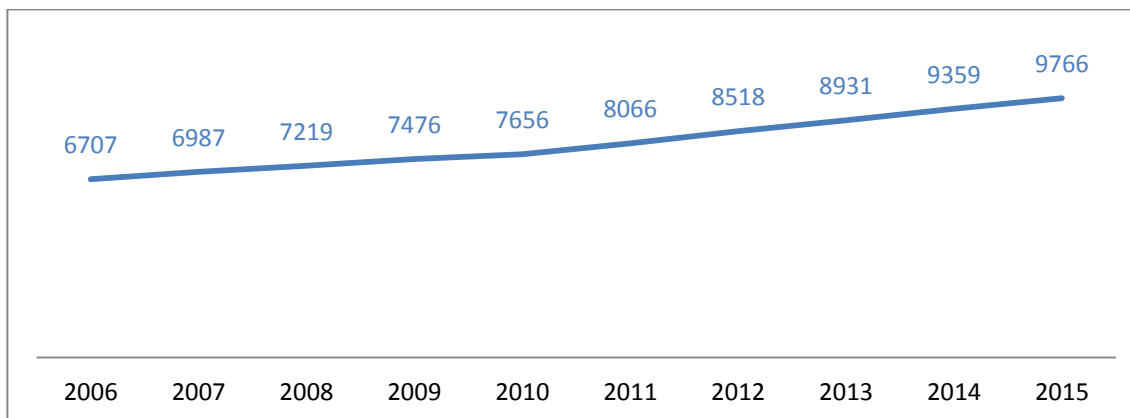
Wykres 5 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w Skierniewicach
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd styczeń 2017 r.)

Liczba ludności w mieście w wieku przedprodukcyjnym, w latach 2006-2015, spadła o 555 osób czyli o prawie 6%.

Wykres 6 Liczba osób w wieku produkcyjnym
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd styczeń 2017 r.)

Liczba ludności w wieku produkcyjnym, systematycznie, od 2006 roku spada. W tym okresie grupa ta zmniejszyła się o 2.888 osób (ponad 8%). Sytuacja ta, jest z pewnością konsekwencją malejącej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym – i jak widać po wykresie 5 – o ile nic się nie zmieni, Skierniewice będą notować kolejne spadki liczby osób w tej grupie wiekowej.

Wykres 7 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym
(źródło: Bank Danych Lokalnych, wgląd styczeń 2017 r.)

Dane prezentowane na wykresie 7 pokazują, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym w ostatnim dziesięcioleciu rosła. W tym czasie grupa ta zwiększyła się o 3.059 osób. Oznacza to przyrost o ponad 45%.

Wszystkie powyższe ustalenia stanowią przesłankę do działań o charakterze prorodzinny oraz do inwestycji w infrastrukturę oraz usługi przeznaczone dla osób w starszym wieku. Jest to również zapowiedź rozwoju rynku produktów i usług skierowanych do osób starszych, jako docelowej grupy konsumenckiej. W przyszłości należy spodziewać się również skutków finansowych wynikających z prognozowanych zmian liczby ludności.

3.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

3.3.1. EDUKACJA

Gmina Miasto Skierniewice jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za utrzymanie i rozwój bazy materialnej szkół i placówek oświatowych. Odpowiedzialność ta dotyczy wymiaru ekonomicznego oraz rozciąga się również na sferę zobowiązań wobec społeczności miasta w zakresie tworzenia systemu edukacyjnego. System ten ma na celu stworzenia dla młodzieży szans osobistego rozwoju, a w odniesieniu do środowiska zapewnienie awansu cywilizacyjnego. Miasto Skierniewice dąży do tworzenia takich warunków funkcjonowania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, które zapewniają powszechność, celowość oraz wysoką jakość systemu edukacyjnego. Aktualnie funkcjonująca sieć szkół, przedszkoli i żłobków zapewnia optymalne warunki do realizacji zadań oświatowych w Skierniewicach. Obiekty oświatowe, ich wyposażenie (pracownie komputerowe, sale gimnastyczne), a także odpowiednie kwalifikacje nauczycieli są przedmiotem dokładnej analizy władz Miasta. Z przeprowadzonej analizy wynika

wyrażnie, że podejmowane są działania wychowawcze, ukierunkowane na kształtowanie pożądanych społecznie postaw i właściwy rozwój osobowości młodego pokolenia. Strategia rozwoju systemu edukacji oparta została na próbie budowania ładu w środowisku lokalnym poprzez dialog rodziców, nauczycieli i władz Miasta, podejmowanie prawidłowych decyzji dotyczących bazy materialnej, służącej kształceniu, opiece i wychowaniu oraz racjonalnego wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na ten cel. Samorządowe placówki oświatowe znajdujące się na terenie Skierniewic:

- Przedszkole nr 1,
- Przedszkole nr 2,
- Przedszkole nr 3,
- Przedszkole nr 4,
- Przedszkole nr 5,
- Przedszkole nr 8,
- Przedszkole nr 10,
- Przedszkole nr 13,
- Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia w Skierniewicach,
- Samorządowa Szkoła Muzyczna II Stopnia w Skierniewicach – ul. Prymasowska 6,
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Henryka Sienkiewicza,
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Tadeusza Kościuszki,
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie,
- Zespół Sportowych Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II:
 - Szkoła Podstawowa nr 5,
 - Gimnazjum nr 2,
- Szkoła Podstawowa Nr 7 im Kornela Makuszyńskiego,
- Zespół Szkół Integracyjnych im. Marii Grzegorzewskiej:
 - Szkoła Podstawowa nr 9,
 - Gimnazjum Integracyjne,
- Gimnazjum Nr 1 im. Szarych Szeregów,
- Gimnazjum Nr 3 im. Ignacego Krasickiego,
- Gimnazjum nr 5,
- Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Prusa,
- Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego:

- Technikum,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
- Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 im. Chor. Józefa Paczkowskiego:
 - Technikum,
 - Liceum Ogólnokształcące,
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
- Zespół Szkół Nr 3:
 - Technikum im. Wisławy Szymborskiej,
 - Liceum Ogólnokształcące im. Wisławy Szymborskiej,
- Zespół Szkół Nr 4:
 - Gimnazjum Nr 4,
 - Technikum,
 - Liceum Ogólnokształcące,
- Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka:
 - Zespoły rewalidacyjno-wychowawcze dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu głębokim,
 - Przedszkole dla dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym,
 - Szkoła Podstawowa,
 - Gimnazjum,
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
 - Szkoła Przystosowująca do Pracy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Tabela 2 EDUKACJA W SKIERNIEWICACH W LATACH 2013-2016

	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016
Miejsca w przedszkolach	1.996	2.013	2.028
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	2.048	1.951	1.901
w tym w przedszkolach	1.845	1.833	1.758
Uczniowie szkół podstawowych	2.827	3.123	3.315
Uczniowie szkół gimnazjalnych	1.576	1.519	1.486
Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	3.374	3.111	3.071
Uczniowie szkół policealnych	955	838	810

Źródło: Bank Danych Lokalnych [wgląd styczeń 2017 r.]

W ostatnich latach nieznacznie wzrasta liczba uczniów w szkołach podstawowych, a maleje w gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. Generalnie liczba uczniów maleje – co jest

niestety zgodne z trendem krajowym. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego również maleje ale wzrasta liczba dzieci przebywających w żłobkach. W Skierniewicach funkcjonuje Żłobek Miejski z dwoma filiami. Istnieją również prywatny żłobek, w którym aktualnie jest 16 miejsc.

Tabela 3 ŻŁOBKI W SKIERNIEWICACH

ROK	2013	2014	2015
Żłobki i kluby dziecięce	1	1	2
Miejsca	110	110	286
Dzieci przebywające (w ciągu roku)	171	167	243

Źródło: Bank Danych Lokalnych, [wgląd styczeń 2017 r.]

Ponadto w Skierniewicach funkcjonuje wiele szkół, przedszkoli, świetlic i ośrodków niepublicznych.

3.3.2. KULTURA I SPORT

Instytucje kultury znajdujące się w Skierniewicach to:

- **Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach (CKiS):** jest to instytucja upowszechniania kultury w zakresie wychowania oraz edukacji kulturalno-oświatowej. CKiS zapewnia szeroką ofertę kulturalną adresowaną do wszystkich grup wiekowych. W ramach Ośrodka działają:
 - Kino „Polonez”: MAF (Mała Akademia Filmowa), DKF (Dyskusyjny Klub Filmowy), Regionalna Scena Teatru Jaracza w Łodzi,
 - Regionalna Akademia Twórczej Przedsiębiorczości: głównym celem działań Akademii jest kształtowanie rozwoju kulturalnej tożsamości regionalnej wraz z promowaniem regionalnego dziedzictwa kulturowego w regionie skierniewickim, łowickim i rawskim,
 - Klub „Konstancja”: zespoły amatorskiego ruchu artystycznego, koła zainteresowań dla dzieci, młodzieży i dorosłych, Miejska Orkiestra Dęta oraz kluby seniora,
 - Radio RSC - rozgłośnia radiowa, informator kulturalny.
- **Biuro Wystaw Artystycznych:** jest instytucją wyspecjalizowaną w prezentacji i promocji profesjonalnej twórczości artystycznej w dziedzinie sztuk plastycznych. Program wystawienniczy Galerii BWA ma charakter otwarty. Organizuje wystawy i przedsięwzięcia artystyczne z zakresu różnych dziedzin sztuki. Prezentuje malarstwo, rysunek, grafikę, tkaninę, plakat, rzeźbę, szkło, ceramikę, sztukę obiektu, design,

bizuterię, instalacje, fotografię i sztukę nowych mediów. Organizuje wystawy krajowe i zagraniczne, indywidualne i zbiorowe, ogólnopolskie i środowiskowe. Prezentuje twórczość zarówno artystów z dużym dorobkiem, jak też młodych twórców, na początku drogi twórczej.

- **Izba Historii Skierniewic:** mieści się w skromnym XIX-wiecznym modrzewiowym dworcu, w którym ostatnie 10 lat życia spędziła śpiewaczka Konstancja Gładkowska, młodzieńcza miłość i muza Fryderyka Chopina. W zbiorach zgromadzone są pamiątki ilustrujące dzieje miasta, fotokopie przywilejów królewskich i prymasowskich – pomiędzy nimi akt erygujący Skierniewice do rangi miasta – dokumenty, druki, mapy. Osobne miejsce w Izbie zajmują eksponaty o charakterze etnograficznym, narzędzia i przedmioty używane w dawnych gospodarstwach. Izba Historii to też miejsce spotkań z twórcami kultury i historykami.
- **Miejska Biblioteka Publiczna im. W. Reymonta:**

Tabela 4 MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W SKIERNIEWICACH

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Biblioteki i filie	5	5	5	5	5	5
Pracownicy	33	32	32	32	32	31
Księgozbiór	199.555	194.376	189.227	191.913	192.936	194.070
Czytelnicy w ciągu roku	8.789	8.071	7.704	7.951	8.493	8.586
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	187.426	184.820	179.177	185.279	202.054	191.165

Źródło: Bank Danych Lokalnych [wgląd styczeń 2017 r.]

Sport stanowi jeden z kluczowych elementów życia społecznego. Promuje odpowiednie zachowania, kształtuje charakter i tożsamość, poprawia ogólną kondycję ciała oraz uczy szacunku dla innych, przestrzegania określonych zasad, pielęgnuje poczucie solidarności i umiejętność współpracy. Wartości edukacyjne sportu przejawiają się w niewymuszony, naturalny sposób, przybierając postać zabawy. Regularne uprawianie sportu jest sposobem zapobiegania anomalii społecznych takich jak przemoc, przestępczość i narkomania. Poprzez wyraźne oddziaływanie sportu na stosunki międzyludzkie uznaje się, że jego wpływ na życie człowieka wykracza daleko ponad zajęcia czysto sportowe. Wszelkie obiekty sportowe służą jako miejsca spotkań, które integrują ludzi przez co zarazem wzmacniają więzi społeczne. Wychowanie fizyczne oraz promowanie sportu powinno podlegać nieustannemu rozwojowi na wszystkich etapach edukacji, w formach atrakcyjnych dla wszystkich grup wiekowych lokalnego społeczeństwa.

W Mieście Skierniewice funkcjonuje Ośrodek Sportu i Rekreacji Sp. z o.o. 96-100 Skierniewice ul. Pomologiczna 10 oraz Pływalnia Miejska Nawa Sp. z o.o. ul. B. Prusa 6a. W mieście działają następujące kluby i stowarzyszenia sportowe:

- Klub Sportowy „Legion”,
- Klub Biegacza „tRUCHt”,
- Skierniewickie Stowarzyszenie Radioorientacji Sportowej,
- Międzyszkolny Klub Sportowy „VIS”,
- Skierniewickie Towarzystwo Tenisowe „UZAR”,
- Miejski Klub Sportowy „ÓSEMKA”,
- Klub Szachowy „PIĄTKA”,
- Międzyszkolny Klub Sportowy „SKIER-VIS”,
- K.O.WAL BOXING,
- Miejski Międzyszkolny Klub Sportowy „Wojownik”,
- Skierniewicki Klub Karate KYOKUSHINKAI,
- Klub Uczelniany Akademickiego Związku Sportowego,
- Uczniowski Miejski Klub Sportowy „Unia Skierniewice”,
- Akademia Kulturalno- Sportowa „VIKTORIA”,
- UKS „VIS”,
- UKS „PRUS”,
- UKS „NAWA SKIERNIEWICE”,
- Związek Sportu Niepełnosprawnych „START”,
- Liga Obrony Kraju,
- Okręgowy Związek Piłki Nożnej,
- Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe,
- Miejski Ludowy Klub Sportowy „Widok”,
- Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego,
- Klub Sportowy “POLONIA”,
- MLKS „Sorento – Zadębie”.

W Skierniewicach funkcjonuje boisko do gry w hokeja na trawie oraz 10 siłowni plenerowych, oraz 17 plenerowych placów zabaw dla dzieci.

3.3.3. OPIEKA ZDROWOTNA

W Skierniewicach funkcjonuje Wojewódzki Szpital Zespolony im. Stanisława Rybickiego. Obecnie pracuje w nim 96 lekarzy, niespełna 250 pielęgniarek i 30 położnych. Pacjenci są przyjmowani w 16 oddziałach szpitalnych, w planach jest uruchomienie kolejnych¹. Znajdują się w nim następujące oddziały:

- Szpitalny Oddział Ratunkowy i Izba Przyjęć,
- Oddział Chorób Wewnętrznych I,
- Oddział Chorób Wewnętrznych II, Geriatrii i Gastroenterologii,
- Oddział Chirurgiczny,
- Oddział Intensywnej Terapii i Anestezjologii,
- Oddział Kardiologii,
- Oddział nefrologii i Stacja Dializ,
- Oddział Położniczo-Ginekologiczny,
- Oddział Noworodków,
- Oddział Dziecięcy,
- Oddział Okulistyczny,
- Oddział Laryngologiczny,
- Oddział Ortopedyczno-Urazowy,
- Zakład Rehabilitacji.

Mieszkańcy mogą skorzystać z pomocy następujących poradni:

- Poradnia Chorób Zakaźnych, Pasożytniczych i Hepatologicznych,
- Poradnia Ortopedyczno-Urazowa,
- Poradnia Rehabilitacji Leczniczej,
- Poradnia Leczenia Uzależnień,
- Poradnia Kardiologiczna,
- Poradnia Chirurgiczna,
- Poradnia Okulistyczna,
- Poradnia Dermatologiczna,
- Poradnia Gastroenterologiczna,
- Poradnia Onkologiczna,

¹ <http://www.szpitalskierniewice.pl/o-nas.html> z dnia 8 lutego 2017 r.

- Poradnia Laryngologiczna,
- Poradnia Protetyki Stomatologicznej
- Poradnia Zdrowia Psychicznego,
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza "K",
- Poradnia Medycyny Pracy.

W mieście znajdują się 22 apteki.

3.3.4. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej i pomocy osobom niepełnosprawnym w Skierniewicach, to min:

Polski Czerwony Krzyż – Oddział Rejonowy w Skierniewicach ul. Kozińskiego 3 -

PCK realizuje w Mieście Skierniewice zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym „zapewnienie posiłku osobom tego pozbawionym”. W prowadzonym przez PCK Punkcie żywienia w Skierniewicach przygotowywane są i wydawane gorące posiłki dla osób bezdomnych oraz dorosłych z terenu Miasta, które z powodu trudnej sytuacji życiowej nie mogą go sobie zapewnić. Dożywianiem objęte są też dzieci – w szkołach lub w PCK. Ponadto PCK w Skierniewicach prowadzi świetlicę opiekuńczo-wychowawczą oraz zajmuje się aktywizacją zawodową osób korzystających z ich usług.

Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejski w Skierniewicach ul. Mszczonowska 15 misją stowarzyszenia jest niesienie fachowej pomocy, udzielanie materialnego i organizacyjnego wsparcia oraz przywracanie nadziei i poczucia bezpieczeństwa ludziom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, w szczególności biednym, bezdomnym, samotnym i opuszczonym. Do zadań PKPS należy

- prowadzenie magazynu darów rzeczowych,
- uroczyste Śniadania Wielkanocne i Kolacje Wigilijne,
- działania osłonowe i aktywizujące dla dzieci i młodzieży – różnorodne formy spędzania czasu wolnego, ferie zimowe i półkolonie letnie, wycieczki krajoznawcze,
- prowadzenie świetlicy socjoterapeutycznej przy ul. Mszczonowskiej 15.

Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „AMETYST” w Skierniewicach ul. Kozińskiego 3

Głównymi celami Stowarzyszenia są:

1. Zmniejszanie rozmiaru aktualnie istniejących problemów związanych z nadmiernym nadużywaniem alkoholu (uzależnieniem) i przemocą w rodzinie.
2. Zapobieganie problemom rodzinnym wynikającym z nadużywania alkoholu na terenie miasta Skierniewice i powiatu ziemskiego.
3. Kompleksowa opieka specjalistyczna nad rodzinami z dysfunkcjami wychowawczymi.

Zaś celami jednostkowymi:

1. Zwiększenie stabilności i bezpieczeństwa środowiska rodzinnego.
2. Zmniejszenie indywidualnych zagrożeń ekonomiczno-społecznych wynikających z picia alkoholu.
3. Obniżenie śmiertelności i ryzyka zachorowań.
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
5. Rehabilitacja społeczna osób uzależnionych i ich rodzin.
6. Rozwój profilaktyki i przeciwdziałanie przestępczości wśród dzieci i młodzieży.
7. Poszerzenie oferty informacyjno-edukacyjnej i prawnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych dla mieszkańców Skierniewic i powiatu ziemskiego.
8. Pomoc socjalna w postaci zbierania i dystrybucji artykułów spożywczych i przekazywanie ich rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym.
9. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Skierniewic.

Realizacja tych celów odbywa się poprzez nieodpłatną ofertę struktur funkcjonujących w ramach Stowarzyszenia:

1. Rodzinny Klub Abstynenta „Ametyst”
2. Ośrodek Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wraz z Hostelem
3. Klub Młodzieżowy
4. Bank Żywności

Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych “Wspólna Troska” w Skierniewicach ul. Batorego 64H- Stowarzyszenie powstało w celu zwiększenia aktywności zawodowej, społecznej i fizycznej osób niepełnosprawnych oraz rozwoju i promocji idei społeczeństwa obywatelskiego. Swoje cele realizuje w obszarach niepełnosprawności, wolontariatu i poradnictwa.

W ramach działalności nieodpłatnej Stowarzyszenie zajmuje się:

- udzielaniem pomocy rodzicom w rozwiązywaniu codziennych problemów związanych z edukacją dzieci i innymi trudnościami dnia codziennego,
- organizowaniem imprez integracyjnych,
- prowadzeniem Biura Porad Obywatelskich,
- prowadzeniem Centrum Wolontariatu w Skierniewicach.

W ramach działalności opłatnej:

- prowadzeniem Ośrodka Opiekuńczo – Rehabilitacyjnego dla dzieci Niepełnosprawnych im. Jana Pawła II w Skierniewicach,
- organizowaniem wycieczek i szkoleń.

Stowarzyszenie Hospicjum im. Anny Olszewskiej w Skierniewicach – ul. Jagiellońska 28 jest niezależną, pozarządową organizacją charytatywną powołaną do sprawowania wszechstronnej opieki nad osobami z zaawansowaną chorobą nowotworową i do udzielania pomocy ich rodzinom w domach u Chorych. Hospicjum podejmuje starania o poprawę jakości życia chorego, szanując jego życiową postawę i poglądy, wspierając Go w staraniach o zachowanie własnego, wybranego stylu życia i nie narzucając żadnych rozwiązań.

Stowarzyszenie Rozwoju Rodziny „Fokus” w Skierniewicach ul. Mszczonowska 15 -celem działania jest pomoc sprawcom przemocy w rodzinie w zaprzestaniu stosowania przemocy, motywowanie ich do udziału w grupach wsparcia, uzyskanie przez nich świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich, naukę partnerskiego układania stosunków w rodzinie.

Stowarzyszenie na rzecz Młodzieży „Brama” w Skierniewicach ul. Rybickiego 6-celem działalności stowarzyszenia jest zapewnienie młodzieży życia opartego na zasadach chrześcijańskich, wolnego od nałogów, przemocy i kłamstwa oraz integracja środowisk młodzieżowych i międzypokoleniowa, a także inspirowanie młodzieży do twórczej pracy.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Zarząd Oddziału Okręgowego w Skierniewicach ul. Rybickiego 6 prowadzi świetlice opiekuńczo-wychowawcze w szkołach oraz w siedzibie głównej, w czasie zajęć pomaga się dzieciom w odrabianiu lekcji, nadrabianiu zaległości szkolnych. Zajmuje się

także organizacją wypoczynku letniego i zimowego dzieci z biednych rodzin, niewydolnych wychowawczo i zagrożonych patologią.

Stowarzyszenie Romów w Skierniewicach ul. Rynek 6- prowadzi świetlicę integracyjną dla dzieci, gdzie poprzez naukę i zajęcia edukacyjno – wychowawcze promuje się kulturę i tradycję mniejszości romskiej.

Fundacja „Dziecięcy Uśmiech” w Skierniewicach ul. Jagiellońska 30 funkcjonuje od 2000 roku i skupia się na inicjowaniu i konsolidacji działań na rzecz dzieci niepełnosprawnych, sierot z rodzin patologicznych i wszystkich dzieci potrzebujących. Fundacja prowadzi Świetlicę im. Janusza Korczaka przy Zespole Sportowych Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II. Działania Fundacji polegają m.in. na: organizowaniu wypoczynku letniego i zimowego dla podopiecznych, zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, pozyskiwaniem stypendiów, organizowaniem imprez charytatywnych, niesieniu pomocy materialnej i socjalnej najbardziej potrzebującym. W ramach struktury Fundacji funkcjonuje Ośrodek Rodzin Zastępczych, który współpracuje z MOPR w Skierniewicach w zakresie zadania szkolenia rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze z terenu Miasta Skierniewice. Miasto Skierniewice w drodze mowy zleca Fundacji „Dziecięcy Uśmiech” zadanie dotyczące prowadzenia specjalistycznego poradnictwa tj. udzielania pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dzieciom z tych rodzin pomocy w formie poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego.

Fundacja Pomocy Społecznej „Chodźmy Razem” w Skierniewicach ul. Prymasowska 17/2- to pozarządowa instytucja od podstaw stworzona jedynie z potrzeby ducha i odrobiny serca. Główne zadania, jakie sobie stawiam to przede wszystkim docieranie i skuteczna pomoc dzieciom i młodzieży z rodzin biednych i patologicznych oraz wielodzietnych, pomoc chorym i niepełnosprawnym oraz samotnym i bezrobotnym. To doraźna pomoc finansowa, edukacyjna, rozwijanie talentów sportowych i artystycznych, ochrona zdrowia i ogólnego rozwoju, pomoc prawna, psychologiczna oraz pedagogiczna. Celem działań Fundacji jest wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży poprzez pomaganie w formowaniu się pokolenia odpowiedzialnych, twórczych ludzi, aktywnie kształtujących własne życie i środowisko lokalne. Fundacja prowadzi w Skierniewicach następujące placówki terapeutyczno – wychowawczo – opiekuńcze:

- Dziecięco Młodzieżowe Centrum ” Dobry Start” w Skierniewicach;
- Ośrodek Wsparcia Młodzieży „Kreator Sukcesu” w Skierniewicach;

- Świetlice środowiskowe i socjoterapeutyczne w Skierniewicach

Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Sprawni Inaczej” w Skierniewicach

ul. Waryńskiego 14 – Stowarzyszenie w ramach swojej działalności prowadzi na terenie Miasta Skierniewice Warsztat Terapii Zajęciowej, który realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzające do rozwoju i poprawy sprawności osób niepełnosprawnych. Terapią objętych jest 40 uczestników, w tym osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. W placówce zajęcia prowadzone są w ośmiu pracowniach terapeutycznych:

- rękodzielniczej - zajęcia ukierunkowane są głównie na poprawę sprawności manualnej, koordynacji ruchowej, koncentracji uwagi oraz wyrobienie zaradności i samodzielności;
- szkole życia z elementami plastyki - w tej pracowni zajęcia mają charakter dydaktyczno-reedukacyjny, przygotowują uczestników do nauki czytania, myślenia konkretnego niekiedy do nauki pisanie oraz w ćwiczeniu percepcji wzrokowej;
- plastycznej - zajęcia służą usprawnianiu rąk, ćwiczą koordynację wzrokowo-ruchową, umiejętność koncentracji uwagi, pamięci, spostrzegawczości oraz myślenia abstrakcyjnego. Mają kształtować zdolności manualne, wyrabiać poczucie estetyki i wpływać na wyobraźnię;
- technicznej - na zajęciach uczestnicy pracowni poznają techniki obróbki drewna, metalu, kartonu i szkła a także nabywają umiejętności posługiwania się prostymi ręcznymi narzędziami;
- gospodarstwa domowego - w pracowni odbywają się zajęcia kulinarne związane z przygotowywaniem i spożywaniem posiłków. celem zajęć, w których biorą udział uczestnicy z różnych pracowni, jest kształtowanie umiejętności przygotowania prostych potraw, współpracy w grupie, zaradności osobistej, wykształcenie podstawowych nawyków higienicznych oraz wpajanie zasad racjonalnego żywienia;
- komputerowej - z wykorzystaniem komputerów wykonywane są różnorodne ćwiczenia mające na celu: poprawę koncentracji uwagi, myślenia, pamięci oraz podnoszenia sprawności manualnej. Uczestnicy uczyli się zasad gramatyki i ortografii oraz w miarę swoich możliwości oprogramowania biurowego i graficznego;
- umiejętności społecznych - przygotowanie uczestnika do jak najbardziej samodzielnego, świadomego i aktywnego życia w społeczeństwie poprzez pomoc w zdobywaniu

umiejętności i kształtowaniu postaw niezbędnych do autonomicznego funkcjonowania i przejawiania zachowań prospołecznych;

- przygotowania zawodowego (zajęcia mają na celu wzmocnienie wiary we własne siły i możliwości, sprecyzowanie mocnych stron uczestnika, zapoznanie z metodami i technikami poszukiwania pracy, przygotowanie do aktywnej współpracy z urzędem pracy, przygotowanie do udziału w praktykach zawodowych i ewentualnego podjęcia zatrudnienia.

Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Sprawni Inaczej” działa także na rzecz osób niepełnosprawnych nie biorących udziału w zajęciach odbywających się w WTZ poprzez swoje cele statutowe, tj. :

- zwiększanie aktywności życiowej i fizycznej osób niepełnosprawnych;
- osiągnięcie możliwie pełnego usamodzielnienia się osób niepełnosprawnych;
- rozwój i wspieranie różnych metod rehabilitacji;
- obrona interesów osób niepełnosprawnych;
- niesienie pomocy osobom objętym działalnością stowarzyszenia, zwłaszcza pomocy organizacyjnej, prawnej, medycznej oraz w razie potrzeby charytatywnej;
- prowadzenie na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi działalności opiekuńczej, leczniczej terapeutycznej, edukacyjnej , wychowawczej i sportowo-rekreacyjnej;
- przygotowanie osób niepełnosprawnych do pracy zawodowej.

Dla uczestników WTZ prowadzone jest także wsparcie i terapia psychologiczna, oddziaływania socjoterapeutyczne, terapia logopedyczna, rehabilitacja społeczna i aktywizacja zawodowa oraz rehabilitacja lecznicza m.in. w zakresie kinezyterapii.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Skierniewicach działa już od 22 lat. Jego celem jest aktywizowanie uczestników we wszystkich sferach życia.

Stowarzyszenie „Nasze Dzieci” działające przy Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym w Skierniewicach ul. Nowobielańska 100. Głównym celem działań stowarzyszenia jest wspieranie rozwoju i edukacji wychowanków placówki. Organizacja ta dofinansowuje imprezy ośrodkowe, wyjazdy wychowanków na wycieczki, turnusy rehabilitacyjne, a także realizuje

własne inicjatywy, np. zakup kijków nordic walking lub materiałów na zajęcia. Prowadzi „sobótki terapeutyczne” dla dorosłych osób niepełnosprawnych.

Stowarzyszenie Czerwona Pomarańcza Skierniewice ul. Jagiellońska 30, organizacja zajmuje się m.in.:

- niesieniem pomocy w sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia, mienia i bezpieczeństwa środowiska;
- podejmowaniem działań prewencyjnych i przeciwdziałaniem zagrożeniom życia, zdrowia, mienia i bezpieczeństwa środowiska;
- przeciwdziałaniem uzależnieniom i patologiom społecznym;
- organizowaniem kół PCK i Klubów Honorowych Dawców Krwi PCK oraz pozyskiwaniem nowych dawców;
- organizacją szkoleń z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej;
- promowaniem zdrowego trybu życia;
- promowaniem postaw społecznych dla ratowania życia;
- współdziałaniem z organami rządowymi, samorządowymi i społecznymi w zakresie podnoszenia świadomości społecznej w zakresie pomocy osobom potrzebującym.

Stowarzyszenie Rodziców i Nauczycieli „Dziewiątka” Skierniewice ul. K.Przerwy – Tetmajera 7, Misja Stowarzyszenia:

- Podejmowanie działań w dziedzinie oświaty i wychowania oraz kultury fizycznej i sportu;
- Działalność charytatywna na rzecz dzieci potrzebujących pomocy ze względu na trudną sytuację materialną rodzin bądź ich stan zdrowia lub niepełnosprawność;
- Pomoc społeczna dzieciom z rodzin w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci niepełnosprawnych;
- Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz wspieranie aktywności sportowej dzieci i młodzieży w procesie integracji z uczniami niepełnosprawnymi, -upowszechnianie wiedzy w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji narodowych;
- Inicjowanie różnych form aktywności edukacyjnej oraz organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży;
- Tworzenie sprzyjającego klimatu pracy szkoły poprzez działania promujące innowacyjne akcje edukacyjne, kulturalne i sportowe na terenie szkoły i poza nią;

- Organizowanie i finansowanie programów podnoszących kompetencje społeczne, mających na celu przeciwdziałanie czynnikom kryminogennym ,a zwłaszcza agresji i przemocy, w tym przemocy w rodzinie;
- Zakup materiałów, narzędzi, wyposażenia oraz urządzeń niezbędnych do realizacji programów;
- Pokrywanie kosztów transportu specjalnego, zgodnie ze wskazaniami lekarskimi lub przejazdów do miejsca pobytu, nauki i terapii;
- Pokrywanie kosztów grupowego ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz zakwalifikowanych do udziału w szkoleniach i kursach podnoszących kwalifikacje zawodowe, programach;
- Pokrywanie kosztów związanych z organizacją i udzielaniem pomocy rzeczowej w formie: żywności lub bonów żywnościowych, odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej lub bonów towarowych, biletów komunikacji publicznej, leków, środków opatrunkowych i sanitarnych, wyrobów medycznych, w tym protez, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.

Ponadto w Mieście Skierniewice działa ponad 100 organizacji pozarządowych, funkcjonujących niemal w każdej dziedzinie życia mieszkańców miasta.

3.4. GŁÓWNE PROBLEMY Z ZAKRESU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna umożliwia przewyżnianie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W ramach instytucji samorządowych zajmujących się problematyką społeczną działa Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach. Realizuje swoje zadania w oparciu o:

- Ustawę z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawę z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- Ustawę z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- Ustawę z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;

- Ustawę z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawę z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodzin i systemu pieczy zastępczej;
- Ustawę z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Ustawę z 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych;
- Ustawę z 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- Ustawę z 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny;
- Ustawę z 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- oraz przepisy wykonawcze do ustaw tj. rozporządzenia szczegółowe.

W oparciu o w/w przepisy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach realizuje zadania zlecone miejskie oraz zadania własne miasta. Do zadań zleconych gminie realizowanych przez MOPR w 2016 roku należało udzielanie pomocy w formie następujących świadczeń:

- Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych;
- Zasiłki pielęgnacyjne;
- Świadczenia pielęgnacyjne;
- Specjalny zasiłek opiekuńczy;
- Zasiłki dla opiekunów;
- Świadczenia alimentacyjne;
- Świadczenia rodzicielskie;
- Świadczenia wychowawcze.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez MOPR należy udzielanie pomocy w formie następujących świadczeń:

- udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym (zadanie gminy o charakterze obowiązkowym);
- przyznawania i wypłacania zasiłków stałych - (zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym);
- przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych (zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym);
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych (zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym);
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym);

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym nie mającym dochodu i możliwości
- uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym);
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem (zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym);
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (zadanie obowiązkowe gminy);
- dożywiania dzieci (zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym);
- kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu (zadanie obowiązkowe gminy);
- sprawiania pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i
- rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka (zadanie obowiązkowe gminy);
- przyznawania i wypłacania zasiłków specjalnych celowych (zadanie własne gminy);
- prowadzenia i zapewnienia miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz usługi opiekuńcze świadczenia u osób samotnych z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób;

W wykonywaniu zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi miasta, innymi jednostkami organizacyjnymi miasta, służbą zdrowia, policją, sądami, prokuraturą, kuratorami sądowymi, społecznymi, stowarzyszeniami i fundacjami oraz instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną. Działania z roku na rok ulegają zmianom.

Tabela 5 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ SPOŁECZNEJ

ROK	2013	2014	2015	III kw. 2016
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej (tylko praca socjalna)	1.433	1.287	1.379	1.054
Osoby w gospodarstwie, które korzystają ze środowiskowej pomocy społecznej	3.214	2.812	3.073	2.115

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach

Z tabeli 6 wynika, że liczba osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej w Skierniewicach w III kw. 2016 r. zmniejszyła się.

Tabela 6 WYDATKI NA POMOC SPOŁECZNĄ W LATACH 2013-2015 (dane cząstkowe)

ROK	OGÓŁEM WYDATKI [zł]	PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY [zł]	ZASIŁKI STAŁE [zł]
2015	2.758.319	0	113.478
2014	2.729.722	294	108.127
2013	2.730.196	1.714	110.857

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach

Mimo, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej maleje w kolejnych latach – wydatki na tą pomoc rosną.

Tabela 7 POWODY PRYZNANIA POMOCY UDZIELANEJ PRZEZ MOPR W LATACH 2013-2015

POWÓD PRYZNANIA POMOCY	LICZBA RODZIN				LICZBA OSÓB W RODZINACH			
	2013	2014	2015	III kw. 2016	2013	2014	2015	III kw. 2016
Ubóstwo	798	681	811	605	1.920	1.563	1.772	1.340
Bezdomność	11	11	20	20	11	11	20	20
Potrzeba ochrony macierzyństwa	97	99	104	81	331	367	437	303
Bezrobocie	677	618	593	406	1.642	1.441	1.409	1.022
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	347	284	282	211	1.233	992	934	719
Przemoc w rodzinie	60	48	60	72	194	138	190	222
Alkoholizm	207	179	191	153	309	260	292	215
Narkomania	11	5	9	7	16	6	12	12
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	34	28	35	16	47	32	45	23
Zdarzenie losowe	0	1	1	1	0	3	3	3
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0
Świadczenia wychowawcze (Program Rodzina 500+)	0	0	0	3.176	0	0	0	4.661

Rodzina korzystające z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny	0	188	388	455	0	960	1.965	2.303
---	---	-----	-----	-----	---	-----	-------	--------------

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach

Z tabeli 7 wynika, że najczęstszym powodem przyznania pomocy przez MOPR w Skierniewicach jest ubóstwo, bezrobocie oraz wielodzietność. Na kolejnych miejscach znalazły się potrzeba ochrony macierzyństwa.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni na terenie całego kraju. Posiadanie Karty ułatwia więc dużym rodzinom dostęp do rekreacji oraz obniża koszty codziennego życia.

Karta Dużej Rodziny jest programem ogólnopolskim zaś Skierniewicka Rodzina Plus to program wprowadzony uchwałą nr XVI/127/11 Rady Miasta Skierniewice z dnia 30 września 2011 r. w sprawie podjęcia działań zmierzających do polepszenia warunków życiowych rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie Gminy Skierniewice. O wydanie Karty „Skierniewicka Rodzina PLUS” mogą się starać rodziny wielodzietne i rodziny zastępcze, które mają na utrzymaniu troje lub więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub 24 roku życia, gdy dziecko uczy się lub studiuje. Przyznanie Karty nie jest uzależniane od dochodów w rodzinie. Karta przede wszystkim daje oszczędności w budżecie domowym. Uprawnia wszystkich członków rodziny min. do 50% ulgi przy zakupie biletów upoważniających do przejazdu autobusami MZK, biletów do kina, wejściówek na basen, czy też bezpłatnego dostępu do zajęć dla dzieci i młodzieży organizowanych przez CKiS. Karta wydawana jest dla każdego członka rodziny wielodzietnej na okres 1 roku (z możliwością przedłużenia).

Tabela 8 DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE PROGRAMU SKIRNIEWICKA RODZINA PLUS

	Rok				
	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba wniosków złożonych w danym roku	364	421	405	391	409
Liczba wniosków odrzuconych w danym roku*	8	1	4	1	3
Liczba kart wydanych w danym roku	2005	1948	2034	2046	2015

Liczba duplikatów kart wydanych w danym roku	0	5	13	10	11
Liczba rodzin objętych Programem	356	420	495	568	617
Liczba wszystkich osób objętych programem	1811	2131	2491	2787	3109
Liczba dzieci objętych programem	1147	1346	1575	1763	1967

* Przyczyną odrzucenia wniosku było najczęściej niespełnienie kryterium miejsca zamieszkania rodziny na terenie Miasta Skierniewice.

Tabela 9 RODZAJE POMOCY UDZIELANEJ PRZEZ MOPR W LATACH 2013-III kw. 2016 (dane cząstkowe)

	2013	2014	2015	III kw. 2016
Wielkość wydatków na świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny + własne* [zł]	7.209.168	7.508.306	8.314.340	7.642.101
RODZAJ ŚWIADCZENIA	LICZBA PRZYZNANYCH ŚWIADCZEŃ			
	2013	2014	2015	III kw. 2016
Zasiłek rodzinny	18.576	17.759	17.373	14.896
Zasiłek pielęgnacyjny dla osób, które ukończy 75 lat	196	168	167	115
Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1.111	1.056	1.070	1.442
Zasiłek dla opiekuna	x	516	298	191
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	2.236	2.375	2.571	1.992
Zasiłek pielęgnacyjny	9.444	9.709	10.053	7.744
Świadczenia pielęgnacyjne	1.263	1.091	1.286	990
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka tzw. „Becikowe”	329	350	338	269
Jednorazowa dodatek z tytułu urodzenia się dziecka	140	122	99	102
Dodatek z tytułu wychowanie dziecka w rodzinie wielodzietnej i rehabilitacyjnej (środki własne)	783	739	747	548
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	4.923	5.016	5.061	3.834

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach (dane: styczeń 2017 r.)

*wydatki na wypłatę świadczeń rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego i dodatków dla rodzin wielodzietnych ze środków własnych gminy bez wydatków na obsługę zadań.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach realizuje zadania z zakresu pomocy i integracji społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Tabela 10 MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE W SKIERNIEWICACH

	2012	2013	2014	2015	III kw. 2016
Liczba wniosków o udzielenie pomocy	4.076	3.980	3.604	3.723	1.999
Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych	4.011	3.806	3.306	3.673	1.980
Liczba kontraktów socjalnych	21	30	44	72	59
Pomoc udzielenia w formie pracy socjalnej (liczba rodzin)	1.299	1.433	1.287	1.379	1.054

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach (dane: styczeń 2017 r.)

Wyżej wymieniona tabela wskazuje, że w III kwartale 2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach udzielił znaczącej pomocy dla mieszkańców Skierniewic.

Tabela 11 MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE W SKIERNIEWICACH

	2013	2014	2015	III kw. 2016
Liczba zatrudnionych asystentów	2	2	3	3
Liczba rodzin objętych opieką asystenta	15	32	35	40
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzin objętych opieką asystenta	6	13	11	12
Liczba dzieci, które wróciły do rodzin biologicznych	0	4	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach (dane: styczeń 2017 r.)

Asystent rodziny osoba przez pewien czas wspierająca rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Termin asystent został wyprowadzony od słowa „asysta”, które jest określeniem na osobę towarzyszącą komuś, współobecną, pomagającą, będącą w pogotowiu. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Zadania asystenta rodziny określa art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pomoc jaka została udzielona przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach jest duża. Wielkość wydatków na świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz na środki własne zmniejszyła się porównując rok 2015 a III kw. 2016 r. Wzrost odnotowania przy rodzaju świadczeń jakim jest dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, oraz jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka.

Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka (w wysokości 1.000,00 zł) przysługuje tylko rodzinom uprawnionym do pobierania zasiłku rodzinnego, czyli takim, których dochód netto w przeliczeniu na członka rodziny nie przekracza 674,00 zł miesięcznie (lub 764,00 zł w rodzinach z dzieckiem niepełnosprawnym). Rodziny, które nie pobierają zasiłku, nie mają możliwości otrzymania dodatku. Świadczenie przysługuje – jak w przypadku „becikowego” – rodzicom lub opiekunowi prawnemu, lub opiekunowi faktycznemu dziecka.

Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego przysługuje na częściowe pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem w szkole nowego roku szkolnego. Jest to zastrzyk finansowy dla rodzin, w trudnym finansowo okresie szykowania wyprawki do szkoły.

Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – przysługuje on: mamie lub tacie dziecka, opiekunowi prawnemu dziecka, o ile dziecko pozostaje

pod jego faktyczną opieką, opiekunowi faktycznemu dziecka, czyli osobie, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o adopcję dziecka. Nie jest samoistnym świadczeniem, co oznacza, że można z niego skorzystać tylko wtedy, jeżeli mamy prawo do zasiłku rodzinnego. Podstawowym warunkiem ubiegania się o przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego jest kryterium dochodowe.

Dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka przysługuje samotnie wychowującym dziecko matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców dziecka.

Dodatek z tytułu samotnego wychowania dziecka przysługuje ponieważ drugi z rodziców dziecka nie żyje, ojciec dziecka jest nieznany lub powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone. Dodatek przysługuje również osobie uczącej się, jeżeli oboje rodzice osoby uczącej się nie żyją. Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka nie przysługuje, jeżeli dziecko lub osoba ucząca się mają ustalone prawo do renty socjalnej lub renty. Dodatek przysługuje w wysokości 193,00 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej jednak niż 386,00 zł na wszystkie dzieci. W przypadku dziecka z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności kwotę dodatku zwiększa się o 80,00 zł na dziecko, nie więcej jednak niż o 160,00 zł na wszystkie dzieci

Dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka. Rodzina wielodzietna to rodzinę wychowującą troje i więcej dzieci mających prawo do zasiłku rodzinnego. Dodatek przysługuje w wysokości 95,00 zł miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego.

Uchwała nr XVIII/146/11 Rady Miasta Skierniewice z dnia 25 listopada 2011 r. w sprawie podniesienia wysokości wydatków do zasiłku rodzinnego zmierzającego do polepszenia warunków życiowych rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie Gminy Miasta Skierniewice. Podnosi się kwotę dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej o której mowa w art. 12a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U z 2006 r. Nr 139 poz. 922 ze zm.) o kwotę 50,00 zł na czwarte i następne dziecko uprawnione do zasiłku rodzinnego. Podnosi się w rodzinach wielodzietnych uprawnionych do zasiłku rodzinnego, kwotę dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, o której mowa w art. 13 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 922 ze zm.) o kwotę 50,00 zł.

Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka. Dodatek przysługuje na pokrycie kosztów rehabilitacji i kształcenia dziecka w wieku: do ukończenia 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności, powyżej 16 roku życia do ukończenia 24 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności. Wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego wynosi miesięcznie 90,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia, oraz 110,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. Uprawnionymi do uzyskania dodatku z tytułu podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania są: rodzice lub jeden rodzic, opiekun prawny lub opiekun faktyczny, osoba ucząca się. W przypadku dziecka lub osoby uczącej się, legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności dodatek wynosi 113,00 zł miesięcznie na dziecko. W przypadku dojazdu do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej dodatek wynosi 69,00 zł miesięcznie na dziecko.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. z 2016, poz. 169 z późn. zm.) . Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności - bezterminowo.

Tabela 12 LISTA OSÓB KORZYSTAJĄCA Z POMOCY W FORMIE ZALICZKI ALIMENTACYJNEJ, A NASTĘPNIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO

ROK	LICZBA RODZIN	LICZBA ŚWIADCZENIODBIORCÓW
2013	303	443
2014	342	474
2015	332	485
III kw. 2016	316	451

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach (dane: styczeń 2017 r.)

Obecnie zakończono inwestycję budowy Domu Pomocy Społecznej. Będą tam funkcjonować pokoje mieszkalne 1-, 2- i 3-osobowe wyposażone w łazienki przystosowane dla osób niepełnosprawnych, w których zamieszka łącznie 51 pensjonariuszy. Do dyspozycji będą mieli m.in. pokój dziennego pobytu, kaplicę, a także stołówkę z całodziennym wyżywieniem. Zaprojektowano pełną kuchnię, mogącą samodzielnie realizować posiłki dostosowane do potrzeb mieszkańców. Dom Pomocy wyposażony będzie również w pomieszczenia rehabilitacji, pokój gościnny i pokój pielęgniarek, pralnię.) Rozpoczęto inwestycję budowy Warsztatów Terapii Zajęciowej, która poprawi warunki terapii osób niepełnosprawnych prowadzonej przez Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Sprawni Inaczej. Będzie to nowoczesny obiekt, w którym możliwa będzie rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych Zaplanowano tam również pomieszczenia dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach celem poprawy warunków pracy pracowników MOPR Skierniewice.

W mieście Skierniewice zadanie dotyczące prowadzenia ośrodka wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowania do niego osób wymagających pomocy realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie poprzez Dom Dziennego Pobytu „Niedziela” z siedzibą w Skierniewicach ul. Lelewela 12. Jest to komórka organizacyjna MOPR w Skierniewicach i działa jako ośrodek wsparcia dziennego dla 30 osób. Placówka ta zapewniała całodzienną opiekę i pomoc w usługach osobom starszym (emerytom i rencistom), chorym, samotnym, nie radzącym sobie w codziennym życiu, ale nie wymagającym świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Usługi świadczone przez DDP „Niedziela” obejmują zapewnienie trzech posiłków dziennie oraz zaspokajanie potrzeb rekreacyjno-kulturalnych oraz organizowanie zajęć w ramach terapii zajęciowej. Osoby uczęszczające do ośrodka wsparcia ponoszą wyłącznie odpłatność za posiłki według zasad określonych Uchwałą Nr LII/170/06 Rady Miasta Skierniewice z dnia 26 stycznia 2006r. Poza zapewnieniem posiłków oraz zaspokajaniem potrzeb kulturalno-rekreacyjnych, pensjonariusze Domu Dziennego Pobytu „Niedziela” korzystali z różnych form pomocy w załatwianiu spraw związanych między innymi z dokonywaniem zakupów odzieży, leków i innych niezbędnych rzeczy, z wizytami u lekarza, czy też z załatwianiem spraw mieszkaniowych.

Tabela 13 DOM DZIENNEGO POBYTU W SKIERNIEWICACH - WYDATKI

	2013	2014	2015	III kw. 2016
Wydatki na utrzymanie Domu Dziennego Pobytu	185.750,00 zł	201.471,00 zł	184.365,00 zł	145.340,00 zł

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach (dane: styczeń 2017 r.)

3.4.1. PROBLEMY NA RYNKU PRACY ORAZ MIESZKANIOWE

Bezrobocie czyli zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów stale towarzyszy gospodarce. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Tabela 14 BEZROBOCIE W SKIERNIEWICACH

	BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI			
	31.12.2015 r.		31.12.2016 r.	
	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY
Ogółem	1.667	891	1.379	774
Z prawem do zasiłku	279	164	206	136
Bez kwalifikacji zawodowych	422	255	343	212
Bez doświadczenia zawodowego	282	170	221	141
Osoby do 30 roku życia	433	240	317	203
Osoby do 25 roku życia	197	103	132	79
Długotrwale bezrobotni	834	473	727	423
Osoby powyżej 50 roku życia	525	213	429	180
Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	b.d.	b.d.	95	79
Osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	208	181	199	184
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	76	42	38	18
Niepełnosprawni	78	25	134	64
Cudzoziemcy	3	1	5	2

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach (wgląd luty 2017 r.)

Problemem wśród mieszkańców jest brak kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. W trudnej sytuacji znajdują się również osoby po 50 roku życia, im najtrudniej jest znaleźć zatrudnienie, przebranżowić się. Osoby te są mniej elastyczne na rynku pracy, a jednocześnie mniej odważne od osób młodych. Trudniej jest im podejmować nowe wyzwania.

Mieszkalnictwo komunalne (dawniej w ustroju komunistycznym: kwaterunkowe) jest własnością gminy i przydzielane osobom, które o nie wnioskuje zgodnie z określonymi przez gminę kryteriami jako specyficzna forma pomocy społecznej. Zgodnie z raportem Najwyższej

Izby Kontroli z 2013 roku gospodarka mieszkaniem komunalnym w większości samorządów w Polsce jest nieracjonalna i chaotyczna:

- w 60% gmin brakuje przejrzystych zasad przyznawania mieszkań, co sprzyja korupcji
- brak jest rzetelnej ewidencji lokali komunalnych
- brak racjonalnej polityki wobec stawek czynszowych skutkuje ustawianiem ich na poziomie, który nie pozwala na utrzymanie lokali w dobrym stanie technicznym
- brak jest długoterminowych planów gospodarki zasobem komunalnym
- gminy w żaden sposób nie monitorują czy w trakcie najmu sytuacja finansowa najemców nie poprawiła się, ani czy z lokali w ogóle korzystają osoby uprawnione
- egzekucja zaległości czynszowych jest nieskuteczna i spóźniona, co prowadzi do narastania zadłużenia lokali komunalnych (w latach 2009–2011 kwota zadłużenia na samym czynszu wzrosła o 33%, z 587 mln do 881 mln zł)
- rośnie lista oczekujących na mieszkania komunalne — w 34 skontrolowanych gminach było ich 48 tysięcy, przy czym gminy rocznie przyznawały mieszkania zaledwie 16% oczekujących.

W Skierniewicach mieszkalnictwo komunalne wygląda następująco:

Tabela 15 MIESZKALNICTWO KOMUNALNE W SKIERNIEWICACH

	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
	2014	2015	2016	2017 (prognoza)	2018 (prognoza)
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1.421	1.312	1.369	1.365	1.360
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	245	247	212	210	220
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	63	77	83	85	90
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	25	67	36	32	30
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	14	14	16	18

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach

Duża liczba wniosków złożonych o mieszkanie komunalne w stosunku do liczby mieszkań w zasobach Miasta Skierniewice, wskazuje na większą potrzebę liczby mieszkań komunalnych.

3.4.2. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność, bezdomny to terminy używane przez nas powszechnie. Są one obciążone skojarzeniami emocjonalnymi i wartościującymi. Zjawisko bezdomności jest złożone i wielopostaciowe. Bezdomność dotyka ludzi w różnych czasach, nie przywiązując wagi do płci, wieku, wcześniejszego statusu, stanu posiadania. Swoim zasięgiem obejmuje osoby z różnymi doświadczeniami i z różnych środowisk. Bezdomność to przede wszystkim to, czego nie dostrzegamy, odzwierciedla nieszczęścia i tragedie ludzkie. Naznacza swoim piętnem ludzi o najniższych dochodach, którzy doświadczyli niepowodzeń życiowych czy dramatów². Encyklopedia socjologii definiuje bezdomność jako względnie trwałą sytuację człowieka, nie posiadającego własnego mieszkania, albo w ogóle pozbawionego dachu nad głową. Może być rozpatrywana jako element sytuacji życiowej konkretnej osoby, jako zjawisko społeczne, przejaw patologii społecznej lub indywidualnej, a także problem społeczny. Może być efektem dobrowolnie wybranego stylu życia, desperackich decyzji własnych, cudzych zachowań dewiacyjnych, zdarzeń losowych, wadliwej polityki społecznej³. Ustawa o pomocy społecznej za osobę bezdomną uznaje osobę „niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie Gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”. Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy sami dokonali takiego wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania, oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej opublikowało sprawozdanie z realizacji działań na rzecz ludzi bezdomnych w województwach w 2014 r. oraz wyniki Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych (21/22 styczeń 2015 r.). Wynika z niego iż w Polsce jest 36.161 osób bezdomnych w porównaniu do poprzedniego badania z 2013 r. odnotowano wzrost liczby osób bezdomnych o 5.449 osób. W Skierniewicach liczba osób bezdomnych wynosi 17. Osoby te są umieszczane w schroniskach dla osób bezdomnych położonych najbliżej Skierniewic.

² I. Wilson, A. Szałkowski, Bezdomność jako kryterium ubóstwa, Warszawa 1988

³ Encyklopedia Socjologii, Warszawa 1996

3.4.3. SYTUACJA DZIECI

Wraz z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku Ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej samorządy gminne zostały zobligowane do prowadzenia monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Tabela 16 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA ZACHOWANIE AGRESYWNE UCZNIĄ – AGRESORY

CZYNNIKI INDYWIDUALNO-PRZEDMIOTOWE	CZYNNIKI RODZINNE	CZAS WOLNY	SZKOŁA
Pozytywne społecznie nastawienie	Korzystny status edukacyjno-zawodowy rodziców	Przynależność do grup nieformalnych i brak uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach	Negatywne samopoczucie w szkole
Negatywne społecznie nastawienie i zachowanie, przekraczanie norm	Korzystne warunki wychowawcze	Poświęcenie czasu wolnego na oglądanie filmów i gry komputerowe o treści przemocowej	Konfliktowy klimat w szkole
Uznanie za słuszne opinii rówieśniczych o „normalności”	Partnerskie cechy wychowania w rodzinie		
Używanie środków uzależniających			

Źródło: Surzykiewicz J. „Agresja i przemoc w szkole. Uwarunkowania socjokulturowe. Warszawa 2000

10 proc. polskich dzieci żyje w skrajnym ubóstwie – wynika z danych UNICEF-u. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami i trudnościami, takimi jak: uzależnienie od alkoholu, narkotyków, przemoc domowa, ubóstwo, bezrobocie, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Wszystko to prowadzi często do zjawiska „sieroctwa społecznego”, które związane jest ze stanem pozbawienia dzieci, trwale lub przejściowo, szans wychowywania się we własnej rodzinie, ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo – wychowawczych. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek zatrudniania asystentów rodziny od 1 stycznia 2015 r. Asystentura rodziny polega na zindywidualizowanej pracy w rodzinie, z rodziną, dla rodziny (na jej rzecz), przy dominowaniu pracy z rodziną. Cechami charakterystycznymi asystowania jest indywidualizacja pracy wynikająca z małej liczby odbiorców, dostosowanie do określonych grup beneficjentów i ich realnych potrzeb, dawanie możliwości skierowania do nich dedykowanego wsparcia.

W 2015 r. powstał „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017”. Zadania określone w „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015–2017” przyjętego

Uchwałą Nr XI/96/2015 Rady Miasta Skierniewice z 28 maja 2015r., w większości zostały zrealizowane w zakresie określonym w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rodzina piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej, w rodzinie zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej lub w rodzinnym domu dziecka. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 r. ż, ale również, w wyniku zmiany sytuacji prawnej (przywrócenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej), może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

Tabela 17 WYKAZ RODZIN ZASTĘPCZYCH ORAZ LICZBA UMIESZCZONYCH W NICH DZIECI NA LATA 2012 – III kw. 2016

ROK 2012	RODZINY SPOKREWNIONE	RODZINY NIEZAWODOWE	ZAWODOWE RODZINY ZASTĘPCZE		
			O CHARAKTERZE POGOTOWIA RODZINNEGO	WIELODZIELNE	SPECJALISTYCZNE
Liczba rodzin	42	27	1	2	0
Liczba umieszczonych dzieci w rodzinach	54	32	3	11	0
ROK 2013	RODZINY SPOKREWNIONE	RODZINY NIEZAWODOWE	ZAWODOWE Z RODZINY ZASTĘPCZE		
			O CHARAKTERZE POGOTOWIA RODZINNEGO	WIELODZIELNE	SPECJALISTYCZNE
Liczba rodzin	39	27	1	2	0
Liczba umieszczonych dzieci w rodzinach	54	35	3	11	0
ROK 2014	RODZINY SPOKREWNIONE	RODZINY NIEZAWODOWE	ZAWODOWE RODZINY ZASTĘPCZE		
			O CHARAKTERZE POGOTOWIA RODZINNEGO	WIELODZIELNE	SPECJALISTYCZNE
Liczba rodzin	36	25	2	2	0
Liczba umieszczonych dzieci w rodzinach	43	29	4	11	0
ROK 2015	RODZINY SPOKREWNIONE	RODZINY NIEZAWODOWE	ZAWODOWE RODZINY ZASTĘPCZE		
			O CHARAKTERZE POGOTOWIA RODZINNEGO	RODZINNE DOPY DZIECKA	SPECJALISTYCZNE
Liczba rodzin	40	24	2	2	0
Liczba umieszczonych dzieci w rodzinach	49	27	7	12	0
III KW. 2016 R.	RODZINY SPOKREWNIONE	RODZINY NIEZAWODOWE	ZAWODOWE RODZINY ZASTĘPCZE		
			O CHARAKTERZE POGOTOWIA	RODZINNE DOPY DZIECKA	SPECJALISTYCZNE

	RODZINNEGO				
Liczba rodzin	40	21	1	2	0
Liczba umieszczonych dzieci w rodzinach	48	24	4	12	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach (dane: styczeń 2017 r.)

Jak wynika z dokumentacji MOPR w Skierniewicach, w III kw. 2016 r., zgodnie z postanowieniami Sądu, utworzonych zostały 1 rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego.

Tabela 18 RODZINY ZASTĘPCZE (LATA 2013-III kw. 2016)

ROK	2013	2014	2015	III kw. 2016
Rodziny zastępcze istniejące	73	68	68	64
Rodziny zastępcze utworzone	4	5	7	1

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach (dane: styczeń 2017 r.)

Instytucja adopcji (w terminologii prawniczej zwana "przysposobieniem") polega na stworzeniu więzów rodzinnych jak najbardziej zbliżonych do więzi dziecka w rodzinie naturalnej. Konsekwencje przysposobienia dotyczą nie tylko rodziców lecz również dziadków, dzieci naturalnych (całej rodziny), dziecko przysposobione jest traktowane jak urodzone w rodzinie jest więc - wnuczkiem, bratem czy siostrą, itd. Prawo bardzo ogranicza możliwości rozwiązania przysposobienia co między innymi odróżnia je od rodziny zastępczej, która może zrezygnować z opieki nad dzieckiem. Pierwszy krok na drodze do utworzenia rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka, również do adopcji, to obowiązkowe przygotowania kandydatów, nazywane kwalifikacją. Składają się za nią: badania psychologiczne, wywiad środowiskowy oraz szkolenie. Kwalifikowaniem zajmują się ośrodki adopcyjno – opiekuńcze, czasem centra pomocy rodzinie.

Tabela 19 DZIECI, KTÓRE OPUŚCIŁY RODZINY ZASTĘPCZE (LATA 2013-III kw. 2016)

	2012	2013	2014	2015	III kw. 2016
liczba dzieci:					
powróciły do rodziny naturalnej	2	11	0	2	3
umieszczone w innej rodzinie zastępczej	2	0	0	0	2
umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej	1	2	0	1	0
opuściło rodzinę zastępczą przed ukończeniem 18 roku życia	1	0	0	0	0
przekazane do adopcji	0	1	2	3	0
zmarło	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach (dane: styczeń 2017 r.)

Jak wynika z dokumentacji MOPR w Skierniewicach trójka dzieci w III kw. 2016 r. powróciła do rodziny naturalnej. W 2015 r. troje dzieci zostało przekazane do adopcji. Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w

pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych

Na terenie Miasta Skierniewice funkcjonuje 1 placówka wielofunkcyjna – Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Dom” przy ul. Nowobielańskiej 100. Ze względu na specyfikę działań i zakres sprawowanej opieki jest placówką wielofunkcyjną, łączącą typ: socjalizacyjny i interwencyjny, zapewniającą opiekę i wychowanie dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki. Placówka przewidziana jest na 30 wychowanków, przyjmowane są dzieci w wieku od 3 do 18 lat.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach realizuje postanowienia Sądu o umieszczaniu małoletnich w całodobowych placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

Tabela 20 DZIECI OCZEKUJĄCE NA UMIESZCZENIE W PLACÓWCE OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZEJ
(dane: 2012-III kw. 2016)

PRZEDZIAŁY WIEKOWE	2012	2013	2014	2015	III kw. 2016
0-9 lat	0	0	0	0	0
10-18 lat	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach (dane: styczeń 2017 r.)

Z powyższych danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach jednoznacznie wynika, że żadne dziecko nie oczekuje na umieszczenie w takiej placówce.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia, a także obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi. Placówka realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku, a także podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny. Skierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej i odbywa się na podstawie pisemnego wniosku rodzica (opiekuna prawnego) lub małoletniego lub postanowienia sądu. Do placówki opiekuńczo-wychowawczej dziecko kieruje powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, posiadający miejsce w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Podobnie jak w rodzinach zastępczych głównymi przyczynami umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych jest niezaradność rodziców biologicznych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trudna sytuacja bytowa, alkoholizm i przemoc w rodzinie, czyli sieroctwo społeczne. Opłata ponoszona przez opiekunów prawnych, kuratorów lub osobę pełnoletnią nie

może być wyższa niż 50 % kwoty stanowiącej dochód dziecka lub osoby pełnoletniej. Opłatę ponoszą również rodzice pozbawieni władzy rodzicielskiej lub których władza rodzicielska została zawieszona lub ograniczona. Opłatę o której mowa ustala w drodze administracyjnej starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed skierowaniem do placówki.

Decyzja w sprawie częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat za pobyt dziecka lub osoby pełnoletniej w placówce opiekuńczo-wychowawczej jest wydawana po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i przedstawieniu dowodów potwierdzających trudną sytuację materialno-bytową osoby zobowiązanej.

Decyzja w sprawie opłat wydawana jest od dnia umieszczenia dziecka w placówce do dnia skreślenia go z listy wychowanków. Rodzice mogą ubiegać się o częściowe zwolnienie z ponoszenia opłat na pisemny wniosek złożony do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach.

Tabela 21 ODPŁATNOŚCI RODZICÓW I OPIEKUNÓW PRAWNYCH ZA POBYT DZIECI W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH (dane: 2012-III kw. 2016)

	2012	2013	2014	2015	III kw. 2016
Rodzice ponoszący odpłatność	1	0	0	1	0
Opiekunowie z dochodów dziecka	0	0	0	0	0
Rodzice nie ponoszący odpłatności z powodu sytuacji osobistej	34	31	32	29	26
Rodzice nie ponoszący odpłatności z powodu braku adresu zamieszkania	0	0	0	0	0
Ilość dzieci otrzymujących renty rodzinne po zmarłych rodzicach	0	0	0	0	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (dane: styczeń 2017 r.)

Na terenie Miasta Skierniewice w 2016 r. funkcjonowało 14 placówek wsparcia dziennego, w tym 13 placówek opiekuńczych i jedna specjalistyczna. W placówkach tych ze wsparcia i opieki skorzystało systematycznie 336 dzieci ze skierniewickich rodzin.

Tabela 22 PLACÓWKI FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE MIASTA SKIERNIEWICE (dane na 2016 r.)

LP	NAZWA PLACÓWKI	PODMIOT PLACÓWKI	ADRES PLACÓWKI
1	Świetlica im. Janusza Korczaka w Zespole Sportowych Szkół Ogólnokształcących w Skierniewicach – placówka opiekuńcza	Fundacja „Dziecięcy Uśmiech” 96-100 Skierniewice, ul. Jagiellońska 30	96-100Skierniewice, ul. M. Konopnickiej 5
2	Świetlica profilaktyczno – środowiskowa – placówka specjalistyczna	Polski Komitet Pomocy Społecznej 96-100 Skierniewice, ul. Mszczonowska 15	96-100 Skierniewice, ul. Mszczonowska 15
3	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze – placówka opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Rybickiego 6
4	Środowiskowa Świetlica Opiekuńczo -Wychowawcza – placówka opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Rybickiego 6
5	Świetlica Opiekuńczo - Wychowawcza „Szkola aktywności i charakterów” przy SP Nr 1 – placówka opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Sienkiewicza 14
6	Świetlica Opiekuńczo - Wychowawcza „Szkola aktywności i charakterów” przy SP Nr 4 – placówka opiekuńcza		96-100 Skierniewice, ul. Jasna 30
7	Świetlica Opiekuńczo - Wychowawcza „Szkola aktywności i charakterów” przy SP Nr 7 – placówka opiekuńcza	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Skierniewicach 96-100 Skierniewice, ul. Rybickiego 6	96-100 Skierniewice, ul. Św. Maksymiliana Kolbe 30
8	Świetlica Opiekuńczo - Wychowawcza „Szkola aktywności i charakterów” przy ZSSO – placówka opiekuńcza		96-100 Skierniewice, ul. Konopnickiej 5
9	Świetlica Opiekuńczo - Wychowawcza „Szkola aktywności i charakterów” przy ZSI – placówka opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Tetmajera 7
10	Świetlica Opiekuńczo - Wychowawcza „Szkola aktywności i charakterów” przy Gimn. Nr 1 – placówka opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Szarych Szeregów
11	Świetlica Środowiskowa przy Gimn. Nr 3 – placówka opiekuńcza	Fundacja „Chodźmy Razem” 96- 100 Skierniewice ul.	96-100 Skierniewice ul. Kilińskiego
12	Świetlica Środowiskowa Dobry Start – placówka opiekuńcza	lwaskiewiczza 8/4	96-100 Skierniewice ul. Prymasowska 17/2 i 17/3

13	Świetlica Środowiskowa Kreator Sukcesu przy parafii pw. Miłosierdzia Bożego – placówka opiekuńcza		96-100 Skierniewice ul. Św. Ś. Faustyny Kowalskiej 1
14	Świetlica integracyjna dla dzieci pochodzenia romskiego	Stowarzyszenie Romów w Skierniewicach Skierniewice ul. Rynek 6	96-100 Skierniewice ul. Rynek 6

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

3.4.4. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Dynamika rozwoju patologii społecznej jest duża, podobnie jak długość występowania oraz nasilenia szkodliwego funkcjonowania. W przypadku długich i intensywnych okresów toksycznych działań, inicjatywy te zaczynają przybierać określone formy patologiczne:

- Alkoholizm – jest zjawiskiem ciągle zajmującym wysoką pozycję w rankingu najczęściej występujących w Polsce przejawów patologii. Problemy alkoholowe w dużej mierze wynikiem bardzo łatwego dostępu do napojów wysokoprocentowych w Polsce. Statystyki wskazują na przerażające tempo obniżania wieku inicjacji alkoholowej oraz wzrost spożycia przez osoby nieletnie. Osoby młode są szczególnie narażone na uzależnienie. Problem alkoholowy dotyczy także osób w starszym wieku, zarówno z rodzin ubogich, jak i zamożnych. Często powodem może być rozczarowanie życiem, depresja, zbyt duża odpowiedzialność. Warto też zwrócić uwagę na istotny fakt, że dzieci uczą się poprzez naśladownictwo. W związku z tym, jeżeli w domu ucztuje się przy stole suto zakrapianym alkoholem lub też problemy rozwiązuje się ucieczką w alkohol, to dzieci z tych rodzin są w większym stopniu predestynowane do odziedziczenia problemów alkoholowych;
- Narkomania – jest kolejnym przejawem patologii, bazującym na uzależnieniu. Narkomania, podobnie jak alkoholizm, może mieć bardzo niewinne początki. Zaczyna się od narkotyków miękkich, a kończy na najcięższym kalibrze w postaci kokainy. Jest to szczególnie groźne i wyniszczające uzależnienie. Środki narkotyzujące są w Polsce nielegalne, więc kwestia powszechności dostępu powinna być główną przeszkodą i ograniczyć grono narkomanów. Tymczasem nie tylko nie stanowi żadnej przeszkody, ale stwarza dodatkowe zagrożenie. Laboranci policyjni, specjalizujący się w dziedzinie środków odurzających, twierdzą, że „lewe” narkotyki mogą stanowić wieszce zagrożenie dla zdrowia i życia zażywających niż narkotyki „czyste”. Często bowiem, aby zwiększyć zyski dealerzy dzielą swoje zapasy na mniejsze części dosypując do nich nieznanych

i szkodliwych substancji. Narkomania w rodzinie doprowadzić może do rozpadu więzi rodzinnych, rozpadu rodziny, a w najgorszym przypadku do śmierci jednego z członków rodziny;

- Przemoc w rodzinie – stanowi w dalszym ciągu poważny problem, dane statystyczne dla całego kraju pokazują zatrważające informacje:
 - Około 250 dzieci na każde 100 tysięcy jest maltretowane,
 - Około 60% rodziców stosuje wobec swoich dzieci kary cielesne,
 - Około 33% rodziców dotkliwie pobiło swoje dziecko przed ukończeniem przez nie 6 roku życia.

Należy pamiętać, że przemoc w rodzinie może mieć także wymiar psychiczny. Najczęściej oprawcami są dawne ofiary przemocy, które wyniosły takie „nauki” z własnego doświadczenia. Proceder przemocy fizycznej czy psychicznej nie jest jednokierunkowy. Ostatnie badania wydobły na światło dzienne zjawisko gwałtu małżeńskiego. Zmuszanie jednego z małżonków do kontaktu seksualnego często było zatajane przez ofiary bądź ignorowane przez władze. Przemoc w związku małżeńskim może sprowadzać się do form fizycznych (bicia, gwałtu, lekkich i poważnych uszkodzeń ciała) i psychicznych (poniżanie, groźby, zakazy).⁴

W Skierniewicach szereg działań dotyczących problemów alkoholowych, narkotykowych i przemocy w rodzinie realizuje się na podstawie obowiązujących Programów:

- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii;
- Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy.

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z najpoważniejszych kwestii społecznych. Ilość osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Można się oprzeć o dane szacunkowe ustalone dla populacji przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje tabela 12.

Tabela 23 POPULACJE OSÓB, U KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ RÓŻNE KATEGORIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

POPULACJE OSÓB, U KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ RÓŻNE KATEGORIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH					
		W POLSCE	W MIEŚCIE 100 TYS. MIESZK.	W MIEŚCIE 25 TYS. MIESZK.	W GMINIE 10 TYS. MIESZK.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys. osób	ok. 2000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób

⁴ <http://wrodzinie.info.pl/przejawy-patologii/13-skutki-patologii-w-rodzinie>

Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln. osób	ok. 4000 osób	ok. 1000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln. osób	ok. 4000 osób	ok. 1000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5%-7% populacji	2 mln. – 2,5 mln. osób	5000-7000 osób	1250-1750 osób	500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 2 mln osób	ok. 5.300 osób	ok. 1330 osób	ok. 530 osób

Źródło: Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Obecnie funkcjonujący skład Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych został powołany Zarządzeniem Nr 1.2015 Prezydenta Miasta Skierniewice z dnia 5 stycznia 2015 roku. Realizuje zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Szczegółowy zakres zadań oraz funkcjonowanie komisji reguluje ustawa wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. MKRPA realizuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. W Skierniewicach również występują problemy alkoholowe.

Z dokumentu „Miejski Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych” na rok 2016 wynika że problem nadużywania alkoholu przez członków rodziny często łączy się z przemocą. Z danych 2014 r. Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Skierniewicach wynika że z ogólnej liczby 1.445 beneficjentów korzystających z pomocy materialnej 179 osób objętych było pomocą z powodu uzależnienia oraz nadużywania alkoholu. W roku 2016 do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 1278 wniosków o podjęcie działań motywujących lub zobowiązanie do leczenia odwykowego osób nadużywających alkohol. Najwięcej takich wniosków wpłynęło od rodzin osób nadużywających alkoholu i Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skierniewicach. Do poradni odwykowej celem podjęcia leczenia odwykowego zostało zmotywowanych 69 osób. Wobec 45 osób MKRPA wystąpiła w 2016r. do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Tabela 24 ŚRODKI FINASOWE PRZENACZONE NA PROFILAKTYKĘ I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

ROK	WIELKOŚĆ WYDATKÓW (zł)		
	NA PROFILAKTYKĘ I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	NA PRZECIWDZIAŁANIE NARKOMANII	NA PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE
2013	1.000.000	25.000	50.500
2014	1.000.000	25.000	49.637
2015	1.000.000	25.000	53.411
III kw. 2016	1.000.000	25.000	45.172

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach

W wielu rodzinach mamy do czynienia ze zjawiskiem ukrytej przemocy. Niezbędne jest przeprowadzenie działań mających na celu poprawę stanu świadomości społecznej wobec zjawiska przemocy, budowanie spójnego systemu pomocy ofiarom przemocy, szkolenie osób zajmujących się pomaganiem, przygotowywanie materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz prowadzenie edukacji publicznej na temat przemocy w rodzinie i środowisku wobec dzieci, młodzieży i sposób jej przeciwdziałania. Jednym z takich działań jest procedura „Niebieskiej Karty”. Niebieskie Karty to instytucjonalne narzędzie służące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (z dnia 10 czerwca 2010 r. Dz.U. Nr 125 poz. 842), która weszła w życie w sierpniu ubiegłego roku, definiuje tą procedurę następująco: Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Zapisy tej nowelizacji wskazują na Radę Ministrów, jako organ, który określa kształt procedury oraz opracowuje wzory formularzy wykorzystywanych podczas jej realizacji. Jeżeli osobą doznającą przemocy jest dziecko, to czynności w ramach procedury "Niebieskie Karty" przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. W sytuacji gdy to rodzice, opiekun prawny lub faktyczny są podejrzani o stosowanie przemocy wobec dziecka, te czynności przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej (w rozumieniu art. 115 § 11 kk) czyli np. dziadków, pradziadków oraz rodzeństwa (w miarę możliwości również w obecności psychologa). Obecność psychologa nie jest warunkiem niezbędnym w sytuacji, gdyż często zdarza się, że takiej osoby nie ma w zasobach kadrowych danej placówki czy miejscowości. Zakończenie procedury wymaga udokumentowania w formie protokołu podpisanego przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty uczestniczące w procedurze po jej zakończeniu.

Tabela 25 „NIEBIESKIE KARTY” (NK) WYDANE W W LATACH 2013-2015

ROK	NIEBIESKIE KARTY		
	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH PROCEDURĄ NIEBIESKIE KARTY	LICZBA RODZIN WOBEC KTÓRYCH WSZCZĘTO PROCEDURĘ NK	LICZBA ZAKOŃCZONYCH PROCEDUR NK
2013	10	49	19
2014	30	62	25
2015	88	88	51
III kw. 2016	76	76	65

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach

We wszystkich przypadkach procedura Niebieskich Kart została wszczęta przez Policję i Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach. W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie został powołany **Zespół Interdyscyplinarny**. Zespół Interdyscyplinarny został powołany zarządzeniem Prezydenta Miasta Skierniewice Nr 61.2011 Prezydenta Miasta Skierniewice z dnia 13 czerwca 2011 r. w sprawie Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w związku z uchwałą Nr IX/45/11 Rady Miasta Skierniewice z dnia 25 marca 2011 r. zmienioną uchwałą Nr X/57/11 Rady Miasta Skierniewice z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2015 poz. 1390). Zespół działa na podstawie Porozumień zawartych pomiędzy Prezydentem Miasta, a podmiotami, których przedstawiciele powołani zostali do zespołu. W skład zespołu wejdą przedstawiciele instytucji działających na terenie miasta Skierniewice: Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendy Miejskiej Policji, Wydziału Rozwoju Gospodarczego i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Skierniewice, Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Skierniewice, Kuratorzy Sądu Rejonowego, służby zdrowia, Stowarzyszenia Rodzin Abstynenckich „Ametyst”, Stowarzyszenia Rozwoju Rodziny „Focus”. Osoby wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego współpracują ze sobą w sposób skoordynowany podczas spotkań grup roboczych, zapewniających skuteczne reagowanie na problem.

Prace Zespołu i grup roboczych koordynuje Przewodniczący Zespołu a w przypadku nieobecności jego zastępca, wybrany spośród członków zespołu na pierwszym posiedzeniu.

Do głównych zadań Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie należy w szczególności:

- realizacja założeń Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Skierniewice przyjętego uchwałą Nr X/46/11 Rady Miasta Skierniewice z dnia 25 marca 2011 r.,
- wskazywanie priorytetów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Skierniewice,
- składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi oraz innymi podmiotami miasta Skierniewice przy realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- wypracowanie procedur interwencji kryzysowej wobec ofiar i sprawców przemocy oraz opracowanie strategii postępowania,
- prowadzenie banku informacji o działających na terenie miasta Skierniewice instytucjach i organizacjach udzielających pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową,
- współpraca z mediami w celu upowszechniania informacji dotyczących przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- tworzenie grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

3.4.5. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Jednocześnie jest ona również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. Niepełnosprawność to jedna z głównych kwestii społecznych, która utrudnia funkcjonowanie coraz większej liczbie ludności. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem w Polsce na koniec marca 2011 r. wynosiła około 4,7 mln. Tym samym liczba osób niepełnosprawnych stanowiła 12,2% ludności kraju. Udział mężczyzn wśród

osób niepełnosprawnych wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet. Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym w zbiorowości osób niepełnosprawnych dotyczy jednak tysięcy osób o obniżonej sprawności w codziennym funkcjonowaniu, a zatem i wymagających szczególnego podejścia w edukacji, na rynku pracy i w życiu codziennym⁵.

Utrudnienia wynikające z barier takich jak brak możliwości dojazdu, brak rozbudowanej oferty zawodowej przystosowanej do możliwości osób niepełnosprawnych lub nadopiekuńczość ze strony opiekunów sprawia, że osoby niepełnosprawne uważają, iż społeczeństwo słabo się nimi interesuje.

Tabela 26 LICZBA RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ MOPR W LATACH 2013-III KW. 2016

ROK	2013	2014	2015	III kw. 2016
Niepełnosprawni	335	341	375	282
Długotrwale chorzy/ciężka choroba	281	229	294	244

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach

Dane z MOPR w Skierniewicach przedstawiają zmniejszenie liczby osób niepełnosprawnych lub długotrwale chorych/ciężko chorych.

Tabela 27 LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ O STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

ROK	2013	2014	2015	III kw. 2016
Wydane orzeczenia zaliczające do stopnia niepełnosprawności (osoby po 16.r.ż)	864	824	899	573
Wydane orzeczenia zaliczające do niepełnosprawności (osoby przed 16.r.ż)	79	97	94	75

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach

Zadania z zakresu administracji rządowej dotyczące orzekania o stopniu niepełnosprawności realizowane w Skierniewicach są przez Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Do jego zadań w szczególności należy prowadzenie spraw w zakresie:

- orzekania o niepełnosprawności osób do 16 roku życia,
- orzekania o stopniu niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia,

⁵ <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/niepelnosprawnosc-w-liczbach-/dane-demograficzne/>

- orzekania o wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o zaliczeniu
- inwalidztwie lub niezdolności do pracy,
- wydawania legitymacji dokumentującej niepełnosprawność osób niepełnosprawnych,
- wydawania kart parkingowych.

Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Zostały ustalone trzy stopnie niepełnosprawności:

Znaczny stopień niepełnosprawności

Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Umiarkowany stopień niepełnosprawności

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Lekki stopień niepełnosprawności

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Ma umożliwić osobom niepełnosprawnym uczestniczenie w życiu społecznym.

Rehabilitacja społeczna powinna doprowadzić osobę niepełnosprawną do samoakceptacji, czyli odnalezienia własnej tożsamości w aktualnych warunkach życia. Rehabilitacja społeczna nie jest

możliwa bez współdziałania służb, tworzących system zabezpieczeń i likwidujących bariery utrudniające egzystencję osobom niepełnosprawnym. Skuteczność rehabilitacji społecznej zależy także od pomocy organizacji i instytucji działających na rzecz włączania osób niepełnosprawnych w życie kulturalne, rozrywkę, sport i rekreację.

Tabela 28 POMOC UDZIELONA OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYCH ZE ŚRODKÓW PFRON

RODZAJ POMOCY	LICZBA PRYZNANYCH ŚWIADCZEŃ			
	2013	2014	2015	III kw. 2016
Jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	2	-	2	2
Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych	-	2	-	-
Finansowanie kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych	-	1	-	-
Instrumenty i usługi rynku pracy – staże osób niepełnosprawnych	-	-	1	-
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	35	224	96	114
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	46	41	39	42
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	0	0	0	0
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	639	565	736	580
Sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej	0	0	0	0
Źródła finansowania: środki PFRON	414 843,00	571 289,00	556 761,00	455 768,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach

Rehabilitacja społeczna jest całokształtem działań wspierających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Oznacza to możliwość pełnienia przez te osoby ról

społecznych oraz pokonywania barier, w szczególności psychologicznych, architektonicznych, urbanistycznych, transportowych i w komunikowaniu się.

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2016 poz. 2046 ze zm.) realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Skierniewicach. Środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczone są na wspieranie form aktywności wspomagających proces rehabilitacji społecznej, tj. uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych, warsztatach terapii zajęciowej, pomoc w zakupie urządzeń z zakresu likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się, pomoc w zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych czy środków pomocniczych. Bezrobocie wśród osób niepełnosprawnych na terenie Skierniewic kształtuje się następująco:

Tabela 29 LICZBA MIESZKAŃCÓW BEZROBOTNYCH WOBEC NIEPEŁNOSPRAWNYCH BEZROBOTNYCH W SKIERNIEWICACH (stan na 31.12.2016 r.)

	LICZBA BEZROBOTNYCH	LICZBA BEZROBOTNYCH NIEPEŁNOSPRAWNYCH
Ogółem	1.379	134
Kobiety	774	64
Mężczyźni	605	70

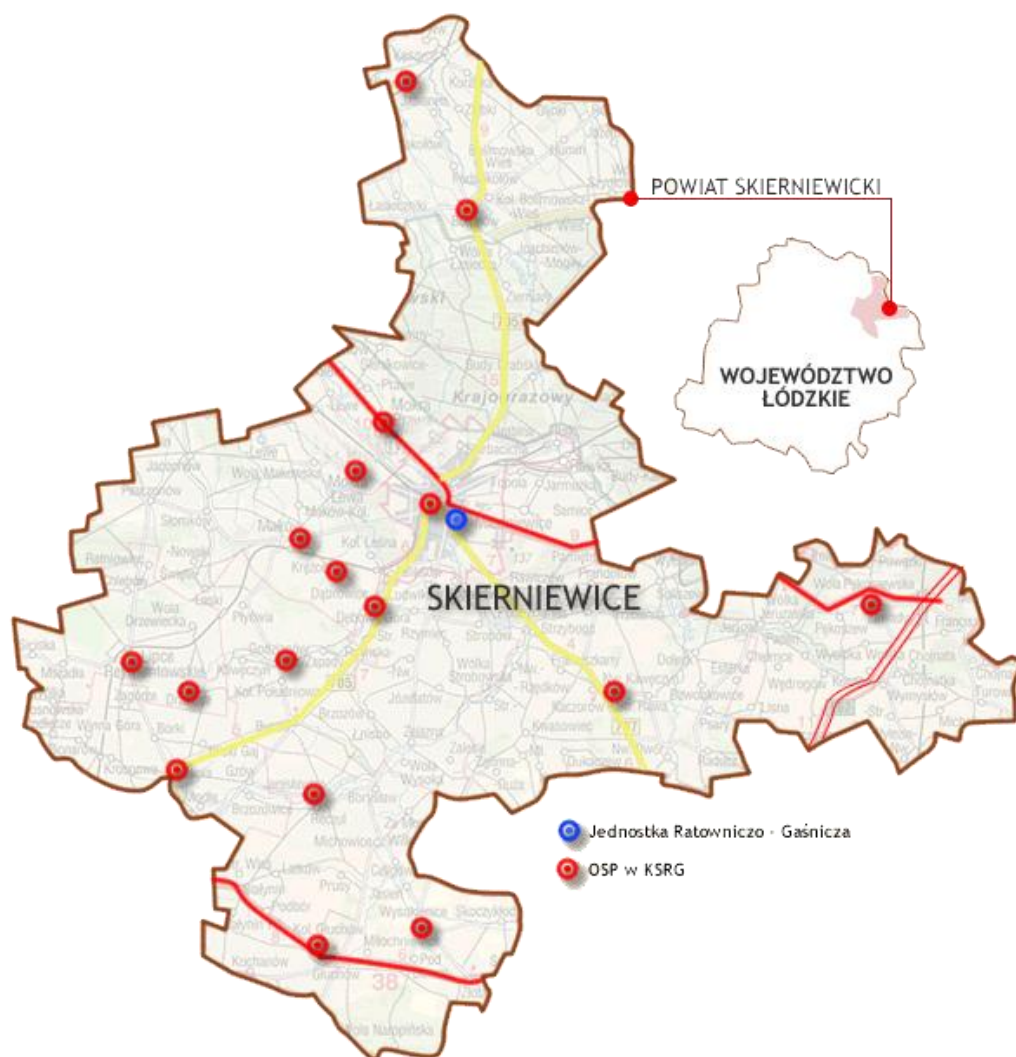
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach (dane naliczone dnia 31.12.2016 r.)

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych są zadaniem ogólnospołecznym i zajmują ważne miejsce w działaniach społecznych Miasta Skierniewice. Założeniem polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych jest dążenie do kompleksowego działania, uwzględniającego potrzeby fizyczne, psychiczne i społeczne niepełnosprawnego obywatela i stwarzającego możliwość integracji ze społeczeństwem. Uchwałą nr XXVI/99/2016 Rady Miasta Skierniewice z dnia 23 czerwca 2016r. w sprawie podjęcia działań wspierających integrację osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie Miasta Skierniewice wprowadzono ulgi przy zakupie biletów do Kinoteatru „Polonez” i spektakli w CKiS ul.Reymonta 33, umożliwiono bezpłatny dostęp do zajęć organizowanych przez CKiS w Skierniewicach oraz ulgi w opłatach za korzystanie z hal sportowych należących do OSiR w Skierniewicach dla osób niepełnosprawnych z terenu Miasta Skierniewice. Działania te mają na celu pozytywnie wpływać na dostęp osób niepełnosprawnych do dóbr kultury i sportu, ale również mają zapobiegać dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu tej grupy obywateli.

3.4.6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja, Straż Miejska, Państwowa Straż Pożarna, które w realizacji swoich zadań wspierane są przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych.

Na terenie Skierniewic istnieje jednostka Straży Pożarnej. Obszar chroniony przez Komendę Miejską PSP w Skierniewicach obejmuje dwa powiaty: grodzki (Miasto Skierniewice) i ziemski (Powiat Skierniewicki). Powiaty leżą w północno-zachodniej części województwa łódzkiego.

Rysunek 3 Teren działania KM PSP w Skierniewicach
(źródło: <http://kmpspskierniewice.pl/km-psp/teren-dzialania/>)

W Skierniewicach funkcjonuje również Komenda Policji. 2015 roku Policja interweniowała w całym Mieście 10 262 razy, zaś w pierwszej połowie 2016 roku 5057 razy. W tabeli poniżej

zaprezentowano liczbę interwencji w najbardziej problemowym obszarze Miasta. W 2015 roku Policja interweniowała tam 3693 razy (około 36% interwencji), zaś w I półroczu 2016 roku 1776 razy (około 35% ogółu), czyli przeprowadzono niemalże połowę interwencji w stosunku do roku 2015⁶.

Tabela 30 LICZBA PRZEPROWADZONYCH INTERWENCJI POLICJI W ROKU 2015 ORAZ W I PÓŁROCZU 2016 ROKU WG LISTY ULIC, NA KTÓRYCH ZAOBSERWOWANI NAJWIĘKSZE NASILENIE PROBLEMÓW W STREFACH O KTÓRYCH MOWA W „WYTYCZNYCH...”

Lista ulic w tzw. starej części Miasta	2015	I półrocze 2016
26 Dywizji Piechoty	0	1
Batorego	224	124
Bielańska	27	17
Czysta	36	10
Floriana	13	8
Gałęckiego	115	38
Graniczna	10	3
Harcerska	5	6
Jagiellońskiej	206	125
Kilińskiego	44	20
Konstytucji 3 Maja	14	12
Koszarowa	13	5
Kościuszki	32	15
Kozietulskiego	44	34
Lelewela	133	64
Mireckiego	34	20
Ofiar Katyńskich	1	0
Ogrodowa	77	32
Okrzei	37	10
Okurzałego	3	2
Piłsudskiego	23	13
Pl. Dąbrowskiego	31	16
Podrzeczna	7	3
Prymasowska	57	18
Rawska	240	140
Reymonta	373	199
Rynek	108	43
Rzeczna	7	6
Senatorska	65	31
Sienkiewicza	292	160
Słoneczna	5	0
Sobieskiego	1100	486
Sprtowa	8	0
Strobowska	37	12
Strykowska	25	14
Strzelecka	1	2
Św. Stanisława	42	13
Tuwima	1	1
Waryńskiego	100	26
Wita Stwosza	17	2
Wodna	0	0

⁶ Program Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2016-2022421

Wojska Polskiego	19	9
Żwirki	67	36

Źródło: Program Rewitalizacji Miasta Skierniewice na lata 2016-2022

3.5. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Na potrzeby nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice przeprowadzono badanie społeczne. Dla pozyskania wyników reprezentujących całe środowisko gminne respondentami byli mieszkańcy Skierniewic. Badanie przeprowadzono w styczniu 2017 roku. Na prośbę o przeprowadzenie badania odpowiedziało pozytywnie 312 osób dorosłych oraz 1.145 uczniów. Ankietę służącą strukturyzacji badania zamieszczono w załączniku I. Ze względu na metodę badawczą i wielkość próby wyniki badania prezentujemy w postaci opisowej.

W tej części zostaną przedstawione zostały wyniki badań przeprowadzonych wśród dzieci, młodzieży Skierniewic

Tabela 31 – PŁEĆ

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Kobieta	50,22	575
Mężczyzna	49,78	570

Źródło: Analiza Remedis SA

Badaniu zostało poddanych 1.145 uczniów Skierniewic. Wśród nich było 575 kobiet i 570 mężczyzn.

Tabela 32 – WIEK

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
10	1,05	12
11	1,75	20
12	8,64	99
13	10,38	119
14	4,71	54
15	4,45	51
16	18,59	213
Powyżej 16	50,44	578

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 33 – SZKOŁA

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Podstawowa	16,33	187
Gimnazjum	16,07	184
Liceum	37,55	430
Technikum	27,42	314
Szkoła zawodowa	2,62	30

Źródło: Analiza Remedis SA

Podział ze względu na szkołę przedstawia Tabela nr 30. Większość przebadanych osób to uczniowie szkół licealnych.

Tabela 34 – W JAKM WIEKU PO RAZ PIERWSZY ZDARZYŁO CI SIĘ SPRÓBOWAĆ ALKOHOLU?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Nigdy nie piłem/piłam alkoholu	25,04	287
Mniej niż 10	8,29	95
10-13 lat	19,72	226
14-16 lat	37,78	433
Powyżej 16 lat	9,16	105

Źródło: Analiza Remedis SA

Z analizy wynika, iż najczęściej pierwsze spożycie alkoholu młodzież ze Skierniewic miała w wieku 14-16 lat. Człowiek w wieku nastu lat przechodzi przez okres dojrzewania, który obejmuje przemiany nie tylko w obrębie układu płciowego i hormonalnego, ale również znaczne zmiany ośrodkowego układu nerwowego. W czasie tych przemian tkanka mózgowa jest wrażliwa na wszelkie czynniki toksyczne, wśród których alkohol etylowy zajmuje szczególne miejsce. I choć stopień uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego przez alkohol zależy od wielu czynników to jednak, biorąc pod uwagę wrażliwość dojrzewającego mózgu, należy powiedzieć, że dorastanie to okres, w którym alkohol może spowodować nieodwracalne zmiany, rzutujące na dalsze życie człowieka.

Tabela 35 – CZY KUPUJĄC ALKOHOŁ BYŁEŚ/BYŁAŚ PROSZONY/A O OKAZANIE DOWODU OSOBISTEGO?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Tak	27,25	312
Tak, prawie za każdym razem	17,38	199
Nie, nigdy	55,37	634

Źródło: Analiza Remedis SA

Ponad 511 badanych zostało poproszonych o dowód osobisty przy zakupie alkoholu. Picie wśród nieletnich jest zjawiskiem niebezpiecznym, nie tylko dla pijącego, ale także dla całego społeczeństwa i przejawia się w dużej liczbie wypadków drogowych z udziałem pijanych kierowców, zabójstwach, samobójstwach i innych stratach.

Tabela 36 – CZY WIESZ CO TO SĄ DOSY?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Pochodne LSD	26,72	306
Alkohol niskoprocentowy	10,13	116
Pliki dźwiękowe symulujące doznania narkotyczne	28,12	322
Nazwa potoczna na papierosy	8,38	96
System operacyjny	26,64	305

Źródło: Analiza Remedis SA

Tylko 322 badanych wiedziało co to są DOSY. "E-narkotyki, nazywane są inaczej dosami. Są to pliki w formacie mp3, które mają bardzo niską częstotliwość - najczęściej 1000-1500 Hz. Nie jest

to muzyka, użytkownikom przypomina raczej szumy, buczenie i piski. Do każdego pliku dołączona jest instrukcja, tak by działanie dosów przypominało działanie tradycyjnych narkotyków. By korzystać z dosów potrzebne są słuchawki stereo - wszystko dlatego, że w każdej z nich odtwarzany jest dźwięk o innej częstotliwości. Różnica nie może być jednak większa niż 30 Hz. E-narkotyki rozprawdane są w internecie. Ich dystrybucja przypomina jednak tradycyjną. Osoba chcąc spróbować, musi skontaktować się z e-dilerem, który prześle bezpłatną próbkę. E-narkotyki działają jak haszysz lub LSD, powodują halucynacje i omamy. Biały szum wygenerowany komputerowo i dwie proste fale o różnych częstotliwościach, aby do jednego ucha trafiała fala o innej liczbie drgań niż do drugiego. Falowania dźwięku, buczenia podawane są w bardzo niskiej i zmiennej częstotliwości. Po zażyciu organy wprowadzane są w rezonans, ciało buntuje się, pojawiają się ogólne wykończenie, bóle brzucha i wymioty. Poza tym można przyprawić się o permanentne szmery w uszach. Za pomocą dźwięków w odmienne stany świadomości wprowadzają się głównie licealiści i gimnazjaliści. a, za następne będziesz musiał zapłacić. Ceny zależne są od wielkości pliku.

Tabela 37 – JAKA JEST SYTUACJA ZAWODOWA TWOICH RODZICÓW?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Oboje rodziców pracują	72,08	826
Oboje rodziców bezrobotni	1,57	18
Jeden rodzic pracuje, jeden bezrobotny	5,67	65
Jeden rodzic pracuje (rodzina niepełna)	7,85	90
Jeden rodzic bezrobotny (rodzina niepełna)	1,13	13
Jeden rodzic pracuje, drugi zajmuje się domem	11,69	134

Źródło: Analiza Remedis SA

W tabeli 34 przedstawiono sytuację zawodową rodziców. Większość ankietowanych wskazuje, że oboje rodziców pracuje.

Tabela 38 – OCEŃ SWOJE RELACJE Z RODZICAMI?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Nie rozumieją mnie	9,69	111
Nie mają dla mnie czasu	4,28	49
Często się kłócimy	13,61	156
Dużo rozmawiamy ze sobą	52,88	606
Są dla mnie autorytetem	19,55	224

Źródło: Analiza Remedis SA

Badani zdecydowanie stwierdzili, że ich relacje z rodzicami są dobre. 606 ankietowanych stwierdziło, iż dużo rozmawia z rodzicami. Dla 224 badanych rodzice są autorytetem. Relacje w rodzinie powinny być oparte na wzajemnym porozumieniu, szacunku, zaufaniu i lojalności.

Psychologowie wyrażają współcześnie pogląd, że pierwsze lata życia (do około 6 roku) wywierają największy wpływ na dziecko, na jego dalszy rozwój i przyszłość, to w ich trakcie kształtują się podstawy osobowości i charakteru. Dziecko obdarzone wielką miłością, z zaspokajanymi pragnieniami będzie również miało pozytywny stosunek do innych osób. Nie tylko matka odpowiada za wychowanie dziecka. Ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój jest również atmosfera, jaka panuje w domu. Na pewno niekorzystnie wpłynie na dziecko nadmierna surowość, liczne zakazy i nakazy, jak również pobłażanie dziecku, tzw. wychowanie bezstresowe. Również alkoholizm i przestępczość rodziców sprzyjają dezorganizacji rodziny. Do niekorzystnych postaw rodzicielskich można zaliczyć również:

- Odrzucenie,
- Postawę nadmiernie ochraniającą,
- Postawę mentorską.

Rodzice powinni zatem pamiętać: żeby dziecko było szczęśliwe, musi być kochane i trzeba je wychowywać w domu, w którym panuje spokój. Trzeba mieć na uwadze to, że dziecko bardzo często naśladuje nas w życiu.

TABELA 39 ZAZNACZ, CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ
W RODZINIE (4 ODPOWIEDZI)

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Popychanie	5,67	65
Uderzanie	47,64	546
Duszenie	20,77	238
Szarpanie	10,82	124
Przypalanie ciała przedmiotami	28,27	324
Policzkowanie	5,93	68
Wyśmiewanie	7,16	82
Szantaż	6,63	76
Ośmieszanie	5,85	67
Groźenie	9,16	105
Nadmierna krytyka	10,82	124
Wymuszanie współżycia seksualnego	27,84	319
Ograniczanie snu i pożywienia	7,68	88

Źródło: Analiza Remedis SA

Większość osób wskazała, że głównie uderzanie (546 odpowiedzi) kojarzy im się z przemocą w rodzinie. Kolejnymi wskazanymi przez ankietowanych pozycjami były: przypalanie ciała przedmiotami, wymuszanie współżycia seksualnego, duszenie.

TABELA 40 KOGO BYŚ POINFORMOWAŁ/A GDYBYŚ DOZNAWAŁ/A PRZEMOCY W RODZINIE?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Nikogo	10,82	124
Nie wiem	12,22	140
Ośrodek Pomocy Społecznej	9,25	106
Policję	21,47	246
Przyjaciela/Przyjaciółkę	21,41	246
Mamę/tatę	10,73	123
Rodzeństwo	6,81	78
Nauczyciela	6,72	77
Pedagoga szkolnego	8,64	99

Źródło: Analiza Remedis SA

Młodzież Skierniewic największym zaufaniem darzy policję (246 osób ankietowanych), oraz przyjaciół – 246 udzielone odpowiedzi.

Tabela 41 – CZY ZNASZ KOGOŚ ZE SWOICH KOLEGÓW LUB KOLEŻANEK, KTÓRZY SĄ OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE LUB PODEJRZEWASZ, ŻE MOGĄ BYĆ?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Tak	15,27	175
Nie	59,08	677
Trudno powiedzieć	25,65	294

Źródło: Analiza Remedis SA

175 uczniów ze szkół zna osoby, które mogą być ofiarami przemocy w rodzinie, natomiast 294 respondentów nie może udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Negatywne skutki uszkodzenia przez sprawcę procesu rozwojowego dziecka zaobserwować można natychmiast (skutki krótkoterminowe) w postaci różnych objawów psychicznych i fizycznych takich jak: lęk, zaburzenia łaknienia i snu, zaburzenia związane z nastrojem (np. depresja i nadmierna potrzeba uczuć), nadmiernie akcentowane posłuszeństwo lub zamknięcie w sobie, agresywne zachowania (np. destrukcyjne napady furii), odizolowywanie się i unikanie (tworzenie sugestywnych fantazji obrazujących nierzeczywiste życie rodzinne), obgryzanie paznokci, niepokój, drżenie, jękanie, problemy w szkole, myśli samobójcze itd.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) określa przemoc, jako: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodzin (którymi w rozumieniu art. 115 § 11 k.k. są: małżonkowie, wstępni, zstępni, rodzeństwo, powinowaci w tej samej linii lub stopniu, osoby pozostające w stosunku przysposobienia oraz ich małżonkowie, a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące lub gospodarujące), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną,

powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Mówiąc o przemocy w rodzinie zazwyczaj wyróżnia się jej odmianę czynną i bierną. Mianem przemocy czynnej określa się sytuacje, kiedy gniew agresora jest skierowany wprost na ofiarę i kiedy podejmuje on działania krzywdzące psychicznie, fizycznie lub seksualnie. Pod pojęciem przemocy biernej rozumie się natomiast różnego rodzaju zaniedbywanie – psychiczne, fizyczne, seksualne lub ekonomiczne.

Nie bądź obojętny wobec przemocy zwłaszcza w stosunku do dzieci, które same nie potrafią się bronić. Jeżeli jesteś ofiarą przemocy, bądź świadkiem zdarzenia, lub podejrzewasz, że ktoś może być bity czy dręczony psychicznie - ZAREAGUJ!

- Zadzwoń pod bezpłatną Niebieską linię - Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie - telefon: 801 889 880.
- Zadzwoń na **Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka 0 800 12 12 12 (numer bezpłatny)**.
- Fundacja Dzieci Niczyje prowadzi Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży a także skrzynkę kontaktową - numer telefonu **116 111**, możliwość napisania wiadomości - **na stronie: www.116111.pl/napisz**.
- Do dyspozycji wszystkich jest również numer **112**, na który możecie dzwonić, żeby uzyskać pomoc w nagłych przypadkach.
- Więcej informacji o tym, jak reagować na przemoc dzieci można znaleźć na stronie kampanii prowadzonej przez **Rzecznika Praw Dziecka - "Reaguj. Masz Prawo"**: www.jakreagowac.pl.

Tabela 42 – ZAZNACZ STWIERDZENIA, Z KTÓRYM SIĘ ZGADZASZ
(PROSZĘ O WYBRANIE 1 ODPOWIEDZI)

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Przemoc w rodzinie to wstyd.	10,03	115
"Jeśli w domu ktoś kogoś bije, to znaczy że ta osoba sobie na to zasłużyła."	288	33
"Przemocy nie można ukrywać. Trzeba takie sytuacje zgłaszać dorosłym."	33,33	382
Przemoc w rodzinie jest przestępstwem.	41,01	470
"Rodzice mogą bić swoje dzieci, mogą na nie krzyczeć."	1,13	13

Sytuacje w domu najlepiej rozwiązuje się siłą	2,09	24
"Problemy w rodzinie powinny być rozwiązywane w domu"	9,51	109

Źródło: Analiza Remedis SA

W większości przypadków (470 ankietowanych) uważają, że **przemocy w rodzinie jest przestępstwem**. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przepis art. 33 Konstytucji wskazuje ponadto, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, zaś zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodzin rozumianych jako instytucja, podlegająca ochronie i opiece państwa, jak i dla ich poszczególnych członków.⁷

TABELA 43 ZAZNACZ, CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ
W SZKOLE (4 ODPOWIEDZI)

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Popychanie	9,86	113
Uderzanie	32,20	369
Kopanie	12,13	139
Duszenie	13,35	153
Szarpanie	8,73	100
Przypalanie ciała przedmiotami	16,32	187
Policzkowanie	2,88	33
Wyśmiewanie	21,03	241
Szantaż	13,70	157
Ośmieszanie	20,33	233
Groźenie	17,28	198
Nadmierna krytyka	9,08	104
Wymuszanie współżycia seksualnego	17,02	195

Źródło: Analiza Remedis SA

Odpowiadając na to pytanie uczniowie wskazali skojarzenia dotyczące przemocy w szkole.

⁷ <http://www.poznan.uw.gov.pl/system/files/zalaczniki/krajowy-program-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie-na-lata-2014-2020.pdf> z dnia 29.02.2016 r.

Uderzanie, wyśmiewanie, ośmieszanie, grożenie, to zjawiska które najczęściej kojarzone są z przemocą szkolną. **Należy rozróżnić przede wszystkim formy przemocy szkolnej⁸:**

- Bezpośrednia przemoc fizyczna - bicie, kopanie, plucie popychanie, szarpanie, wymuszanie pieniędzy, zabieranie przedmiotów, niszczenie własności, przezywanie, wyśmiewanie,
- Bezpośrednia przemoc słowna i niewerbalna - dokuczanie, przezywanie, wyśmiewanie, wyszydzanie, obrażanie, ośmieszanie, grożenie, rozpowszechnianie plotek i oszczerstw (również poprzez sms-y i Internet), pokazywanie nieprzyzwoitych gestów,
- Pośrednie formy przemocy - namawianie innych do ataków fizycznych lub słownych, naznaczanie, wykluczanie i izolowanie z grupy.

Ofiary przemocy szkolnej bardzo rzadko mówią dorosłym o swoich problemach. Często mają doświadczenia bagatelizowania ich problemów przez dorosłych ("przezywają cię - nie zwracaj na to uwagi", "nie skarż"). Obawiają się też pogorszenia sytuacji, zemsty ze strony prześladowców. Długotrwałe podleganie presji agresorów może prowadzić do zaburzeń somatycznych.

Tabela 44 – CZY SŁYSZAŁEŚ/SŁYSZAŁAŚ I ZJAWISKU UZALEŻNIENIA OD INTERNETU?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Tak	94,24	1.080
Nie	5,76	66

Źródło: Analiza Remedis SA

66 respondentów nie słyszało o zjawisku uzależnienia od Internetu.

Tabela 45 – CZY POSIADASZ INTERNET W TELEFONIE KOMÓRKOWYM?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Tak	88,66	1.016
Nie	7,85	90
Nie mam komórki	3,49	40

Źródło: Analiza Remedis SA

Na 1.145 ankietowanych 90 z nich nie posiada Internetu w telefonie komórkowym, a 40 osób w ogóle nie posiada komórki.

Tabela 46 – Z JAKICH PORTALI KORZYSTASZ NAJCZĘŚCIEJ? (pytanie z możliwością wielokrotnego wyboru)

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Portale społecznościowe (np. Facebook, nasz klasa, itp.)	84,21	965
Portale randkowe	4,36	50
Czat	18,94	217
Poczta	20,68	237

⁸ <http://www.szkolabezprzemocy.pl/73,przemoc-w-szkole> z dnia 11 kwietnia 2016 r.

Wiadomości lokalne	8,38	96
Wiadomości ze świata	15,79	181
Wiadomości sportowe	12,57	144
Korzystam tylko do celów naukowych	9,86	113

Źródło: Analiza Remedis SA

Zatopienie się w kolorowej rzeczywistości internetowej stanowi rodzaj odskoczni od monotonii i szarości świata zewnętrznego. 965 osób korzysta z portali społecznościowych (np. Facebook - serwis społecznościowy, w ramach którego zarejestrowani użytkownicy mogą tworzyć sieci i grupy, dzielić się wiadomościami i zdjęciami oraz korzystać z aplikacji). Najbardziej podatna na uzależnienia od Internetu jest grupa nastolatków, którzy przeżywają okres buntu, „burzy i naporu”, którzy ze względu na zmiany hormonalne są chwiejni emocjonalnie i którzy poszukują swojego prawdziwego „Ja”, swojej tożsamości. Substytut tożsamości może oferować wówczas Internet. Internet odgrywa dużą rolę w życiu młodego człowieka. Jest on źródłem wiedzy, a także źródłem rozrywki. Za pomocą Internetu młodzi ludzie mogą się ze sobą komunikować (czaty, portale społecznościowe itp.), grać w gry, uczyć się, zdobywać wiedzę, dzielić swoimi pasjami, czytać o swoich idolach. Najbardziej zauważalnym objawem szkodliwego oddziaływania Internetu jest uzależnienie od niego. Owo uzależnienie, z angielska zwane IAD (Internet Adiction Disorder) – jest to sposób korzystania z Internetu, prowadzący do wyraźnych zaburzeń zachowania, przejawiających się jako trzy (lub więcej) spośród sklasyfikowanych objawów w okresie kolejnych 12 miesięcy. Objawy uzależnienia od Internetu są obserwowane zarówno wśród ludzi dorosłych, w pełni dojrzałych i ukształtowanych, jak też – dzieci i młodzieży w okresie dorastania. Szczególnie podatnymi na to zagrożenie są osoby w wieku 12 – 15 lat, tj. w okresie szczególnie wzmożonego rozwoju mechanizmów psychospołecznych.

W drugiej części diagnostycznej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice zostaną przedstawione wyniki badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Skierniewic.

Tabela 47 - PŁEĆ

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Kobieta	79,48	248
Mężczyzna	20,51	64

Źródło: Analiza Remedis SA

Badaniu zostało poddanych 312 dorosłych przedstawicieli Skierniewic. Wśród nich było 248 kobiet i 64 mężczyzn.

Tabela 48 - WIEK

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
18-24	18,91	59
25-40	38,46	120

40-55	40,06	125
56-64	1,60	5
Powyżej 64	0,96	3

Źródło: Analiza Remedis SA

Wiek oraz wykształcenie osób, które wypełniły ankiety przedstawiają tabele 47 i 48. Jak widać przeważają osoby w wieku 40-55 lat oraz mieszkańcy z wykształceniem średnim i wyższym.

Tabela 49 - WYKSZTAŁCENIE

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Podstawowe	2,56	8
Gimnazjalne	4,81	15
Zawodowe	7,05	22
Średnie	36,86	115
Wyższe	48,72	152

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 50 – ILE MIAŁEŚ/MIAŁAŚ LAT JAK PIERWSZY RAZ UDAŁO CI SIĘ KUPIĆ ALKOHOL?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Nigdy nie kupiłem/kupiłam alkoholu	5,13	16
Mniej niż 15 lat	10,90	34
15 lat	5,13	16
16 lat	9,29	29
17-21 lat	53,53	167
22 lata i więcej	16,03	50

Źródło: Analiza Remedis SA

Dorośli mieszkańcy Skierniewic w wieku 17-21 zakupiła pierwszy raz alkohol. Wiek inicjacji alkoholowej był kiedyś wyższy niż obecnie. Jednakże, należy zauważyć że zakup alkoholu nie stwarza większego problemu. W ostatnich latach odchodzi się od pogadek i prelekcji dla młodzieży na temat szkodliwości alkoholu i narkotyków – okazały się one mało skuteczne, a czasem zwiększały nawet zainteresowanie środkami odurzającymi. W chwili obecnej kładzie się nacisk na realizację programów profilaktycznych i tworzeniu świetlic socjoterapeutycznych. W nowoczesnych programach wiedza o środkach uzależniających i o uzależnieniach to zaledwie 10-15% całego programu.

Tabela 51 – CZY KUPUJĄC ALKOHOL BYŁEŚ/BYŁAŚ POPROSZONY O OKAZANIE DOWODU OSOBISTEGO?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Tak	47,31	132
Nie, nigdy	57,69	180

Źródło: Analiza Remedis SA

Statystyki krajowe mówią o tym że zacierają się różnice pomiędzy chłopcami i dziewczętami w częstości podejmowania prób picia alkoholu. Do picia wina przyznaje się 44% 15-letnich chłopców i 42% 15-letnich dziewcząt. Do picia wódki przyznaje się 53% 15-letnich chłopców i 39% 15-letnich dziewcząt. Połowa dorosłych Polaków uważa, że picie alkoholu przez młodzież

jest poważnym problemem społecznym (zaraz za bezrobociem i spadkiem stopy życiowej). W Skierniewicach ponad połowa dorosłych ankietowanych nigdy nie była poproszona o okazanie dowodu osobistego.

Tabela 52 – JAKIE PANI/PANA ZDANIEM SĄ GŁÓWNE POWODY BEZROBOCIA W SKIERNIEWICACH?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Trudna sytuacja na lokalnym rynku	63,14	197
Brak opieki nad dziećmi (brak przedszkoli, Żłobków)	15,71	49
Dyskryminacja mieszkańców ze względu na wiek, Płeć, niepełnosprawność, miejsce zamieszkania	12,18	38
Niedostosowanie kwalifikacji zawodowych Mieszkańców do lokalnych potrzeb	34,29	107
Niechęć mieszkańców do podjęcia pracy	31,73	99

Źródło: Analiza Remedis SA

197 respondentów wskazało, iż głównym problemem bezrobocia w Skierniewicach jest trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy. 99 respondentów wskazało, że głównym powodem bezrobocia jest niechęć mieszkańców do podjęcia pracy – jest to odpowiedź zaskakująca.

Tabela 53 – JAKIE JEST PANI/PANA ŹRÓDŁO UTRZYMANIA? (można zaznaczyć więcej niż 2 odpowiedzi)

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Praca zarobkowa (np. umowa o pracę, umowa zlecenie, umowa o dzieło, własna działalność gospodarcza)	78,21	244
Świadczenia emerytalne/rentowe	2,88	9
Zasiłki MOPR	5,45	17
Zasiłki z PUP	0,96	3
Jestem na utrzymaniu innych osób	22,76	71

Źródło: Analiza Remedis SA

244 ankietowanych (78,21% odpowiadających) wskazało że źródłem utrzymania jest praca zarobkowa. 71 osób jest na utrzymaniu innych osób, a 17 pobiera zasiłki z MOPR.

Tabela 54 – JAK PAN/PANI OCENIA STOPIEŃ WPŁYWU MIESZKAŃCÓW NA SPRAWY LOKALNE I DECYZJE WŁADZ SAMORZĄDOWYCH?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Znaczący	6,41	20
Średni	28,53	89
Znikomy	29,81	93
Mieszkańcy nie mają żadnego wpływu na decyzje podejmowane przez władze lokalne	20,83	65
Nie mam zdania	14,42	45

Źródło: Analiza Remedis SA

Dorośli mieszkańcy Skierniewic (93 odpowiedzi), uważają że mają znikomy wpływ na sprawy lokalne i podejmowane przez władze decyzje. Jeżeli obywatele nie mają poczucia, że się ich słucha, a władze miasta mówią: “kochani mieszkańcy, powiedzcie proszę, czego od nas

oczekujecie, to my postaramy się coś zaradzić”, a w rzeczywistości najpierw ocenimy, czy nam się ten pomysł podoba, to ludzie zaczynają odczuwać, że nie mają kompletnie na nic wpływu⁹.

Tabela 55 – JAK PAN/PANI OCENIA STOPIEŃ ZANGAŻOWANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ WŁADZ LOKALNYCH ZWIĄZANYCH Z ROZWIĄZANIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Bardzo dobrze	3,21	10
Dobrze	15,71	49
Dostatecznie	34,94	109
Niedostatecznie	27,88	87
Nie mam zdania	18,27	57

Źródło: Analiza Remedis SA

Na pytanie *JAK PAN/PANI OCENIA STOPIEŃ ZANGAŻOWANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ WŁADZ LOKALNYCH ZWIĄZANYCH Z ROZWIĄZANIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW?* 109 respondentów starania władz oceniło na poziomie przynajmniej dostatecznym. Jednakże 87 mieszkańców jest niezadowolonych z działań samorządu.

Tabela 56 – CO MOGŁOBY WPŁYNAĆ NA POPRAWĘ ZDROWIA?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Profilaktyka	51,70	161
Lepszy dostęp do służby zdrowia	77,88	243
Edukacja	29,17	91

Źródło: Analiza Remedis SA

Mieszkańcy Skierniewic którzy brali udział w ankiecie wskazali iż na poprawę zdrowia wpłynie lepszy dostęp do służby zdrowia (243 odpowiedzi).

Tabela 57 – JAKIE PROBLEMY WEDŁUG PANI/PANA NAJCZĘŚCIEJ DOŚWIADCZAJĄ OSOBY STARSZE W SIERNIEWICACH?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Brak opieki ze strony rodziny	40,06	125
Poczucie nieprzydatności	36,22	113
Brak motywacji do życia	25,32	79
Problemy finansowe	76,60	239
Brak ofert zagospodarowania wolnego czasu	28,21	88

Źródło: Analiza Remedis SA

239 badanych uważa, że głównym problemem którego najczęściej doświadczają osoby starsze w Skierniewicach są problemy finansowe. 125 pytanym wskazuje na brak opieki ze strony rodziny.

Proces starzenia zależy od sposobu i warunków życia. Odmiennie przebiega u mężczyzn i kobiet, inaczej na wsi i w mieście. Do problemów zdrowotnych często dochodzą też złe warunki

⁹ <http://gloskaszub.pl/3322/ewa-lieder-jezeli-samorzadowcy-udaja-ze-nie-widza-zainteresowania-mieszkancow-sprawami-lokalnymi-torobia-ogromny-blad/>

finansowe osób starszych, ograniczające możliwości leczenia, regularne odżywianie, zakup leków itp. Starość przynosi wiele problemów, wynikających głównie z procesów zachodzących w organizmie człowieka, który już nie zarabia i niekoniecznie znajduje się w centrum zainteresowań rodziny.

Tabela 58 – JAK OCENIA PAN/PANI STAN BEZPIECZEŃSTWA NA TERENIE SKIERNIEWIC?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Bardzo dobrze	5,45	17
Dobrze	35,58	111
Średnio	50,00	156
Źle	5,13	16
Bardzo źle	3,85	12

Źródło: Analiza Remedis SA

156 respondentów ocenia stan bezpieczeństwa na terenie Skierniewic jako średni. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców jest jednym z podstawowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela 59 – PROSZĘ WSKAZAĆ MIEJSCA SZCZEGÓLNIENIE NIEBEZPIECZNE W PANI/PANA MIEJSCU ZAMIESZKANIA (możliwość wielokrotnego wyboru)

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Przystanek autobusowy	8,33	26
Miejsca słabo oświetlone	65,38	204
Dworzec PKS,PKP	14,42	45
Miejsca grupowania się młodzieży i dorosłych w porach wieczornych	61,22	191
Inne	17,31	54

Źródło: Analiza Remedis SA

Mieszkańcy Skierniewic wskazują jako najbardziej niebezpieczne miejsca słabo oświetlone, oraz miejsca grupowania się młodzieży i dorosłych w porach wieczornych. Dzięki możliwości podania innej odpowiedzi niż wyżej wymienione, mieszkańcy wskazują głównie trzy miejsca: Osiedle Widok, ul. Sienkiewicza, Zalew.

Tabela 60 – JAK OCENIA PAN/PANI STOPIEŃ CZYSTOŚCI NA TERENIE SKIERNIEWIC?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Bardzo dobrze	3,53	11
Dobrze	49,68	155
Średnio	36,86	115
Źle	6,09	19
Bardzo źle	3,85	12

Źródło: Analiza Remedis SA

155 ankietowanych, uznało że stopień czystości na terenie Skierniewic jest przynajmniej dobry. 19 osób ocenia stan czystości jako zły.

Tabela 61 – Z JAKICH DORADCÓW CHCE PANI/PAN KORZYSTAĆ BEZPŁATNIE?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Prawnika	75,00	234
Pedagoga	22,44	70
Doradcy zawodowego	22,76	71
Psychologa dziecięcego	41,99	131
Psychologa dla osób dorosłych	35,90	112
Logopedy	23,40	73
Specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy	12,82	40
Terapii uzależnień	18,91	59
Terapii rodzinnej	23,08	72

Źródło: Analiza Remedis SA

234 respondentów wskazało, że chcieliby korzystać bezpłatnie z usług prawnika. Mieszkańcy Skierniewic chcieli by również korzystać z porad Psychologa dziecięcego (131 odpowiedzi), Terapii uzależnień (72 odpowiedzi), Specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy (40 odpowiedzi).

Tabela 62 – ZAZNACZ CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ W RODZINIE (PROSZĘ O WYBRANIE 3 ODPOWIEDZI)

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Popychanie	44,87	140
Uderzanie	74,04	231
Kopanie	56,32	177
Duszenie	64,42	201
Przypalanie ciała	66,35	207
Policzkowanie	52,24	163
Wyśmiewanie	55,13	172
Szantaż	50,32	157
Wymuszanie współżycia seksualnego	68,91	215
Ograniczenie snu i pożywienia	53,53	167

Źródło: Analiza Remedis SA

Na pytanie *CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ W RODZINIE?* Mieszkańcy Skierniewic udzielili następujących odpowiedzi: 231 ankietowanych przemoc w rodzinie wskazuje jak uderzanie, 215 kojarzy przemoc w rodzinie jako wymuszanie współżycia seksualnego.

Tabela 63 – CZY ZNASZ JAKIEŚ OSOBY KTÓRE SA OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE/PODEJRZEWAJ ŻE MOGĄ BYĆ OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Tak	39,42	123
Nie	60,58	189

Źródło: Analiza Remedis SA

Na pytanie *CZY ZNASZ JAKIEŚ OSOBY KTÓRE SA OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE/PODEJRZEWAJ ŻE MOGĄ BYĆ OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE?* 123 ankietowanych odpowiedziało, że zna takie osoby. Art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi:

- 1) Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa

z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.

- 2) Osoby, będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie można najkrócej zdefiniować jako celowe działanie wymierzone w członków własnej rodziny, które nie tylko naraża ich na cierpienie fizyczne, ale również psychiczne.

Tabela 64 – ZAZNACZ STWIERDZENIE, Z KTÓRYM SIĘ ZGADZASZ (PROSZĘ O WYBRANIE 1 ODPOWIEDZI)

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Przemoc w rodzinie to wstyd	4,49	14
Jeśli w domu ktoś kogoś bije, to znaczy że ta osoba sobie na to zasłużyła ¹	0,96	3
Przemocy nie można ukrywać. Trzeba takie sytuacje zgłaszać	43,27	135
Przemoc w rodzinie jest przestępstwem	46,47	145
Rodzice mogą bić swoje dzieci, mogą na nie krzyczeć w celach wychowawczych	3,21	10
Czasami sytuacje w domu najlepiej rozwiązuje się siłą	1,60	5

Źródło: Analiza Remedis SA

Mieszkańcy Skierniewic wyrazili swoją opinię na temat zjawiska przemocy. 135 z nich jest zdania, że przemocy nie można ukrywać, trzeba takie sytuacje zgłaszać. 145 ankietowanych zgadza się z twierdzeniem, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem. W każdym województwie w Polsce istnieją placówki pomagające w sytuacji przemocy w rodzinie. Placówki należą do Ogólnopolskiego Porozumienia Osób, Instytucji i Organizacji Pomagających Ofiarom Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Skutkami przemocy są min: bezpośrednio: uszkodzenia ciała - urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; następujące skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne.

Tabela 65 – CZY ZDARZYŁO SIĘ PANI/PANU DOŚWIADCZĆ PRZEMOCY FIZYCZNEJ?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Nigdy	40,71	127
Raczej wcale	30,45	95
Rzadko	21,47	67
Często	4,17	13
Bardzo często	3,21	10

Źródło: Analiza Remedis SA

Z 312 ankietowanych mieszkańców Skierniewic 127 osób twierdzi, że nigdy nie doświadczyło przemocy fizycznej. 67 potwierdziło, że rzadko doświadcza przemocy. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp. Skutkami przemocy są min: bezpośrednie: uszkodzenia ciała - urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; następujące skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne

Tabela 66 – W JAKIEJ SYTUACJI DOŚWIADCZYŁA PAN/PANI PRZEMOCY FIZYCZNEJ?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
W autobusie	2,88	9
W szkole	15,71	49
W domu	26,60	83
W okolicy miejsca zamieszkania	13,78	43
W pracy	3,85	12
Nigdzie nie doświadczyłam/em przemocy fizycznej	52,24	163

Źródło: Analiza Remedis SA

83 osób wskazało, że przemocy fizycznej doświadczyli w domu. Natomiast 163 ankietowanych potwierdza, że nigdy nie doświadczyli przemocy fizycznej.

Tabela 67 – CZY KIEDYKOLWIEK DOŚWIADCZYŁA PANI/PAN PRZEMOCY PSYCHICZNEJ?

ODPOWIEDŹ	%	LICZBA
Tak	52,28	160
Nie	23,72	74
Trudno powiedzieć	25,00	78

Źródło: Analiza Remedis SA

160 odpowiadających na ankietę doświadczyło przemocy psychicznej. Przemoc psychiczna zaczyna się gdy absolutnie nie akceptujemy tego, że druga strona nie zachowuje się zgodnie z naszymi oczekiwaniami i wyobrażeniami na temat roli np. żony. Niestety mężczyźni są bardziej skłonni do stosowania tej formy przemocy, ponieważ kulturowo realizują stereotyp, że to kobieta ma się podporządkować i dbać o jedność w rodzinie. Początkiem przemocy jest odczłowieczenie przeciwnika, co najczęściej przybiera formę oskarżenia o „emocjonalność”, „niezrównoważenie” - np. „wariatka!”. Skutkiem doznawania przemocy psychicznej może być min: odczuwanie niepokoju, depresja, samouszkodzenia, osłabienie koncentracji objawiające się, np. osiąganiem niskich wyników w szkole, pogorszenie samopoczucia, agresja wobec

otoczenia, występowanie koszmarów sennych, moczenia nocne, pojawienie się dolegliwości fizycznych, będących skutkiem stresu psychologicznego.

Ofiary przemocy oczekują, że pomagające im osoby zdecydowanie staną po ich stronie i udzielą im pomocy zawsze, gdy będzie ona potrzebna. Ocena i weryfikacja dowodów należy do organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, a nie do organizacji niosących pomoc. Reagowanie w takich sytuacjach jest trudne. Jak reagować? Po pierwsze należy reagować bez agresji – inaczej można zaognić sytuację. Należy obniżyć zdenerwowanie zaczynając miłą rozmowę. Nie osądzać z góry, bo ktoś przestanie słuchać. Jeżeli widać lub choćby można podejrzewać, że ktoś bije lub zaniedbuje dziecko nie można się wahać – należy reagować. Zawiadomić Lokalny Ośrodek Pomocy Społecznej, szkołę lub przedszkole gdzie uczęszcza dziecko albo zadzwonić pod 997 lub 112. Jeżeli któraś z tych instytucji zbagatelizuje problem zawiadomić Rzecznika Praw Dziecka. Szybkie, siłowe rozwiązania to coś, w czym są ćwiczeni od pokoleń, więc sięgają po wyuczone sposoby. Nie jest tak, jak się potocznie wydaje, że każdy sprawca to zwyrodnialec, który odczuwa przyjemność znęcając się. Sprawcy często mówią, że zależy im na spójności rodziny, na spokoju, na bliskości, ale nie potrafią tego zrealizować w inny sposób niż tylko przemocą. Mężczyźni tacy używają swojej przewagi fizycznej, jednak potrafią też wykorzystywać swój wyższy status ekonomiczny czy wprowadzać porządek przez izolowanie członków rodziny od rodziny lub przyjaciół.

3.6. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do zdiagnozowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących do porządkowania informacji i bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Jest skuteczną metodą identyfikacji słabych i silnych stron badanej organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką społeczną Gminy – jest więc spojrzeniem „od sytuacji dzisiejszej w przyszłą”. Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych „informacji” na cztery kategorie czynników strategicznych:

- Mocne strony (S) – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony polityki społecznej, i które należycie wykorzystane będą sprzyjać jej wzmocnieniu,

- Słabe strony (W) – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią słabe strony polityki społecznej, i które nie wyeliminowane będą ją osłabiać,
- Szanse (O) – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych,
- Zagrożenia (T) – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

W analizie do oceny wartościowej wykorzystano zarówno informacje od uczestników procesu prac nad strategią jak i ocenę ekspercką. Tabele zamieszczone poniżej obejmują SWOT w ujęciu jakościowym. Dodatkowo w oparciu o istniejące dokumenty strategiczne wyższego rzędu przyjęto, że nie nastąpią żadne gwałtowne zmiany makroekonomiczne, istotne zmiany polityki społecznej, rolnej bądź podatkowej, które miałyby fundamentalny wpływ na sytuację gminy. Przedstawiona poniżej analiza dotyczy następujących obszarów:

- Uzależnienia i przemoc w rodzinie,
- Osoby niepełnosprawne,
- Dzieci, młodzież, rodzina,
- Osoby starsze,
- Rozwój kadr i służb pomocowych.

Tabela 68 ANALIZA SWOT, OBSZAR: UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

UZALEŻNIENIA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Skuteczna diagnoza osób z problemami uzależnień, • Dobrze rozwinięty system grup wsparcia osób uzależnionych, • Poczucie solidarności mieszkańców w sytuacjach zagrożeń, • Umiejętność szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych, • Duży udział organizacji pozarządowych w dziedzinach dotyczącej profilaktyki i minimalizowania skutków uzależnień, • Środki finansowe na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży, • Brak pełnej diagnozy ilościowej i jakościowej problemu uzależnień, • Brak zorganizowanego systemu wsparcia dla osób uzależnionych.

<ul style="list-style-type: none"> • Przepływ informacji pomiędzy organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, • Prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród młodzieży i dzieci. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastająca świadomość rodziców, nauczycieli co do zagrożeń związanych z używkami, • Traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego, • Rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem oraz wyleczonych, • Dostosowanie standardów działań profilaktycznych i minimalizujących skutki uzależnień do polityki Unii Europejskiej, • Koordynacja działań na rzecz osób uzależnionych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające możliwości, by sprostać potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień, • Obniżenie wieku inicjacji alkoholowej, • Zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności wobec problemu, • Przejmowanie negatywnych wzorców spożywania alkoholu.

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 69 ANALIZA SWOT, OBSZAR: OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy, potrzeby osób niepełnosprawnych, • Reagowanie na potrzeby osób niepełnosprawnych, • Bieżąca diagnoza sytuacji społecznej na terenie gminy, • Rozpowszechnienie w środowisku pozytywnych wzorców postaw charytatywnych, • Prowadzenie działań socjalnych, • Współpraca instytucji samorządowych z sektorem pozarządowym, • Aktywnie działające na rzecz osób niepełnosprawnych organizacje pozarządowe, • Pozytywna współpraca z RCPS w Łodzi oraz PFRON, • Postęp w likwidacji barier architektonicznych, • Promocja twórczości osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa, • Trudności z asymilacją społeczną związane z występującymi barierami architektonicznymi, • Niski poziom upowszechnienia wśród niepełnosprawnych oferty pracy i informacji o wolnych miejscach pracy, • Niski poziom działań mający na celu zwiększenie wśród mieszkańców gminy akceptacji osób niepełnosprawnych, • Brak dobrego rozeznania oczekiwań pracodawców pod kątem stwarzania sprzyjających warunków do zatrudniania osób niepełnosprawnych, • Istniejące nadal bariery architektoniczne w mieście, • Brak skutecznej polityki zatrudnienia osób niepełnosprawnych, • Niedostateczna baza terapeutyczno – rehabilitacyjna, • Niewystarczający system wsparcia rodzin osób niepełnosprawnych, • Brak instytucjonalnych form mieszkalnictwa chronionego i wspomaganego,

	<ul style="list-style-type: none"> • Brak ośrodków kształcenia ustawicznego dla niepełnosprawnych, ukierunkowanych na przystosowanie do zmieniających się warunków życia w społeczności lokalnej oraz aktywizację społeczną i zawodową, • Nadal istniejące bariery utrudniające funkcjonowanie społeczne oraz zawodowe osób niepełnosprawnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, • Edukowanie o rozumieniu ich potrzeb, • Powołanie służb/kadry zajmującej się aktywizacją społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych, • Upowszechnienie informacji dotyczących osób niepełnosprawnych i ich praw, • Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych, • Możliwość korzystania z funduszy strukturalnych, szczególnie Europejskiego Funduszu Społecznego. • Powołanie rzecznika ds. osób niepełnosprawnych, • Rozszerzenie możliwości prowadzenia terapii i przygotowania do życia społecznego poprzez rozszerzenia oferty ilościowej w Warsztatu Terapii Zajęciowej i stworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej, Środowiskowego Domu Samopomocy i Domu Pomocy Społecznej dla osób niepełnosprawnych • Współpraca jednostek samorządu oraz MOPR w pozyskiwaniu i realizacji projektów z funduszy europejskich oraz prowadzenie działań zmierzających do ściślejszej współpracy z innymi instytucjami krajowymi zaangażowanymi w sprawy osób niepełnosprawnych, np. PFRON, deklaracja uczestnictwa w Programie Wyrównywania Różnic Między Regionami w odpowiednich obszarach, • Efektywniejsza współpraca placówek o statucie "integracyjnym" z rodzicami dzieci w nich przebywającymi i sprawne reagowanie w realizacji ich postulatów, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju, • Zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych, • Nierównomiernie korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych, • Wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze, • Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością, • Niski poziom wykorzystywania środków pozabudżetowych i pomocowych, • Częste zmiany legislacyjne ograniczające możliwości wsparcia osób niepełnosprawnych, • Niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych, • Ograniczona liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, • Ograniczenia środków finansowych na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, • Bierność osób niepełnosprawnych, • Wykluczenie społeczne oraz izolacja, zwłaszcza osób z zaburzeniami psychicznymi.

<ul style="list-style-type: none"> • Coraz wyższy poziom świadomości społecznej w zakresie rozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych, • Dostęp do środków unijnych, rządowych i samorządowych • Pozytywna współpraca z organizacjami pozarządowymi, • Zobowiązania państwa wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej, korzystne uregulowania prawne. 	
---	--

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 70 ANALIZA SWOT, OBSZAR: DZIECI, MŁODZIEŻ, RODZINA

DZIECI, MŁODZIEŻ, RODZINA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Adekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych w systemie pomocy społecznej, • Wysoka wrażliwość społeczności lokalnej na kwestie wsparcia dziecka i rodziny, • Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny, • Wspieranie dzieci z rodzin najuboższych poprzez dożywianie w szkołach, • Propagowanie idei wolontariatu, • Organizowanie wypoczynku letniego dzieci szkolnych, • Aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych, • Współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> • Problemy z używkami, • Ograniczona ilość środków finansowych na profilaktykę proro dzinną, • Brak odpowiednich wzorców, • Mała świadomość o braku zasad i konsekwencji w postępowaniu rodziców, • Brak środków wsparcia dla rodzin w kryzysie, • Ograniczony zasób kandydatów na niespokrewnione rodziny zastępcze, • Brak warunków i możliwości do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, • Uświadomienie społeczności o zagrożeniach wynikających z uzależnień, • Wpieranie zatrudnienia osób bezrobotnych w ramach robót publicznych, pracach interwencyjnych oraz społecznie użytecznych, • Właściwa organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, • Aktywne pozyskiwanie środków pozabudżetowych, • Racjonalne wydawanie środków publicznych na określenie zadania, • Prowadzenie programów profilaktycznych, • Członkostwo Polski w Unii Europejskiej jest szansą na poprawę polityki 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną, • Marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem, • Duża ilość prac domowych (brak czasu), • Zanik więzi rodzinnych, sąsiedzkich, • Utrzymanie się zjawisk braku zastępowalności pokoleń, • Lansowanie konsumpcyjnego stylu życia, • Pogłębienie się zjawiska dziedziczenia biedy, • Osłabienie i zanik więzi rodzinnych wynikających z długotrwałych wyjazdów zagranicznych o charakterze zarobkowym, • Niski poziom kultury prawnej społeczeństwa, • Zanik szacunku dla starszych,

społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny.

- Występowanie zagrożeń funkcjonowania rodzin: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo.

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 71 ANALIZA SWOT, OBSZAR: OSOBY STARSZE

OSOBY STARSZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność jednostek pomocy społecznej dla osób starszych, • Prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej, • Podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowaniu opieki nad pochodzącymi z nich osobami starszymi, • Różnorodność oferty wsparcia osób starszych, • Dostrzeganie przez władze lokalne problematyki związanej ze starzeniem się mieszkańców Skierniewic i podejmowanie działań o charakterze wyprzedzającym skutki, • Uwrażliwienie społeczności lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększająca się różnorodność i dramaturgia problemów, z którymi zgłaszają się beneficjenci pomocy społecznej, • Osoby starsze nie mają możliwości kontynuowania aktywności zawodowej, • Zjawisko wykluczenia społecznego, • Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, • Ograniczona działalność prozdrowotna wśród osób starszych, • Brak zasobu wsparcia seniorów w postaci systemu poradnictwa geriatrycznego, • Wzrost liczby osób starszych i niesamodzielnych, • Znieczulica społeczna.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość skorzystania przez osoby starsze z pomocy ze strony rodziny, • Kreowanie działań podnoszących aktywne formy spędzania czasu wolnego, • Poszerzenie rynku usług na rzecz seniorów, • Trudny dostęp do domów opieki społecznej – wysokie koszty, • Postęp medycyny wpływa na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych, • Stopniowe poprawianie się sytuacji materialnej osób wchodzących w wiek emerytalny, • Wspieranie aktywności osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju, • Postęp medycyny nie wpływa na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych, • Utrzymanie się negatywnego stereotypu osoby starszej w społeczeństwie, • Niewydolność systemu zabezpieczenia społecznego (system emerytalny), • Rosnąca liczba osób starszych potrzebujących usług opiekuńczych, • Marginalizowanie problemów i potrzeb osób starszych, • Nieprawidłowa polityka mieszkaniowa, • Wzrost liczby osób samotnych.

Źródło: Analiza Remedis SA

Tabela 72 ANALIZA SWOT, OBSZAR: ROZWÓJ KADR I SŁUŻB POMOCOWYCH

ROZWÓJ KADR I SŁUŻB POMOCOWYCH	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wyspecjalizowana kadra pracowników społecznych, • Prowadzenie działań socjalnych z rodziną, • Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej, • Diagnozowanie problemów społecznych w gminie, • Uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej, • Szkolenia z funduszy unijnych, • Przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań, • Ograniczony dostęp do placówek kształcących
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie absolwentów w zakresie służb pomocy społecznej, • Stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej, • Wykorzystywanie środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej, • Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów, • Zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak współpracy z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty, • Marazm społeczeństwa lokalnego.

Źródło: Analiza Remedis SA

3.7. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne (organizacje pozarządowe).

Na terenie Skierniewic pomoc i wsparcie oferuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Realizuje on zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, świadczeniach wychowawczych, funduszu alimentacyjnego, wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej m.in. koordynując rozwiązywanie problemów społecznych.

W rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie Skierniewic uczestniczy również Policja, Straż Miejska, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Placówki Oświatowe.

3.8. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice na lata 2017-2020 obejmowała kilkanaście zagadnień i obszarów. Posłużono się szeregiem możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Wykorzystano źródła i materiały, którymi dysponują Urząd Miasta Skierniewice, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy w Skierniewicach, uwzględniono wyniki analiz diagnostycznych (badań ankietowych oraz analizy SWOT). Z dokonanej analizy wynika, że problemy społeczne i obszary działań powiązane są ze sobą wieloma zależnościami i przenikają się nawzajem.

4. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

4.1. MISJA

Określono misję dla Strategii i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice na lata 2017-2020, której celem jest zwiększenie spójności społecznej, poprzez dążenie do zapewnienia dostępnej i bezpiecznej dla każdego przestrzeni dla rozwoju oraz zapewniając godne warunki życia oraz rozwój mieszkańców poprzez uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania gminy wspierającej zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.

**MIASTO SKIERNIEWICE MIASTEM SILNYM I BEZPIECZNYM,
OFERUJĄCYM SWOIM MIESZKAŃCOM WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA.
ZAPEWNIAJĄCE WARUNKI BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO I
SOLIDARYZM SPOŁECZNY WE WSZYSTKICH DZIEDZINACH ŻYCIA.**

Urzeczywistnianie misji odbędzie się poprzez realizację celów strategicznych, programów operacyjnych oraz kierunków działań.

4.2. CELE STRATEGICZNE

4.2.1. CEL STRATEGICZNY 1 – OGRANICZENIE SKUTKÓW NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI ORAZ AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA

Tabela 73 CEL STRATEGICZNY 1

CEL STRATEGICZNY 1	OGRANICZENIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI ORAZ AKTYWIZACJA I ZAWODOWA SKUTKÓW SPOŁECZNA
PROGRAM OPERACYJNY 1.1	INTEGRACJA SPOŁECZNA
KIERUNKI DZIAŁAŃ 1.1.1	<p>Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób niepełnosprawnych</p> <p>Informowanie o możliwościach dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych oraz o możliwości zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz innych urządzeń ułatwiających codzienne funkcjonowanie</p> <p>Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego wspierającego osoby niepełnosprawne</p> <p>Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem</p> <p>Współdziałanie MOPR i PFRON w likwidacji barier architektonicznych i transportowych</p> <p>Rozwój pomocy i samopomocy w zakresie zidentyfikowanych potrzeb osób niepełnosprawnych</p> <p>Umożliwienie dostępu do kształcenia ustawicznego, rozwijanie i podtrzymywanie zainteresowań osób starszych</p> <p>Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych w kreowaniu właściwej polityki społecznej</p> <p>Tworzenie i rozwijanie działalności grup samopomocowych oraz środowiskowego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin</p> <p>Opracowywanie i wdrażanie programów na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych</p> <p>Rozszerzenie oferty usług rehabilitacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych oraz podnoszenie ich jakości poprzez: tworzenie mieszkań treningowych oraz chronionych,</p>

	<p>utworzenie środowiskowego domu samopomocy, tworzenie klubów i centrów aktywności społecznej</p> <p>Stworzenie warunków do równego dostępu osób niepełnosprawnych w życiu społecznym np. poprzez rozwijanie usług asystenta osoby niepełnosprawnej</p> <p>Usprawnianie systemu informacji - za pośrednictwem Internetu, mediów lokalnych, wydawanie informatorów - dotyczących środowiska i problemów osób niepełnosprawnych</p> <p>Wspieranie inicjatyw umożliwiających udział osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym, sportowym i artystycznym</p> <p>Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych np. poprzez stworzenie możliwości zatrudnienia wspomaganego i utworzenie zakładu aktywności zawodowej</p> <p>Podejmowanie działań ukierunkowanych na poszerzenie oferty usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych np. poprzez tworzenie klubów i centrów aktywności społecznej, utworzenie środowiskowego domu samopomocy, tworzenie mieszkań treningowych oraz wspomaganym i mieszkań chronionych</p> <p>Tworzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, rozwijanie usług asystenta osoby niepełnosprawnej</p> <p>Powstanie zakładu aktywności zawodowej</p> <p>Podejmowanie działań dających możliwość zatrudnienia wspomaganego na otwartym rynku pracy (ze wsparciem trenera pracy)</p>
PROGRAM OPERACYJNY 1.2	USPRAWNIENIE OSÓB STARSZYCH I ZAPEWNIENIE IM WŁAŚCIWEJ OPIEKI
KIERUNKI DZIAŁAŃ 1.2.1	<p>Stałe diagnozowanie potrzeb i bezpieczeństwa ludzi starszych, samotnych i chorych</p> <p>Zapewnienie usług opiekuńczych i wspierających ludziom starszym, samotnym i chorym w miejscu zamieszkania</p> <p>Zapewnienie możliwości udziału w turnusach rehabilitacyjnych i obozach terapeutycznych</p> <p>Wykorzystanie potencjału ludzi starszych</p> <p>Wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych do realizacji projektów skierowanych do osób starszych i przewlekle chorych</p> <p>Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze</p> <p>Wykorzystanie doświadczenia osób starszych przy prowadzeniu różnego rodzaju świetlic, kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży</p> <p>Opieka nad osobami starszymi poprzez właściwe funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej</p>

	Inicjonowanie kampanii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i chorych.
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, sponsorzy
CZAS REALIZACJI	W sposób ciągły
MIERNIKI OCENY	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością, • Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną, • Liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, • Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi, • Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, • Liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi, • Liczba osób starszych i niepełnosprawnych uczestniczących w sporcie, kulturze, turystyce, • Liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	Urząd Miasta Skierniewice, MOPR w Skierniewicach
PARTNERZY	Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne

Źródło: Analiza Remedis SA

4.2.2.CEL STRATEGICZNY 2 – AKTYWNE DZIAŁANIA DLA RODZIN I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Tabela 74 CEL STRATEGICZNY 2

CEL STRATEGICZNY 2	AKTYWNE DZIAŁANIA DLA RODZIN I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM
PROGRAM OPERACYJNY 2.1	WZMACNIANIE RODZIN, PODNOSZENIE POZIOMU ICH FUNKCJONOWANIA
	<p>Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej funduszu alimentacyjnego, świadczeń rodzinnych i świadczeń wychowawczych</p> <p>Wzmacnianie funkcjonowania rodzin poprzez stwarzanie odpowiednich warunków bytowych w postaci rozwoju mieszkalnictwa socjalnego</p> <p>Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo i obszaru rewitalizacji Miasta Skierniewice</p> <p>Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie</p> <p>Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie ich funkcji</p> <p>Promowanie i wspieranie aktywności sportowej, kulturalnej, artystycznej wśród dzieci i młodzieży oraz rodzinnego spędzania wolnego czasu</p> <p>Zapewnienie opieki psychologicznej i pedagogicznej rodzinie, w której występuje kryzys lub dysfunkcja opiekuńczo-wychowawcza</p> <p>Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>Promowanie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich</p> <p>Zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia</p> <p>Zapewnienie mieszkań socjalnych osobom eksmitowanym</p> <p>Kierowanie, w razie potrzeby, sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych</p>
PROGRAM OPERACYJNY 2.2	ZASPAKAJANIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW ZAPEWNIENIE ZGODNIE Z ICH POTRZEBAMI I PRZYSŁUGUJĄCYMI IM PRAWAMI
KIERUNKI DZIAŁAŃ 2.2.1	<p>Organizacja i finansowanie dożywiania w szkołach dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich</p> <p>Zapewnienie odzieży i wyposażenia w artykuły szkolne dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich</p>

	<p>Organizacja i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich</p> <p>Organizacja akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich</p> <p>Tworzenie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych</p> <p>Zintensyfikowanie i rozwój form prac socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo</p> <p>Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży</p> <p>Działania w kierunku organizacji alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież</p> <p>Organizowanie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (światlice)</p> <p>Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci</p>
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, sponsorzy
CZAS REALIZACJI	W sposób ciągły
MIERNIKI OCENY	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rodzin objętych pracą socjalną, • Liczba asystentów rodziny, • Liczba rodzin objętych wsparciem, • Liczba grup wsparcia i grup samopomocowych, • Liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej, • Liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • Liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia, • Liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym, • Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji i profilaktyki zdrowotnej
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	Urząd Miasta Skierniewice, MOPR w Skierniewicach, Placówki oświatowe, i inne jednostki organizacyjne
PARTNERZY	Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne,

Źródło: Analiza Remedis SA

4.2.3.CEL STRATEGICZNY 3 – WSPARCIE SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Tabela 75 CEL STRATEGICZNY 3

CEL STRATEGICZNY 3	WSPARCIE SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ
PROGRAM OPERACYJNY 3.1	ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU NOWYCH PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY RODZINIE
KIERUNKI DZIAŁAŃ 3.1.1	<p>Doskonalenie zawodowe kadr z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych</p> <p>Zwiększenie świadomości osób młodych odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek</p> <p>Zapewnienie rodzinom dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego</p> <p>Zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków dostępu do pomocy terapeutycznej</p> <p>Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii</p> <p>Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują</p> <p>Kontynuowanie działalności przez Zespół Interdyscyplinarny</p>
PROGRAM OPERACYJNY 3.2	WZMOCNIENIE LOKALNYCH SYSTEMÓW PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
KIERUNKI DZIAŁAŃ 3.2.1	<p>Opracowywanie, upowszechnianie i dystrybucja materiałów edukacyjnych dla osób i podmiotów zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych, w tym również przemocy w rodzinie</p> <p>Podjęcie rozwiązań pozwalających na obejmowanie kompleksową pomocą całej rodziny dotkniętej problemem uzależnień jak i problemem przemocy w rodzinie</p> <p>Doskonalenie zawodowe kadr z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>Podjęcie działań poprzez kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe</p>
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, sponsorzy
CZAS REALIZACJI	W sposób ciągły

MIERNIKI OCENY	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba akcji profilaktycznych, • Ilość wdrożonych programów, • Ilość zorganizowanych konferencji na temat profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • Ilość organizacji, które dostały wsparcie na działania mające na celu zmianę obyczajów w zakresie spożycia alkoholu, • Ilość szkół, które uzyskały wsparcie na działania związane z zapobieganiem używania środków psychoaktywnych.
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	Urząd Miasta Skierniewice, MOPR w Skierniewicach, inne jednostki organizacyjne
PARTNERZY	Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne

Źródło: Analiza Remedis SA

4.2.4. CEL STRATEGICZNY 4 – SYSTEMATYCZNA ANALIZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I DOSTOSOWANIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ WARUNKÓW

Tabela 76 CEL STRATEGICZNY 4

CEL STRATEGICZNY 4	SYSTEMATYCZNA ANALIZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I DOSTOSOWANIE SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ DO ZMIENIAJĄCYCH SIĘ WARUNKÓW
PROGRAM OPERACYJNY 4.1	BIEŻĄCA OCENI I DIAGNOZA POTRZEB SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY
KIERUNKI DZIAŁAŃ 4.1.1	<p>Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych przez pracowników MOPR</p> <p>Zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych</p> <p>Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w gminie w jak najszerszym zakresie, przez organizacje społeczne, kościoły, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne</p> <p>Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych</p>

	<p>Sygnalizowanie radnym i władzom Skierniewic jakie są istniejące problemy społeczne oraz potrzeby związane z ich skutecznym rozwiązywaniem</p> <p>Zwiększenie współpracy pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi poprzez Rzecznika ds. Osób Niepełnosprawnych i Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych</p>
PROGRAM OPERACYJNY 4.2	OCENA I WERYFIKACJA POSIADANYCH INSTRUMENTÓW ODDZIAŁYWANIA – KOMPLEKSOWY SYSTEM WSPARCIA SŁUŻB SOCJALNYCH
KIERUNKI DZIAŁAŃ 4.2.1	<p>Doskonalenie kadr pomocy społecznej</p> <p>Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi polegającymi min. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym</p> <p>Dostosowanie liczby pracowników socjalnych do wymogów ustawy o pomocy społecznej oraz lokalnych potrzeb</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i formach pomocy</p>
POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych, sponsorzy
CZAS REALIZACJI	W sposób ciągły
MIERNIKI OCENY	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkoleń kadry, • Liczba asystentów rodziny, • Liczba wspartych organizacji samorządowych, • Liczba wolontariuszy.
ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ	Urząd Miasta Skierniewice, MOPR w Skierniewicach, jednostki organizacyjne
PARTNERZY	Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne

Źródło: Analiza Remedis SA

4.3. METODY WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA SKIERNIEWICE NA LATA 2017-2020

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skierniewice na lata 2017-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań (np. wskaźnik bezrobocia liczebność i wielkość przyznawanych poszczególnych zasiłków, świadczeń i innych form pomocy dla osób potrzebujących. Warto zwrócić uwagę, że zmiany ustawowe mogą spowodować pojawianie się nowych informacji socjalnych (np. program rodzina 500+ dający nową informację o rodzinach). Oprócz informacji ilościowej wynikającej z porównywania opisanych wskaźników ważna jest też informacja jakościowa wynikająca z działań pracowników socjalnych. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie będzie systematycznie zbierał i analizował informację dotyczące realizowanych bądź zrealizowanych już działań przekazanych przez instytucję i organizację zaangażowane w realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, które raz w roku w formie sprawozdania zostaną przedstawione na Sesji Rady Miejskiej.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie Strategii i Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie zgodnie z art.110 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej. Realizacja działań wynikających ze Strategii będzie odbywać się zgodnie z harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach wydatków poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za zadania ujęte w strategii.

Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania strategii będzie stopień realizacji zaplanowanych projektów. Poszczególne Cele opisane w Strategii posiadają określone mierniki oceny będące podstawą do budowania szczegółowych zasad oceny postępu prac nad programami. Sposób prezentacji osiągnięć w realizacji Strategii to decyzja kierownictwa MOPR.

Wszelkie zawarte w Strategii cele strategiczne i kierunki działań mogą, a nawet powinny ulegać zmianie wraz ze zmieniającą się lokalną sytuacją społeczną.

Strategia i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skierniewice będzie skuteczna, jeśli przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów zgodnych z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, półrocznych w zależności od ich charakteru. Mogą być przyjmowane uchwałami przez Radę Miasta i powinny stanowić załączniki do niniejszej Strategii.

4.4. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.) miasto Skierniewice ma obowiązek przygotowywania corocznie oceny zasobów pomocy społecznej. Organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego przedstawiają co roku do dnia 30 kwietnia Radzie Miasta ocenę zasobów pomocy społecznej. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny.

Ocenę zasobów pomocy społecznej opracowuje się na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych Miasta oraz organizacji pozarządowych na terenie Miasta. Jest ona materiałem poglądowym mającym ułatwić podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w kolejnym okresie.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

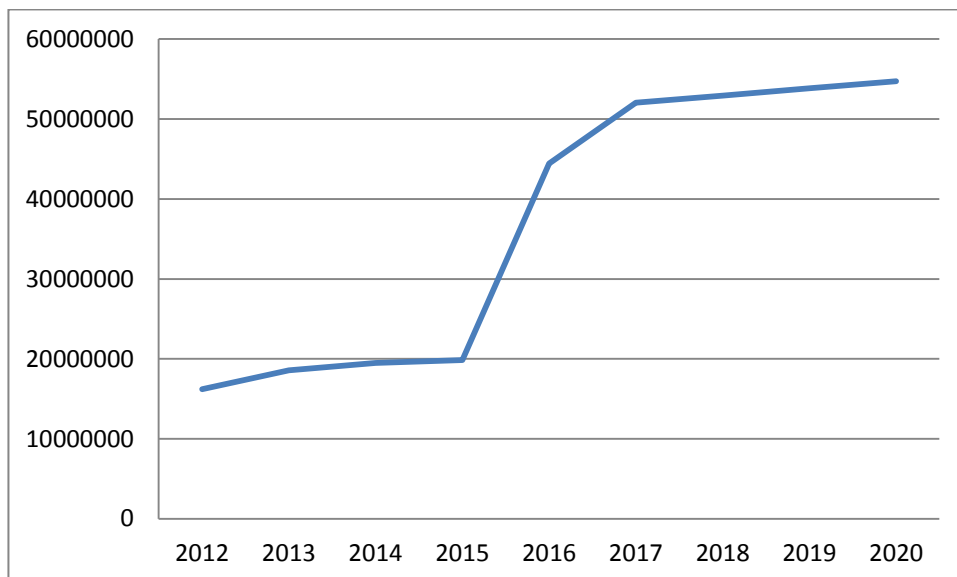
- środki własne pochodzące z budżetu miasta;
- środki przekazane miastu z budżetu państwa;
- środki funduszy krajowych (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny);
- inne środki.

Tabela 77 STRUKTURA WYDATKÓW NA ZADANIA REALIZOWANE W RAMACH POLITYKI SPOŁECZNEJ (DZIAŁY) MIASTO NA PRAWACH POWIATU

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	WYKONANIE		WYKONANIE		WYKONANIE		WYKONANIE		POTRZEBY		POTRZEBY		PROGNOZA		PROGNOZA		PROGNOZA	
	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*	Kwota	%*
Ogółem wydatki	16.207.804	100	18.579.646	100	19.514.329	100	19.857.590	100	44.435.012	100	52.046.360	100	52.931.148	100	53.830.978	100	54.746.104	100
851 - OCHRONA ZDROWIA	925.000	6	971.385	5	971.423	5	983.280	5	1.025.000	2	1.025.000	2	1.042.425	2	1.060.146	2	1.078.169	2
852 - POMOC SPOŁECZNA	13.517.477	83	15.621.246	84	16.311.433	84	16.624.607	84	39.332.620	89	46.939.160	90	47.737.126	90	48.548.657	90	49.373.984	90
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNE	1.529.451	9	1.634.614	9	1.845.187	9	1.944.472	10	3.762.392	8	3.767.200	7	3.831.242	7	3.896.374	7	3.962.612	7
854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA	235.876	1	352.401	2	386.286	2	305.231	2	315.000	1	315.000	1	320.355	1	325.801	1	331.340	1

*) ze względu na zaokrąglenia nie zawsze sumuje się do 100%

Źródło: Lata 2012-2017 - Ocena zasobów pomocy społecznej dla miasta Skierniewice za 2015 rok, lata 2019-2020 Opracowanie REMEDIS SA

Wykres 8 Zmiany łącznych wydatków na zadania realizowane w ramach polityki społecznej dla miasta Skierniewice

(źródło: Lata 2012-2017 - Ocena zasobów pomocy społecznej dla miasta Skierniewice za 2015 rok, lata 2019-2020
Opracowanie
REMEDIS SA r.)

Obrazując prognozę określającą ramy finansowe posłużono się tylko prognozowanym wskaźnikiem inflacji¹⁰. Przyjęto wartość centralną prognoz w wysokości 1,7%.

Podstawowym czynnikiem ryzyka dla budżetu są decyzje ustawodawcy zmieniające zakres usług społecznych. Przykładem jest uruchomiony w 2016 roku program „Rodzina 500 Plus”, który przeznaczył na cele społeczne w skali kraju ponad 20 mld zł. To spowodowało gwałtowny wzrost budżetu.

Poniżej zestawiono ryzyka związane z wydatkami na cele związane z problemami społecznymi.

Ryzyko związane ze zmiennością otoczenia prawnego

Najistotniejszym czynnikiem niepewności prognozowania ram finansowych dla niniejszej Strategii mogą stanowić zmiany przepisów prawa lub różne jego interpretacje. Niespójność, brak jednolitej interpretacji przepisów prawa oraz częste nowelizacje pociągają za sobą poważne ryzyko. Niemniej należy wspomnieć, że sytuacja jest, przynajmniej w znacznym stopniu, stabilizowana faktem, że za nowymi zadaniami są kierowane do samorządów związane z nimi fundusze.

¹⁰ Prognozy makroekonomiczne profesjonalnych prognostów Wyniki Ankiety Makroekonomicznej NBP Runda: grudzień 2016 r. Instytut Ekonomiczny Warszawa, 2017

Ryzyko związane z poziomem inflacji

Wahania inflacji mają wpływ głównie na zadania własne miasta, niemniej mają także skutki związane z oczekiwaniami płacowymi, kosztami utrzymania obiektów itp.

Ryzyko związane z utratą wykwalifikowanego personelu

W działalności związanej z opieką społeczną bardzo dużą rolę odgrywa doświadczony zespół pracowników socjalnych. W sytuacji malejącego bezrobocia oferta pracy w sektorze samorządowym może tracić swoje zalety (niewielkie ryzyko utraty pracy i płacy). Sytuacja może skutkować koniecznością poniesienia wynagrodzeń. Miasta minimalizują to ryzyko poprzez bieżące śledzenie sytuacji na rynku pracy. Emitent może być przejściowo narażony na utratę wykwalifikowanych pracowników oraz pogorszenie przychodów.

5. ZAŁĄCZNIKI

I. WZÓR ANKIETY

Uprzejmie proszę o wypełnienie poniższej ANONIMOWEJ ankiety. Za poświęcony czas i rzetelne wypełnianie ankiety **BARDZO DZIĘKUJEMY!**

- 1) **Płeć**
 - a) kobieta
 - b) mężczyzna

- 2) **Wiek:**
 - a) 10
 - b) 11
 - c) 12
 - d) 13
 - e) 14
 - f) 15
 - g) 16
 - h) Powyżej 16

- 3) **Szkoła:**
 - a) Podstawowa
 - b) Gimnazjum
 - c) Liceum
 - d) Technikum
 - e) Szkoła zawodowa

- 4) **W jakim wieku po raz pierwszy zdarzyło Ci się spróbować alkoholu?**
 - a) nigdy nie piłam/piłem alkoholu
 - b) mniej niż 10 lat
 - c) 10 - 13 lat
 - d) 14 - 16 lat
 - e) Powyżej 16 lat

- 5) **Czy kupując alkohol byłeś/byłaś proszony/a o okazanie dowodu osobistego?**
 - a) tak,
 - b) tak, prawie za każdym razem
 - c) nie, nigdy

- 6) **Czy wiesz co to są DOS-y?**
 - a) pochodne LSD
 - b) alkohol niskoprocentowy
 - c) pliki dźwiękowe symulujące doznania narkotyczne
 - d) nazwa potoczna na papierosy
 - e) system operacyjny

7) Jaka jest sytuacja zawodowa Twoich rodziców?

- a) oboje rodzice pracują
- b) oboje rodzice bezrobotni
- c) jeden rodzic pracuje, jeden rodzic bezrobotny
- d) jeden rodzic pracuje (rodzina niepełna)
- e) jeden rodzic bezrobotny (rodzina niepełna)
- f) jeden rodzic pracuje, drugi zajmuje się domem

8) Oceń swoje relacje z rodzicami (proszę o wybranie 1 odpowiedzi)

- a) nie rozumieją mnie
- b) nie mają dla mnie czasu
- c) często się kłócimy
- d) dużo rozmawiamy ze sobą
- e) są dla mnie autorytetem

9) Zaznacz, co Twoim zdaniem jest przemocą w rodzinie: (proszę o wybranie 2 odpowiedzi)

- a) Popychanie
- b) Uderzanie
- c) Duszenie
- d) Szarpanie
- e) Przypalanie ciała przedmiotami
- f) Policzkowanie
- g) Wyśmiewanie
- h) Szantaż
- i) Ośmieszanie
- j) Grożenie
- k) Nadmierna krytyka
- l) Wymuszanie współżycia seksualnego
- m) Ograniczanie snu i pożywienia

10) Kogo byś poinformował/a gdybyś doznawał przemocy w rodzinie? (proszę o wybranie 1 odpowiedzi)

- a) Nikogo
- b) Nie wiem
- c) Ośrodek Pomocy Rodzinie
- d) Policję
- e) Przyjaciela/Przyjaciółkę
- f) Mamę/Tatę
- g) Rodzeństwo
- h) Nauczyciela
- i) Pedagoga szkolnego
- j) Inne, jakie?

11) Czy znasz kogoś ze swoich kolegów lub koleżanek którzy są ofiarami przemocy w rodzinie/podejrzewasz że mogą być ofiarami przemocy w rodzinie?

- a) Tak
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć

12) Zaznacz stwierdzenia, z którymi się zgadzasz: (proszę o wybranie 1 odpowiedzi)

- a) Przemoc w rodzinie to wstyd.
- b) Jeśli w domu ktoś kogoś bije, to znaczy że ta osoba sobie na to zasłużyła.
- c) Przemocy nie można ukrywać. Trzeba takie sytuacje zgłaszać dorosłym.
- d) Przemoc w rodzinie jest przestępstwem.
- e) Rodzice mogą bić swoje dzieci, mogą na nie krzyknąć.
- f) Sytuacje w domu najlepiej rozwiązuje się siłą
- g) Problemy w rodzinie powinny być rozwiązywane w domu

13) Zaznacz, co Twoim zdaniem jest przemocą w szkole: (proszę o wybranie 2 odpowiedzi)

- a) Popychanie
- b) Uderzanie
- c) Kopanie
- d) Duszenie
- e) Szarpanie
- f) Przypalanie ciała
- g) Policzkowanie
- h) Wyśmiewanie
- i) Szantaż

- j) Ośmieszanie
- k) Grożenie
- l) Nadmierna krytyka
- m) Wymuszanie współżycia seksualnego

14) Czy słyszałeś/słyszałaś o zjawisku uzależnienia od Internetu?

- a) Tak
- b) Nie

15) Czy posiadasz Internet w telefonie komórkowym?

- a) Tak
- b) Nie
- c) Nie mam komórki

16) Z jakich portali korzystasz najczęściej?

- a) portale społecznościowe (np. Facebook, nasza klasa itp.)
- b) portale randkowe
- c) czat
- d) poczta
- e) wiadomości lokalne
- f) Wiadomości ze świata
- g) Wiadomości sportowe
- h) korzystam tylko do celów naukowych

Ankieta zawiera pytania, które pozwolą nam przygotować Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych. Uprzejmie proszę o wypełnienie poniższej ANONIMOWEJ ankiety. Za poświęcony czas i rzetelne wypełnianie ankiety BARDZO DZIĘKUJEMY!

<p>1) Płeć</p> <ul style="list-style-type: none"> a) kobieta b) mężczyzna 	<p>2) Wiek:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) 18-24 b) 25-40 c) 40-55 d) 56-64 	<p>3) Wykształcenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Podstawowe b) Gimnazjalne c) Zawodowe d) Średnie e) Wyższe
--	---	---

<p>4) Ile miałeś/miałaś lat jak pierwszy raz udało Ci się kupić alkohol?</p> <ul style="list-style-type: none"> a) nigdy nie kupiłam / kupiłam alkoholu b) mniej niż 15 lat c) 15 lat d) 16 lat e) 17-21 lat f) 22 lat i więcej 	<p>5) Czy kupując alkohol byłeś/byłaś proszony/a o okazanie dowodu osobistego?</p> <ul style="list-style-type: none"> a) tak, b) nie, nigdy
--	--

6) Jaka jest Twoja sytuacja zawodowa? (można zaznaczyć więcej niż 2 odpowiedzi)

- a) Pracuję
- b) Jestem bezrobotny/bezrobotna
- c) Jestem bezrobotna/bezrobotny bez prawa do zasiłku
- d) Poszukuję pracy
- e) Uczę się
- f) Prowadzę gospodarstwo domowe
- g) Emerytura/renta

7) Jakie Pani/Pana zdaniem są główne powody bezrobocia w Skierniewicach?

- a) Trudna sytuacja na lokalnym rynku
- b) Brak opieki nad dziećmi (brak przedszkoli, żłobków)
- c) Dyskryminacja mieszkańców ze względu na wiek, płeć, niepełnosprawność, miejsce zamieszkania
- d) Niedostosowanie kwalifikacji zawodowych mieszkańców do lokalnych potrzeb
- e) Niechęć mieszkańców do podjęcia pracy

8) Jakie jest źródło Pani/Pana utrzymania? (można zaznaczyć więcej niż 2 odpowiedzi)

- a) Praca zarobkowa (np. umowa o pracę, umowa zlecenie, umowa o dzieło, własna działalność gospodarcza)
- b) Świadczenie emerytalne/rentowe
- c) Zasiłki MOPR
- d) Zasiłek z PUP
- e) Jestem na utrzymaniu innych osób

9) Jak Pani/Pan ocenia stopień wpływu mieszkańców na sprawy lokalne i decyzje władz samorządowych:

- a) Znaczący
- b) Średni
- c) Znikomy
- d) Mieszkańcy nie mają żadnego wpływu na decyzje podejmowane przez władze lokalne
- e) Nie mam zdania

10) Jak Pani/Pan ocenia stopień zaangażowania i kierunki działań władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców:

- a) Bardzo dobrze
- b) Dobrze
- c) Dostatecznie
- d) Niedostatecznie
- e) Nie mam zdania

11) Co mogłoby wpłynąć na poprawę zdrowia?

- a) Profilaktyka
- b) Lepszy dostęp do służby zdrowia
- c) Edukacja

12) Jakich problemów według Pani/Pana najczęściej doświadczają osoby starsze w Skierniewicach?

- a) Brak opieki ze strony rodziny
- b) Poczucie nieprzydatności
- c) Brak motywacji do życia
- d) Problemy finansowe
- e) Brak ofert zagospodarowania wolnego czasu

13) Jak ocenia Pani/Pan stan bezpieczeństwa na terenie Skierniewic?

- a) bardzo dobrze
- b) dobrze
- c) średnio
- d) źle

e) bardzo źle

14) Proszę wskazać miejsca szczególnie niebezpieczne w Pani/Pana miejscu zamieszkania

- a) Przystanek autobusowy
- b) Miejsca słabo oświetlone
- c) Dworzec PKS, PKP
- d) Miejsca grupowania się młodzieży i dorosłych w porach wieczornych
- e) Inne (jakie)....

15) Jak Pani/Pan ocenia stopień czystości na terenie Skierniewic:

- a) bardzo dobrze
- b) dobrze
- c) średnio
- d) źle
- e) bardzo źle

16) Z jakich doradców chce Pani/Pan korzystać bezpłatnie?

- a) Prawnika
- b) Pedagoga
- c) Doradcy zawodowego
- d) Psychologa dziecięcego
- e) Psychologa dla osób dorosłych
- f) Logopedy
- g) Specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- h) Terapii uzależnień
- i) Terapii rodzinnej

17) Zaznacz, co Twoim zdaniem jest przemocą w rodzinie: (proszę o wybranie 3 odpowiedzi)

- a) Popychanie
- b) Uderzanie
- c) Kopanie
- d) Duszenie
- e) Przypalanie ciała
- f) Policzkowanie
- g) Wyśmiewanie
- h) Szantaż
- i) Wymuszanie współżycia seksualnego
- j) Ograniczanie snu i pożywienia

18) Czy znasz jakies osoby które są ofiarami przemocy w rodzinie/podejrzewasz że mogą być ofiarami przemocy w rodzinie?

- a) Tak
- b) Nie

19) Zaznacz stwierdzenia, z którymi się zgadzasz: (proszę o wybranie 1 odpowiedzi)

- a) Przemoc w rodzinie to wstyd.
- b) Jeśli w domu ktoś kogoś bije, to znaczy że ta osoba sobie na to zasłużyła.
- c) Przemocy nie można ukrywać. Trzeba takie sytuacje zgłaszać.
- d) Przemoc w rodzinie jest przestępstwem.
- e) Rodzice mogą bić swoje dzieci, mogą na nie krzyczeć w celach wychowawczych
- f) Czasami sytuacje w domu najlepiej rozwiązuje się siłą

20) Czy zdarzyło się Pani/Panu doświadczyć przemocy fizycznej?

- a) Nigdy
- b) Raczej wcale

- c) Rzadko
- d) Często
- e) Bardzo często

21) W jakiej sytuacji doświadczyła Pan/Pani przemocy fizycznej?

- a) W autobusie
- b) Szkole
- c) W domu
- d) W okolicy miejsca zamieszkania
- e) W pracy
- f) Nigdzie nie doświadczyłam przemocy fizycznej

22) Czy kiedykolwiek doświadczyła Pani/Pan przemocy psychicznej?

- a) Tak
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć

Dziękujemy za poświęcony czas.

II. ZESPÓŁ REMEDIS SA

Zespół Remedis SA

- Krzysztof Nowak – Prezes Zarządu
- Krzysztof Mrowicki – Dyrektor
- Marcin Wyszogrodzki – Dyrektor ds. Sektora Publicznego
- Bartosz Baranowski – Specjalista ds. Sektora Publicznego
- Natalia Stępień – Specjalista ds. Metodyki i Badań

SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW

Tabela 1 LICZBA MIESZKAŃCÓW MIASTA SKIERNIEWICE W LATACH 2006-2015.....	19
Tabela 2 EDUKACJA W SKIERNIEWICACH W LATACH 2013-2016	25
Tabela 3 ŻŁOBKI W SKIERNIEWICACH	26
Tabela 4 MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W SKIERNIEWICACH	27
Tabela 5 WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY WYKAZ GOSPODARSTW DOMOWYCH I OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ SPOŁECZNEJ	40
Tabela 6 WYDATKI NA POMOC SPOŁECZNĄ W LATACH 2013-2015 (dane cząstkowe).....	40
Tabela 7 POWODY PRZYZNANIA POMOCY UDZIELANEJ PRZEZ MOPR W LATACH 2013-2015..	40
Tabela 8 DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE PROGRAMU	41
Tabela 9 RODZAJE POMOCY UDZIELANEJ PRZEZ MOPR W LATACH 2013-III kw. 2016 (dane cząstkowe)	42
Tabela 10 MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE W SKIERNIEWICACH	42
Tabela 11 MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE W SKIERNIEWICACH	43
Tabela 12 LISTA OSÓB KORZYSTAJĄCA Z POMOCY W FORMIE ZALICZKI ALIMENTACYJNEJ, A NASTĘPNIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO	46
Tabela 13 DOM DZIENNEGO POBYTU W SKIERNIEWICACH - WYDATKI	47
Tabela 14 BEZROBOCIE W SKIERNIEWICACH	47
Tabela 15 MIESZKALNICTWO KOMUNALNE W SKIERNIEWICACH	48
Tabela 16 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA ZACHOWANIE AGRESYWNE UCZNIĄ – AGRESORY.....	50
Tabela 17 WYKAZ RODZIN ZASTĘPCZYCH ORAZ LICZBA UMIESZCZONYCH W NICH DZIECI NA LATA 2012 – III kw. 2016.....	51
Tabela 18 RODZINY ZASTĘPCZE (LATA 2013-III kw. 2016).....	52
Tabela 19 DZIECI, KTÓRE OPUŚCIŁY RODZINY ZASTĘPCZE (LATA 2013-III kw. 2016).....	52
Tabela 20 DZIECI OCZEKUJĄCE NA UMIESZCZENIE W PLACÓWCE OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZEJ (dane: 2012-III kw. 2016)	53
Tabela 21 ODPŁATNOŚCI RODZICÓW I OPIEKUNÓW PRAWNYCH ZA POBYT DZIECI W PLACÓWKACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH (dane: 2012-III kw. 2016).....	54
Tabela 22 PLACÓWKI FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE MIASTA SKIERNIEWICE (dane na 2016 r.)	55

Tabela 23 POPULACJE OSÓB, U KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ RÓŻNE KATEGORIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	57
Tabela 24 ŚRODKI FINASOWE PRZENACZONE NA PROFILAKTYKĘ I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ.....	59
Tabela 25 „NIEBIESKIE KARTY” (NK) WYDANE W W LATACH 2013-2015	60
Tabela 26 LICZBA RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ MOPR W LATACH 2013-III KW. 2016.....	62
Tabela 27 LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ O STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	62
Tabela 28 POMOC UDZIELONA OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYCH ZE ŚRODKÓW PFRON.....	64
Tabela 29 LICZBA MIESZKAŃCÓW BEZROBOTNYCH WOBEC NIEPEŁNOSPRAWNYCH BEZROBOTNYCH W SKIERNIEWICACH (stan na 31.12.2016 r.)	65
Tabela 30 LICZBA PRZEPROWADZONYCH INTERWENCJI POLICJI W ROKU 2015 ORAZ W I PÓŁROCZU 2016 ROKU WG LISTY ULIC, NA KTÓRYCH ZAOBSERWOWANI NAJWIĘKSZE NASILENIE PROBLEMÓW W STREFACH O KTÓRYCH MOWA W „WYTYCZNYCH...”	67
Tabela 31 – PŁEĆ.....	68
Tabela 32 – WIEK	68
Tabela 33 –SZKOŁA	68
Tabela 34 – W JAKIM WIEKU PO RAZ PIERWSZY ZDARZYŁO CI SIĘ SPRÓBOWAĆ ALKOHOLU? ..	69
Tabela 35 –CZY KUPUJĄC ALKOHOŁ BYŁEŚ/BYŁAŚ PROSZONY/A O OKAZANIE DOWODU OSOBISTEGO?	69
Tabela 36 – CZY WIESZ CO TO SĄ DOSY?.....	69
Tabela 37 – JAKA JEST SYTUACJA ZAWODOWA TWOICH RODZICÓW?	70
Tabela 38 – OCEŃ SWOJE RELACJE Z RODZICAMI?	70
TABELA 39 ZAZNACZ, CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ W RODZINIE (4 ODPOWIEDZI) .	71
TABELA 40 KOGO BYŚ POINFORMOWAŁ/A GDYBYŚ DOZNAWAŁ/A PRZEMOCY W RODZINIE? 72	72
Tabela 41 – CZY ZNASZ KOGOŚ ZE SWOICH KOLEGÓW LUB KOLEŻANEK, KTÓRZY SĄ OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE LUB PODEJRZEWASZ, ŻE MOGĄ BYĆ?	72
Tabela 42 – ZAZNACZ STWIERDZENIA, Z KTÓRYM SIĘ ZGADZASZ (PROSZĘ O WYBRANIE 1 ODPOWIEDZI)	73
TABELA 41 ZAZNACZ, CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ W SZKOLE (4 ODPOWIEDZI).....	74
Tabela 44 – CZY SŁYSZAŁEŚ/SŁYSZAŁAŚ I ZJAWISKU UZALEŻNIENIA OD INTERNETU?	75
Tabela 45 – CZY POSIADASZ INTERNET W TELEFONIE KOMÓRKOWYM?	75
Tabela 46 – Z JAKICH PORTALI KORZYSTASZ NAJCZĘŚCIEJ? (pytanie z możliwością wielokrotnego wyboru).....	75

Tabela 47 - PŁEĆ.....	76
Tabela 48 - WIEK.....	76
Tabela 49 - WYKSZTAŁCENIE.....	77
Tabela 50 – ILE MIAŁEŚ/MIAŁAŚ LAT JAK PIERWSZY RAZ UDAŁO CI SIĘ KUPIĆ ALKOHOL?	77
Tabela 51 – CZY KUPUJĄC ALKOHOL BYŁEŚ/BYŁAŚ POPROSZONY O OKAZANIE DOWODU OSOBISTEGO?	77
Tabela 52 – JAKIE PANI/PANA ZDANIEM SĄ GŁÓWNE POWODY BEZROBOCIA W SKIERNIEWICACH?	78
Tabela 53 – JAKIE JEST PANI/PANA ŹRÓDŁO UTRZYMANIA? (można zaznaczyć więcej niż 2 odpowiedzi)	78
Tabela 54 – JAK PAN/PANI OCENIA STOPIEŃ WPŁYWU MIESZKAŃCÓW NA SPRAWY LOKALNE I DECYZJE WŁADZ SAMORZĄDOWYCH?	78
Tabela 55 – JAK PAN/PANI OCENIA STOPIEŃ ZANGAŻOWANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ WŁADZ LOKALNYCH ZWIĄZANYCH Z ROZWIĄZANIEM PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIESZKAŃCÓW?	79
Tabela 56 – CO MOGŁOBY WPŁYNAĆ NA POPRAWĘ ZDROWIA?	79
Tabela 57 – JAKIE PROBLEMY WEDŁUG PANI/PANA NAJCZĘŚCIEJ DOŚWIADCZAJĄ OSOBY STARSZE W SIERNIEWICACH?	79
Tabela 58 – JAK OCENIA PAN/PANI STAN BEZPIECZEŃSTWA NA TERENIE SKIERNIEWIC?	80
Tabela 59 – PROSZĘ WSKAZAĆ MIEJSCA SZCZEGÓLNIENIE NIEBEZPIECZNE W PANI/PANA MIEJSCU ZAMIESZKANIA (możliwość wielokrotnego wyboru).....	80
Tabela 60 – JAK OCENIA PAN/PANI STOPIEŃ CZYSTOŚCI NA TERENIE SKIERNIEWIC?.....	80
Tabela 61 – Z JAKICH DORADCÓW CHCE PANI/PAN KORZYSTAĆ BEZPŁATNIE?	81
Tabela 62 – ZAZNACZ CO TWOIM ZDANIEM JEST PRZEMOCĄ W RODZINIE (PROSZĘ O WYBRANIE 3 ODPOWIEDZI).....	81
Tabela 63 – CZY ZNASZ JAKIEŚ OSOBY KTÓRE SA OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE/PODEJRZEWAJ ŻE MOGĄ BYĆ OFIARAMI PRZEMOCY W RODZINIE?	81
Tabela 64 – ZAZNACZ STWIERDZENIE, Z KTÓRYM SIĘ ZGADZASZ (PROSZĘ O WYBRANIE 1 ODPOWIEDZI)	82
Tabela 65 – CZY ZDARZYŁO SIĘ PANI/PANU DOŚWIADCZĆ PRZEMOCY FIZYCZNEJ?	82
Tabela 66 – W JAKIEJ SYTUACJI DOŚWIADCZYŁA PAN/PANI PRZEMOCY FIZYCZNEJ?.....	83
Tabela 67 – CZY KIEDYKOLWIEK DOŚWIADCZYŁA PANI/PAN PRZEMOCY PSYCHICZNEJ?.....	83
Tabela 68 ANALIZA SWOT, OBSZAR: UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	85
Tabela 69 ANALIZA SWOT, OBSZAR: OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE.....	86

Tabela 70 ANALIZA SWOT, OBSZAR: DZIECI, MŁODZIEŻ, RODZINA	88
Tabela 71 ANALIZA SWOT, OBSZAR: OSOBY STARSZE.....	89
Tabela 72 ANALIZA SWOT, OBSZAR: ROZWÓJ KADR I SŁUŻB POMOCOWYCH	90
Tabela 73 CEL STRATEGICZNY 1.....	94
Tabela 74 CEL STRATEGICZNY 2.....	97
Tabela 75 CEL STRATEGICZNY 3.....	99
Tabela 76 CEL STRATEGICZNY 4.....	100
Tabela 77 STRUKTURA WYDATKÓW NA ZADANIA REALIZOWANE W RAMACH POLITYKI SPOŁECZNEJ (DZIAŁY) MIASTO NA PRAWACH POWIATU.....	104
Rysunek 1 Skierniewice na mapie powiatu skierniewickiego	18
Rysunek 2 Odległość [km] Skierniewic od niektórych, większych miejscowości	18
Rysunek 3 Teren działania KM PSP w Skierniewicach (źródło: http://kmpspskierniewice.pl/kmpsp/teren-dzialania/).....	66
Wykres 1 Gęstość zaludnienia w mieście Skierniewice	19
Wykres 2 Migracje mieszkańców Skierniewic	20
Wykres 3 Urodzenie i zgony w Skierniewicach	21
Wykres 4 Przyrost naturalny w Skierniewicach.....	21
Wykres 5 Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w Skierniewicach	22
Wykres 6 Liczba osób w wieku produkcyjnym	22
Wykres 7 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	23
Wykres 8 Zmiany łącznych wydatków na zadania realizowane w ramach polityki społecznej dla miasta Skierniewice	105